

378.1989

๙๒๙๔๗

๙.3

การศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ ภูมิภาคเหนือตอนบน

ปริญญานิพนธ์

ของ

สมาน พุแสง

ร. 5 ๓๘.๘. 2543

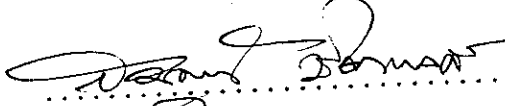
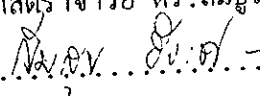
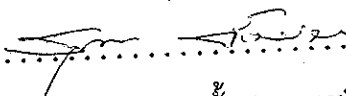
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปริญญาตรี สาขาการอุดมศึกษา

มีนาคม 2541

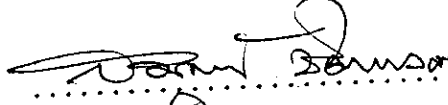
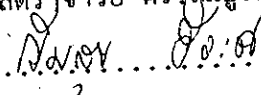
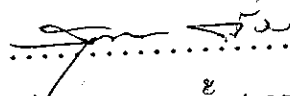
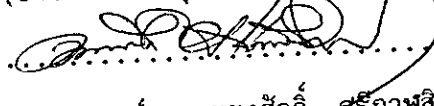
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาด้วยบัณฑิต
สาขาการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

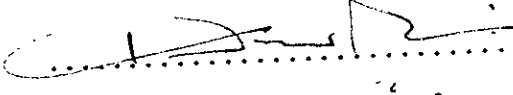
คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์)
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สมสุข ชีระพิจิตร)
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุพร ตั้งสมรพงษ์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์)
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สมสุข ชีระพิจิตร)
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุพร ตั้งสมรพงษ์)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาด้วยบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ 13 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2541

ประกาศคุณูปการ

การทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำปรึกษาอย่างดียิ่งจากอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์ อาจารย์ ดร.สมสุข ธีระพิจิตร และอาจารย์ ดร.สุวพร ตั้งสมรพงษ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์ เป็นกรรมการสอบที่แต่งตั้งเพิ่มเติมให้ จึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขจากคณาจารย์ในแผนกวิชาการอุดมศึกษาและอาจารย์ผู้เป็นกรรมการประจำสาขาการอุดมศึกษาอีกหลายท่าน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี่มาก ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากผู้ช่วยศาสตราจารย์เยี่ยมลักษณ์ อุดการ จากสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ดร.สงบ ประเสริฐพันธุ์ จากสถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ อาจารย์ทิสสิทธิ์ จันทสาร จากสถาบันราชภัฏเชียงราย ในการรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาได้รับคำแนะนำปรับปรุงแก้ไข และวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ลีตระกูล จากสถาบันราชภัฏเชียงราย ได้รับความกรุณาในการวิเคราะห์ข้อมูลจากรองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ เวทการ จากสถาบันราชภัฏลำปาง คุณรัชก หอมแก่นจันทร์ และคุณสมคิด ยาระพัฒน์ เป็นผู้ดำเนินการจัดพิมพ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ได้กล่าวถึง ตลอดจนผู้มีน้ำใจอีกหลายท่านที่มีได้ปรากฏชื่อในที่นี้ ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยในด้านต่าง ๆ จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ตามที่มุ่งหวัง และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

สมาน พูแสง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 >ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
× จุดมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
× ขอบเขตของการวิจัย	7
× คำนิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
✓ความหมายของการเมือง	11
✓ ×ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมือง	12
✓ ×รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง	17
✓ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย	24
✓การวัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง	28
✓ ×ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	29
✓ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล	32
✓ ×สมมติฐานของการวิจัย	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย	48
×การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	48
×เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
วิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือ	52
ลักษณะของเครื่องมือ	54
เกณฑ์ในการให้คะแนน	55
ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	56

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	93
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	93
สมมติฐานของการวิจัย	93
กลุ่มตัวอย่าง	93
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	94
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
อภิปรายผล	96
ข้อเสนอแนะ	100
*บรรณานุกรม	102
ภาคผนวก	109
ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐาน	110
แบบสอบถาม	118
ประวัติย่อของผู้วิจัย	144

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

- 1 รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถาบันราชภัฏ สาขา และ เพศ ... 49
- 2 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็น
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ
นักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน 58
- 3 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็น
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ
นักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ 59
- 4 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็น
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ
นักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ 60
- 5 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็น
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ
นักศึกษาสถาบันราชภัฏลำปาง 61

- 6 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็น
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ
นักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 62
- 7 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็น
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ
นักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาการศึกษา 63
- 8 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็น
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ
นักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาศิลปศาสตร์ 64
- 9 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็น
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ
นักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาวิทยาศาสตร์ 65
- 10 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็น
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ
นักศึกษายาย สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน 66

11	แสดงสัมพันธภาพสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วม ทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทาง การเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็น พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ นักศึกษาหญิง สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน	67
12	แสดงสัมพันธภาพสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทาง การเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษา สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน	68
13	แสดงสัมพันธภาพสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทาง การเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงราย	69
14	แสดงสัมพันธภาพสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทาง การเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงใหม่	70
15	แสดงสัมพันธภาพสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทาง การเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษา สถาบันราชภัฏลำปาง	71
16	แสดงสัมพันธภาพสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทาง การเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษา สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์	72

- 17 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการ
มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษา
สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน สาขาการศึกษา 73
- 18 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการ
มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษา
สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน สาขาศิลปศาสตร์ 74
- 19 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการ
มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษา
สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน สาขาวิทยาศาสตร์ 75
- 20 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการ
มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษาชาย
สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน 76
- 21 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการ
มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษาหญิง
สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน 77

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่าง ๆ	19
2	แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ..	35
3	แสดงรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรซึ่งเป็นตัวกำหนดการสร้าง แบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามทฤษฎีการกระทำ ด้วยเหตุผลของเอเชน และพิชไนน์	51
4	แสดงลำดับขั้นของการสร้างแบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล	53
5	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน	78
6	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการออกเสียงเลือกตั้ง ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือ ตอนบน	79
7	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขต ภาคเหนือตอนบน	80
8	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการรณรงค์การเลือกตั้ง ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือ ตอนบน	81
9	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการชุมนุมประท้วง ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือ ตอนบน	82
10	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการสื่อสารทางการเมือง ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือ ตอนบน	83

11	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงราย	84
12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงใหม่	85
13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทาง การเมืองโดยรวม ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏลำปาง	86
14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทาง การเมืองโดยรวม ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์	87
15	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทาง การเมืองโดยรวม ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน สาขาการศึกษา	88
16	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทาง การเมืองโดยรวม ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน สาขาศิลปศาสตร์	89
17	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทาง การเมืองโดยรวม ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน สาขาวิทยาศาสตร์	90
18	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทาง การเมืองของนักศึกษายาข สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน	91
19	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทาง การเมืองของนักศึกษาหญิง สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน	92

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้นำระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้แล้วมากกว่า 60 ปี แต่ความเป็นประชาธิปไตยก็ยังไม่ค่อยสมบูรณ์ ต้องล้มลุกคลุกคลาน มีการปฏิวัติรัฐประหารบ่อยครั้ง อย่างไรก็ตามความคาดหวังในการอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่คนไทยปรารถนา เพราะระบอบประชาธิปไตยนั้นเหมาะสมกับสังคมไทย กาลเวลาได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า ระบอบประชาธิปไตยแม้จะมีจุดอ่อน ช่องโหว่มากมายเพียงใด ก็ยังดีกว่าเผด็จการทุกรูปแบบ (อมร รักษาสัจย์. 2537 : 111) และสังคมไทยเป็นสังคมที่ให้คุณค่าต่อการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ความจริงการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสามารถแก้ปัญหาลังคมได้ (ประเวศ วะสี. 2537 : 8ก) แต่ระบอบประชาธิปไตยจะมีความสมบูรณ์ได้นั้น ประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี และที่สำคัญคือประชาชนต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในทางการเมือง เพราะการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ถือว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาขึ้นได้ (สุจิต บุญบงการ. 2534 : 38-39)

การเมืองเป็นองค์ประกอบของสังคมที่สำคัญ เป็นตัวกำหนดโครงสร้างของสังคมด้านอื่น ๆ โครงสร้างทางสังคมของแต่ละประเทศเป็นผลสะท้อนจากระบบการเมือง (Roskin and others. 1994 : 122) ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างทางเศรษฐกิจหรือสังคม ล้วนแต่ถูกกำหนดหรือได้รับผลกระทบจากอำนาจทางการเมืองทั้งสิ้น ในขณะที่เดียวกัน ผู้นำหรือผู้ใหญ่ในแต่ละสังคมก็มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างสรรค์และถ่ายทอดหรือปฏิบัติการทางการเมือง ให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ในแต่ละสังคมเกิดความรู้สึกตระหนักรู้ในระบบการเมือง เพราะการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เพื่อให้สมาชิกของสังคมได้เรียนรู้วิถีทางการดำเนินชีวิตในสังคมนั้น ๆ และเพื่อที่จะสามารถมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกที่ดีมีประสิทธิภาพตามสมควรของกลุ่ม (ม.ร.ว. พุทธิสถาน ชุมพล. 2535 : 64) ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับจึงมีความสำคัญที่ทำให้คน

เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณภาพ และก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันในสังคมได้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สถานภาพทางครอบครัว พื้นที่ที่อยู่อาศัย รายได้ แต่สิ่งที่สำคัญคือการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Rush. 1992 : 118) การที่ประชาชนได้รับการศึกษาดี โอกาสที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองก็มีมาก เพราะมีความเข้าใจในการใช้สิทธิทางการเมืองที่สามารถพิจารณาด้วยเหตุผลที่ดีและเหมาะสมกว่าผู้ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา การศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กับการเมืองสูง ในแง่ของการมีความสามารถในการตัดสินใจและการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง (Peterson. 1990 : 50-51) การศึกษาที่ประชาชนได้รับอย่างเป็นระบบเริ่มต้นตั้งแต่ก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ทุกระดับมีความสำคัญในตัวเอง แต่ระดับอุดมศึกษานั้นเป็นระดับที่สามารถสร้างความรู้ และความเข้าใจที่ลึกซึ้งกว้างขวางในหลากหลายสาขา ความรู้ความเข้าใจตลอดจนความสำนึกต่อสังคมอย่างมีเหตุผลนั้นจะเกิดขึ้นได้มาก ถ้ากระบวนการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาสร้างให้คนรู้จักการแสวงหาความรู้ มีเจตคติ สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การดำเนินวิถีชีวิต และการพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ (จรัส สุวรรณเวลา. 2534 : 30-49) เจตคติทางการเมืองของนักศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง นักศึกษาที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเป็นผู้ที่มีความสำนึกทางการเมืองชัดเจน เป็นผู้ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งส่วนหนึ่งได้รับผลกระทบหรือมีอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ซึ่งมีความใกล้ชิด (ธีรรัช โอสถาณท์. 2534 : 33-34) นอกจากนั้นรูปแบบ แนวทางการศึกษาในสถาบันการศึกษาหรือกระบวนการเรียนการสอนก็ยังมีผลต่อเจตคติและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา (ปวิณ ชำนิประศาสน์. 2529 : 55 - 56) การอุดมศึกษาจึงมีผลกระทบต่อการเมืองเป็นอย่างมาก (Kaase and Newton. 1995 : 44) ระบบการศึกษาในสังคมสมัยใหม่ต้องทำให้การดำเนินการและการจัดการเรียนการสอนสามารถสร้างพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะที่เหมาะสม มีความสำนึกต่อสังคมและผูกพันกับการเมือง (Ponton and Gill. 1988 : 254 - 255) กระบวนการขัดเกลาทางสังคมหรือสังคมประเพณีทางการเมืองมีความจำเป็นต้องเริ่มต้นและดำเนินการตั้งแต่ในห้องเรียน หลักสูตร แนวคิดในการเรียนการสอน ตัวผู้สอน หลักการและ

การดำเนินการต่าง ๆ ของสถาบันต้องได้รับการพิจารณาใหม่หมดว่าเหมาะสมหรือไม่ ควรปรับปรุงอย่างไร (Susser, 1995 : 266) หากการอุดมศึกษามีแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ทางการเมืองให้นักศึกษาอย่างเหมาะสม ก็สามารถสร้างเสริมเจตคติและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้นักศึกษาได้

จากรายงานผลการวิจัย เรื่องแนวโน้มการพัฒนาทางการเมืองของไทย ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัย ได้ใช้เป็นส่วหนึ่งของโครงการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว พ.ศ. 2533 - 2547 มีข้อเสนอแนะประเด็นเชิงนโยบายต่อการอุดมศึกษาดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2532 : บทคัดย่อ)

1. สถาบันอุดมศึกษาควรปลูกฝังความเข้าใจและสำนึกของการเคารพประชาธิปไตย
2. สถาบันอุดมศึกษาควรเป็นแหล่งข้อมูลทางการเมืองและเผยแพร่ข้อมูลนั้นให้แก่ประชาชนอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
3. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีการเรียนการสอน และการวิจัยในเรื่องของสถาบันทางการเมืองทั้ง 5 คือ รัฐบาล พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ กองทัพ และระบบราชการ เพื่อสามารถเข้าใจแนวทางการพัฒนาสถาบันเหล่านั้นได้อย่างเป็นจริง
4. ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีหลักวิชาและสำนึกของความรับผิดชอบของนักศึกษา เพื่อนำไปสู่การรู้และการเข้าใจการเมือง (Political Literacy)
5. สถาบันอุดมศึกษาควรสร้างการยอมรับและเชื่อถือจากประชาชนในความเป็นอิสระ ในการมีจริยธรรมและความกล้าหาญต่อหลักวิชาของตน ที่จะแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันที่ได้ชื่อว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น ซึ่งกระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือตอนบน 9 จังหวัด มีสถาบันราชภัฏตั้งอยู่ถึง 4 แห่งคือ สถาบันราชภัฏเชียงราย สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันราชภัฏลำปาง และสถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์ โดยบทบาทที่สำคัญนั้นสถาบันเหล่านี้ได้ผลิตบัณฑิตสาขาต่าง ๆ ออกมารวมกันแล้วไม่น้อยกว่าปีละ 3,000 คน และบัณฑิตเหล่านี้มากกว่าร้อยละ 50 ทำงานอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบน (สำนักงานคณะกรรมการสทวิทยาลัยล้านนา, 2538 : 3) นอกจากนั้นสถาบันราชภัฏยังต้องมีบทบาทในการส่งเสริม และพัฒนาท้องถิ่นต่าง ๆ อีก

หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริม อนุรักษ์ศิลปและวัฒนธรรม การส่งเสริมบทบาทผู้นำท้องถิ่น การส่งเสริมกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง เช่น การเลือกตั้งระดับต่าง ๆ จึงนับว่าสถาบันราชภัฏนั้น มีภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อม สถาบันราชภัฏจึงมีความผูกพันกับท้องถิ่น สร้างประโยชน์ให้แก่สังคมในท้องถิ่นมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ของรัฐ (ประเวศ วะสี. 2537 : 13 - 17ข) สังคมจึงคาดหวังให้สถาบันราชภัฏมีบทบาท ในด้านการส่งเสริม และพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้ให้ความเห็นว่า บทบาททางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีมาก โดยเฉพาะการซื้อขายเสียงในการเลือกตั้ง สถาบันราชภัฏซึ่งอยู่ในท้องถิ่นใกล้ชิดทางจริง ๆ จึงต้องเข้ามาช่วยดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ เป็นหน้าที่โดยตรงที่จะผลิตนักคิดออกมาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยให้มีคุณภาพสมบูรณ์ (มติชน. 2538 : 11) ความจำเป็นของสถาบันราชภัฏในการพัฒนาท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองนั้นก็คือ การส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างถูกต้อง เหมาะสม และต่อเนื่อง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏจึงควรได้รับการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันราชภัฏในเขตภาคเหนือตอนบนซึ่ง ยิ่งยง เทาประเสริฐ รองอธิการบดีสถาบันราชภัฏเชียงราย ซึ่งเคยเป็นประธานองค์กรกลางการเลือกตั้งของจังหวัดเชียงราย ให้ความเห็นว่า นักศึกษาสถาบันราชภัฏในปัจจุบันมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย อุดมการณ์หรือแนวคิดที่จะยึดติดท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาท้องถิ่นมีไม่มาก ทำให้ไม่สามารถเข้าไปเป็นพลังในการแก้ปัญหาบางอย่างของท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ เช่น ปัญหาการทุจริตในการเลือกตั้ง (ยิ่งยง เทาประเสริฐ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมาน พูแสง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบันราชภัฏเชียงราย เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2539) นอกจากนี้บรรจบ วงศ์ยัง รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ก็มีความเห็นทำนองเดียวกันว่าการที่ นักศึกษาสถาบันราชภัฏ มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจำกัด มีผลกระทบต่อคุณภาพการตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งสถาบันยังไม่มี การสนับสนุนให้นักศึกษา ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเต็มที่ (บรรจบ วงศ์ยัง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมาน พูแสง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2539) ซึ่งสภาพปัญหาทางการเมืองในเขตภาคเหนือตอนบนนั้นมีหลายรูปแบบ โดยเฉพาะปัญหาการซื้อขายเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้

แผนราษฎร (สมบัติ จันทรวงศ์. 2536 : 116) สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตภาคเหนือตอนบนยังมีปัญหา นักศึกษาสถาบันราชภัฏเป็นกำลังสำคัญ เป็นทรัพยากรมนุษย์ของท้องถิ่นทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นจึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างถูกต้อง เหมาะสม นับตั้งแต่ขณะที่กำลังศึกษาอยู่ การที่นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองมากหรือน้อย ย่อมสามารถช้อนาคตของการเมืองของประเทศได้ หากนักศึกษามีพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมืองดี อนาคตของประชาธิปไตยก็จะก้าวหน้าต่อเนื่องได้ทางหนึ่ง (อัครพงษ์ มณีภาค. 2535 : 4) ทั้งนี้เพราะนักศึกษาเป็นเยาวชนที่ต้องเป็นหลักหรือเป็นผู้มีส่วนร่วมที่สำคัญในทางการเมือง บุคคลเหล่านี้จะต้องมีชีวิตต่อไปอีกยาวนาน การตัดสินใจใด ๆ ทางการเมืองจึงมีผลกระทบต่อบุคคลเหล่านี้ไปอีกหลายปี (Kammeyer, Ritzer and Yetman. 1994 : 541) หากสถาบันราชภัฏยังไม่มีแนวทางใด ๆ ในการที่จะพัฒนานักศึกษาให้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสม อนาคตของนักศึกษาที่จะอยู่ในสังคมการเมืองที่ดีก็คงจะเลื่อนลงไป

จากสภาพปัญหาและความจำเป็นดังกล่าวนี้ สถาบันราชภัฏในเขตภาคเหนือตอนบนจึงควรหาทางสนับสนุน และส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแนวทางที่ดี เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตในระบอบประชาธิปไตย และที่สำคัญที่สุดก็คือการทำให้นักศึกษาเป็นพลังที่มีคุณภาพในทางการเมือง อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาทางการเมืองทั้งในท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอีกทางหนึ่ง การที่จะสนับสนุน และส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดี ถูกต้อง และเหมาะสมนั้นจำเป็นต้องมีการศึกษาให้แน่ชัดว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษปัจจุบันเป็นอย่างไร มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างนั้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา อาจเกิดจากปัจจัยภายนอกและภายในก็ได้ดังที่ ชลัช จงสืบทันท์ (2527 : 24) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาอย่างเด่นชัดมากได้แก่ เพศ ภูมิสำเนา กิจกรรมเสริมหลักสูตร การเปิดรับสื่อสารมวลชนสารสนเทศทางการเมือง และความสำนึกทางการเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ เจตคติ และความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง และ กนก วงษ์ตระหง่าน(2528 : 259-271) ก็ได้สรุปว่าปัญหาที่ประชาชนยังมีส่วนร่วม

ทางการเมืองไม่ดีพอ นั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่รู้ลึกต้นตัว ไม่มีความสำนึกทางการเมือง นอกจากนั้นระบบความคิด ความเชื่อ เจตคติ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งด้วย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญต่อตัวแปรซึ่งเป็นปัจจัยภายในว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไรบ้าง โดยการวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของฟิชไบน์และเอเจน (Fishbein and Ajzen. 1975; Ajzen and Fishbein. 1980) การศึกษาตามแนวทางนี้จะทำให้ได้คำตอบที่ชัดเจนแนวทางหนึ่งซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาศาสนาจารย์ เขตภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนักศึกษาศาสนาจารย์ เขตภาคเหนือตอนบน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลเป็นแนวทางในการศึกษาซึ่งจะทำให้ทราบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาศาสนาจารย์เขตภาคเหนือตอนบนมีความสัมพันธ์กับเจตนา หรือความตั้งใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่ และเจตนาในการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ มีความสัมพันธ์กับเจตคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเพียงใด เมื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าวแล้วจะทำให้การวางแผนและการดำเนินการด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในอนาคต เป็นไปได้อย่างสะดวกและชัดเจนยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางทำให้เกิดการวิจัย และพัฒนา (Research & Development) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาศาสนาจารย์ได้มากขึ้น

เพราะผลจากการวิจัยครั้งนี้จะชี้ชัดว่าตัวแปรใดมีความสำคัญ และส่งผลต่อความตั้งใจ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ

ขอบเขตของการวิจัย

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากร ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติระดับปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 ทุกสาขาในสถาบันราชภัฏเชียงราย สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันราชภัฏลำปาง และสถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์ จำนวน 4,980 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างสุ่มมาจากประชากรที่เป็น นักศึกษา ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 ทุกสาขาในสถาบันราชภัฏทั้ง 4 แห่ง โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากประชากรที่แยกตามสถาบัน และสาขา

ตัวแปร ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาตัวแปร ดังนี้

1. ตัวแปร ชุดที่ 1

1.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง (b_i) และการประเมินผลของการมีส่วนร่วมทางการเมือง (e_i) ตัวแปรตาม ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (A_B)

1.2 ตัวแปรต้น ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (NB_i) และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (MC_i) ตัวแปรตาม ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (SN)

2. ตัวแปร ชุดที่ 2

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (A_B) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (SN) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (I)

2.2 ตัวแปรต้น ได้แก่ ความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (I) ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง (B) จำแนกออกเป็น 5 ประการคือ

- 2.1 การออกเสียงเลือกตั้ง
- 2.2 การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
- 2.3 การรณรงค์เกี่ยวกับเลือกตั้ง
- 2.4 การเข้าร่วมชุมนุมประท้วง
- 2.5 การสื่อสารทางการเมือง

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองต่อไปนี้

1.1 การออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) สมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) การเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือ การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

1.2 การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ได้แก่ การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2524 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535

1.3 การรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ได้แก่ การเคยให้คำแนะนำเชิญชวน กระตุ้นให้บุคคลอื่นไปออกเสียงเลือกตั้งระดับต่าง ๆ การรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียงไม่ว่าจะทำในฐานะหวัะแ่น ทำเป็นการส่วนตัวหรือทำร่วมกับกลุ่ม

1.4 การเข้าร่วมชุมนุมประท้วง ได้แก่ การชุมนุมสนับสนุน หรือต่อต้านการสร้างเขื่อน การสร้างโรงงาน การก่อสร้างใด ๆ ที่ทำลายสภาพแวดล้อม การประท้วงกรณีชาวบ้านถูกรุกล้ำสิทธิ การเรียกร้องให้สถาบันหรือหน่วยงานต่าง ๆ แก้ปัญหาหรือปฏิบัติในสิ่งที่นักศึกษา หรือประชาชนต้องการ

1.5 การสื่อสารทางการเมือง ได้แก่ การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุ ฟังการอภิปราย การบรรยาย การชมรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์เกี่ยวกับการเมืองผลประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมสัมมนา การบรรยาย การอภิปรายในที่สาธารณะต่าง ๆ การเขียนบทความทาง

การเมือง

2. สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน หมายถึง สถาบันราชภัฏเชียงราย สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันราชภัฏลำปาง และสถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์

3. สาขา หมายถึง สาขาวิชาที่ครอบคลุมโปรแกรมวิชาต่าง ๆ ซึ่งนักศึกษาเลือกเรียนและได้รับปริญญาตามสาขานั้น ๆ ซึ่งมีอยู่ 3 สาขา คือ สาขาการศึกษา (ค.บ.) สาขาศิลปศาสตร์ (ศศ.บ.) และสาขาวิทยาศาสตร์ (วท.บ.)

4. ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล หมายถึง ทฤษฎีของฟิชไบน์ และเอเชน (Fishbein and Ajzen. 1975; Ajzen and Fishbein. 1980) ที่กล่าวถึงโครงสร้างหรือหลักการที่ใช้ทำนายพฤติกรรม ซึ่งโยงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงกับความตั้งใจและความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจกับพฤติกรรม

5. เจตคติต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง (A_p) หมายถึง การประเมินการแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะทางบวกและทางลบของนักศึกษาแต่ละคนตามแนวคิดของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

5.1 ความเชื่อเกี่ยวกับผลการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่นักศึกษาเชื่อว่า เมื่อมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างนั้นแล้วจะทำให้เกิดผลกับตนเองอย่างไร

5.2 การประเมินผลของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่นักศึกษาเชื่อมั่นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างนั้นจะนำไปสู่ผลของการกระทำนั้นเพียงใด

6. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (SN) หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อบุคคลอื่นที่เขาให้ความสำคัญ ได้แก่ เพื่อน บิดา-มารดา ญาติพี่น้อง และ ครูอาจารย์ โดยรับรู้ว่ามีผู้ที่เขาอ้างอิงนั้นคิดว่านักศึกษาควรหรือไม่ควรแสดงพฤติกรรมที่ระบุนั้นตามแนวคิดของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

6.1 ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การรับรู้ความคาดหวังของบุคคลต่าง ๆ ที่ใกล้ชิดกับนักศึกษา ว่าบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขาคิดว่าเขาควรจะแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นหรือไม่

6.2 แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง ความต้องการของนักศึกษาที่จะกระทำตามบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขา

7. ความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง ระดับความตั้งใจของนักศึกษาว่า เขาจะแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ระมัดระวังมากน้อยเพียงใด ตามแนวคิดของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ทำการวัดโดยการประเมินระดับความตั้งใจของกลุ่มตัวอย่างตามหิสัยของความตั้งใจ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี ผลการศึกษาวิจัยต่าง ๆ จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้ ความหมายของการเมือง ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย การวัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

ความหมายของการเมือง

นักรัฐศาสตร์ให้ความหมายของการเมืองแตกต่างกันไปบ้าง แต่โดยสาระที่แท้จริงแล้วจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของอำนาจการปกครอง การอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2531 : 6-7) สรุปว่า การเมืองมีความหมาย 2 แนวทาง คือ

1) การเมืองเป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและมีขอบเขตจำกัด ซึ่งเป็นการมองการเมืองในมุมแคบ ซึ่งมักจะเชื่อมโยงกิจกรรมที่เรียกว่าการเมืองกับสถาบันทางการเมือง เช่น กลุ่มอิทธิพล พรรคการเมือง รัฐสภา คณะรัฐบาล ระบบราชการ คณะทหาร การเลือกตั้ง ขบวนการปฏิวัติ เป็นต้น

2) การเมืองเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั่วไปมีอยู่อย่างกว้างขวาง แนวทางนี้เห็นว่าการเมืองเป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ดังนั้นจึงมีขอบเขตที่กว้างไกล นอกจากการเมืองจะมีอยู่ในสถาบันทางการเมืองแล้ว ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายในครอบครัวชุมชนขนาดเล็ก สโมสร โรงงานก็มีลักษณะที่เรียกว่ากิจกรรมทางการเมืองได้

จรรยา สุภาพ (2526 : 2-3) ได้กล่าวถึงความเห็นของนักปราชญ์ทางรัฐศาสตร์ที่สำคัญ 3 คน ในเชิงสรุปว่า อริสโตเติล (Aristotle) เห็นว่าการเมืองย่อมเกี่ยวพันกับอำนาจ อำนาจทางการเมืองจะต้องแตกต่างกับอำนาจอื่น องค์การทางการเมืองจะต้องมีอำนาจปกครองเป็นอธิปไตยคือมีอำนาจสูงสุด ส่วนแมกซ์ เวบเบอร์ (Max Weber) ขยายความคิดเพิ่มเติมว่า นอกจากองค์การทางการเมืองมีอำนาจสั่งการแล้ว คำสั่งนั้นจะต้องมีผลบังคับตลอดเวลาภายในอาณาเขตแห่งใดแห่งหนึ่ง และฮาโรลด์ ลาสเวลล์ (Harold Lasswell) เน้นว่าการดำเนินการทางการเมืองก็คือ การปฏิบัติหน้าที่สาธารณะที่เกี่ยวกับอำนาจซึ่งโดยสรุปแล้วเห็นว่า การเมืองเป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจและการปกครอง

กนก วงษ์ตระหง่าน (2528 : 338-341) อธิบายว่า ในสังคมไทยเน้นการเมืองเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของคน ในสังคมนี้ตั้งแต่ความเป็นเครือญาติ เพื่อน กลุ่มต่าง ๆ ที่ก่อตัวขึ้นเป็นส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวมซึ่งก็เป็นลักษณะทางการเมืองอย่างหนึ่งของคนไทย

ถึงแม้ว่าความหมายทางการเมืองจะแตกต่างกันไปอย่างไรก็ตาม ต่างเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการเมืองเกี่ยวข้องกับคนทุกคนเพราะคนต้องอยู่ในสังคม อยู่ร่วมกับผู้อื่น การยอมรับในระเบียบ กฎ กติกาของสังคมร่วมกัน การรับผลประโยชน์ทางสังคมร่วมกัน ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตที่มีอำนาจทางการเมืองการปกครองแฝงอยู่ทั้งสิ้น

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การให้ความหมายของ "การมีส่วนร่วมทางการเมือง" โดยนักรัฐศาสตร์ทั่วไป อาจมีความแตกต่างกันในแง่ของรายละเอียดหรือคำอธิบายที่แตกต่างกันในการใช้ภาษาบ้าง แต่โดยสาระแล้วครอบคลุมถึงการกระทำหรือการประพฤติปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเมืองในด้านต่าง ๆ รัช (Rush, 1992 : 110) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง ระดับของกิจกรรมที่แต่ละบุคคลได้ปฏิบัติตามระบบการเมือง นับตั้งแต่ผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับตำแหน่งใด ๆ ทางการเมืองจนถึงผู้ที่มีตำแหน่งทางด้านการเมือง ซึ่งตามความหมายนี้ ย่อมแสดงว่าคนเราทุกคนมีส่วนร่วมทางการเมือง เพียงแต่มีความมากน้อยต่างกันเท่านั้น

นักรัฐศาสตร์บางคน มองเฉพาะด้านที่เจาะจงลงไป เช่น แควฟานอห์ (Kavanagh. 1983 : 173) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองคือการที่รัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน เช่น การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเลือกตั้ง การเสนอความเห็นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

มิลแบรธ และ โกล (Milbrath and Goel. 1977 : 2) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า หมายถึงกิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละคนที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดัน หรือยอมรับสนับสนุนต่อรัฐบาล และการเมือง ไม่เพียงแต่รวมบทบาทอันแข็งขันในการสร้างอิทธิพลผลักดันให้เกิดผลทางการเมืองตามต้องการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกิจกรรมที่เป็นการยอมรับสนับสนุนในเชิงพิธีการด้วย ผู้ที่ยอมรับรัฐบาล ก็แสดงออกโดยการประพฤติกรรมตนเองตามคำสั่งหรือข้อเรียกร้องของรัฐบาล ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยก็พยายามก่ออิทธิพลผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขใหม่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีทั้งการต่อต้าน เช่น เดินขบวนประท้วง ก่อการจลาจล และที่เป็นการสนับสนุน เช่น การให้ความร่วมมือกับทางการในการเสียบาง การเกณฑ์ทหาร เป็นต้น

ไนย์ และ เวอร์บา (Nie and Verba. 1975 : 2 - 3) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า ต้องเป็นกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคล เป็นเรื่องของการกระทำกิจกรรมทางการเมืองตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สิทธิที่จะเข้าสมาคมหรือก่อตั้งพรรคการเมืองหรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเมือง สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐบาล สิทธิเกี่ยวกับการพูด การชุมนุม และการพิมพ์อย่างอิสระ และเป็นกิจกรรมที่มุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาล ทั้งในการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล หรือการเลือกการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งเป็นการเข้ามีส่วนร่วมต่อการปกครอง โดยกระทำกิจกรรมในลักษณะดังกล่าว เป็นเรื่องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล ในกิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายเป็นสำคัญ โดยมีจุดหมายสุดท้ายก็คือให้เกิดผลต่อกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง ทั้งเป็นการสอดคล้องกับกิจกรรมทางการเมืองในระบบการเมืองประชาธิปไตยเช่นกัน ส่วนบัลลอค และสตอลลิบราส (Bullock and Stallybrass. 1977 : 458) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง หลักการที่บุคคลจะได้รับผลประโยชน์ในการตัดสินใจ ซึ่งกระทำโดยสถาบันการ

เมืองและสังคม และจะต้องร่วมในการตัดสินใจด้วย

ฮันติงตัน และโดมิงเกซ (Huntington and Dominguez. 1975 : 33) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึงกิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยที่การกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลัง สำเร็จหรือล้มเหลว ทั้งที่สมัครใจและไม่สมัครใจ รวมทั้งการเลือกตั้ง การร่วมในการรณรงค์หาเสียง การรวมตัวเพื่อโน้มน้าวหรือกดดันรัฐบาล การประท้วงและการใช้กำลังรุนแรง

ฮันติงตัน และเนลสัน (Huntington and Nelson. 1976 : 4) ได้เสนอผลงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศกำลังพัฒนา และได้ให้คำนิยามของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละคนที่มีความมุ่งหมายเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยฮันติงตันได้พิจารณาแง่มุมที่สำคัญของนิยามนี้และกำหนดขอบเขตความหมายชัดเจนว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นหมายถึงส่วนที่เป็น การกระทำเท่านั้น ไม่รวมถึงทัศนคติ เป็นการกระทำของผู้มีส่วนที่เป็นพลเมืองธรรมดา ไม่ใช่ชนักการเมืองอาชีพดังเช่น ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง ซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาชนธรรมดานั้น มีลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่องกัน เป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา และเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น ๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมือง ยังหมายความเฉพาะการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลซึ่งเป็นผู้มีความชอบธรรมในการตัดสินใจจัดสรรทรัพยากร ซึ่งมีอยู่จำกัดในสังคม ไม่รวมถึงการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อกดดันหรือมีอิทธิพลต่อกลุ่มอื่นๆ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล ทั้งนี้ไม่ว่ากิจกรรมหรือการกระทำนั้นจะสำเร็จผลหรือไม่ ก็ถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นไปได้ด้วยความสำนึกของตนเอง หรือถูกชักจูงระดมพลังให้เข้าร่วมก็ได้

แมคคอสกี (McClosky. 1968 : 252-253) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำโดยสมัครใจของสมาชิกในสังคมเพื่อที่จะเลือกผู้นำของตนและเพื่อกำหนดนโยบายของรัฐ การกระทำนั้นอาจเป็นการกระทำโดยตรงหรือทางอ้อมก็ได้ ทั้งนี้ผู้กระทำอาจกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปนี้เพียงอย่างเดียวหรือหลายอย่างพร้อม ๆ กัน คือ

1. การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
2. การแสวงหาความรู้ทางการเมือง
3. การพูดคุย อภิปรายเกี่ยวกับการเมือง
4. การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง
5. การช่วยเหลือทางการเงินแก่นักการเมือง
6. การติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ไวเนอร์ (Weiner. 1971 : 161 - 163) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งนักรัฐศาสตร์หลายคนให้ความหมายไว้ ดังนี้

1. เป็นการกระทำที่สนับสนุนหรือเรียกร้องต่อคณะผู้ปกครองประเทศ เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการ
2. เป็นความพยายามที่จะสร้างผลกระทบหรือใช้อิทธิพล (Influence) ต่อการดำเนินงานของรัฐบาล
3. เป็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับการรับรองว่าถูกต้อง (Legitimate)
4. เป็นการให้มีตัวแทน (Representation) เพื่อเข้าไปใช้อำนาจแทนตนเอง
5. เป็นการละวางหรือแยกตนเองออกจากการเมือง (Alienation) เนื่องจากเห็นว่าแม้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองก็ไม่ทำให้เกิดผลอะไรขึ้น ซึ่งแตกต่างจากความเฉื่อยชาหรือเมินเฉยทางการเมือง (Apathy) ที่เป็นการขาดความสนใจทางการเมืองโดยสิ้นเชิงและไม่กระทำการใด ๆ ทางการเมืองเลย
6. เป็นความกระตือรือร้น (Active) ที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับทางการเมือง หรือเป็นผู้ที่ชอบกระทำกิจกรรมทางการเมือง (Activists)
7. เป็นการกระทำอย่างคงที่แน่นอนต่อเนื่องกันไป (Persisted Continue) ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่มีความเป็นระบบสถาบัน (Institutionalised) และมีการจัดตั้งหรืออาจเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด เช่น การก่อการจลาจล
8. เป็นการกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองหรือมุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ (Public Policies) หรือเป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของทางราชการ (Bureaucratic Actions)

9. เป็นการกระทำที่เป็นกิจกรรมอันมีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติ (National Politics)

10. เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการปฏิบัติทางการเมือง (A Political Act)

ตามความเห็นของ ไวนเนอร์ สรุปเป็นความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึงการปฏิบัติโดยสมัครใจใด ๆ (Any Voluntary Actions) ที่บรรลุผลสำเร็จหรือไม่มีการจัดองค์การหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องหรือไม่ ใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกตั้ง ใช้นโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองในระดับต่าง ๆ ทั้งในท้องถิ่นและระดับชาติ

ซลัซ จงสปีนธ์ (2527 : 12) สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึงลักษณะการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสมัครใจของสมาชิกในระบบการเมือง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะมีอิทธิพลต่อกระบวนการเลือกผู้บริหารประเทศ การกำหนดนโยบายและการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ รวมทั้งการกระทำต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหของชุมชน ส่วน อัครพงษ์ มณีภาค (2535 : 12) ให้นิยามเชิงปฏิบัติการว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีเงื่อนไข 3 ประการ คือ มองเห็นปัญหาของตนในเรื่องนั้น มองเห็นผลประโยชน์ของตนที่เสียหายหรือได้รับไม่ตรงกับความต้องการ และมองเห็นว่าการเข้าไปจัดการกับเรื่องนั้นทำให้ตนได้รับประโยชน์จากเรื่องนั้นตามที่ตนต้องการมากขึ้น และจรรยา สุภาพ (2526 : 333) ก็ให้ความหมายที่สอดคล้องกันคือ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในเรื่องของการกำหนดนโยบายการตัดสินใจ และกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาลในทางการเมืองหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในคณะรัฐบาล เช่น การเข้าเป็นรัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2538 : 32) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง คือเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดระดับความเป็นประชาธิปไตย และมีเป้าหมายสำคัญคือ

1. การกำหนดตัวผู้ปกครอง
2. การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล
3. การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล
4. การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง

นอกจากนี้ สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2539 : 32) ยังได้ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ที่เกิดจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับระบบการเมืองเป็นอย่างดี เห็นคุณค่าและความสำคัญในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งนี้ เพื่อควบคุม กำกับ และตรวจสอบให้ผู้ปกครองทำการปกครองเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์ให้ความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญ คล้ายคลึงกันหลายด้าน อย่างไรก็ตามมีบางด้านที่อาจแตกต่างกันบ้าง ดังนี้

แม็กสแตท และ สคอตเทน (Magstadt and Schotten.1988. 249 – 252) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมี 2 แบบ คือ แบบที่ถูกต้องตามกฎหมาย และแบบที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

แบบที่ถูกต้องตามกฎหมายแยกออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การมีส่วนร่วมตามประเพณีนิยมหรือปฏิบัติกันทั่วไป เช่น การเข้าร่วมรณรงค์ทางการเมือง การเฝ้าดูผู้สมัครทางโทรทัศน์ การติดสติ๊กเกอร์พรรคการเมือง
2. การมีส่วนร่วมในองค์กรทางการเมือง เป็นพวกนักเคลื่อนไหวทางการเมือง ที่ยอมอุทิศเวลาและเงินสนับสนุนพรรคการเมือง หรือองค์กรที่ตนเองเลือก อาสาสมัครรณรงค์หาเสียงให้ผู้สมัครของพรรค
3. การมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นอาชีพเป็นพวกที่ทำงานอยู่กับองค์กรทางการเมือง เช่น เจ้าหน้าที่พรรค ผู้ประสานงาน หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมือง นักกฎหมายขององค์กร
4. การมีส่วนร่วมเป็นกรณีพิเศษหรือไม่เป็นไปตามปกติ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย

แต่คนส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสม ซึ่งประเด็นนี้ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละประเทศ สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศซึ่งคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกฎหมายและความมีระเบียบวินัย ไม่ให้ความสำคัญต่อการประท้วง และการเดินขบวน หลังคดียอเตอร์เกท เมื่อปี ค.ศ. 1974 ประชาชนเสื่อมศรัทธาต่อรัฐบาลอย่างหนัก แต่มีประชาชนเพียงร้อยละ 8 เท่านั้นที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การไปเข้าร่วมฟังการแถลงข่าว เข้าร่วมการเดินขบวนเพื่อต่อต้านรัฐบาล (Conway. 1986 : 10)

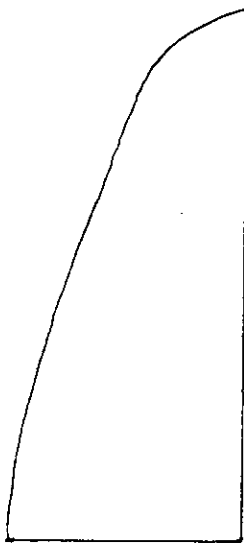
แบบที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หมายถึง พวกที่มักกระทำการขัดกันคำสั่งหรืออำนาจรัฐต่อต้านกฎหมายบางอย่าง การก่อการร้าย การโค่นล้มรัฐบาล และการปลุกระดม เป็นต้น

เวอร์บา และคนอื่น ๆ (Verba and others. 1978 : 73) แยกการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 4 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. การออกเสียงเลือกตั้ง (Voting)
2. กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity)
3. กิจกรรมเพื่อชุมชน (Communal Activity)
4. การติดต่อทางการเมือง (Particularised Contacts)

นักรัฐศาสตร์บางคนจัดรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้เป็นลำดับขั้น โดยเรียงจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด หรือจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองขั้นพื้นฐานไปหาขั้นที่สำคัญที่สุด เช่น

รัช (Rush. 1992 : 112) จัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นระดับต่าง ๆ โดยแสดงเป็นภาพประกอบดังนี้

การมีตำแหน่งทางการเมืองหรือการบริหาร
 แสวงหาตำแหน่งทางการเมืองหรือการบริหาร
 เป็นสมาชิกที่เข้มแข็งขององค์กรทางการเมือง
 เป็นสมาชิกที่เข้มแข็งขององค์กรทางการเมือง
 มีส่วนร่วมในการชุมนุมเรียกร้องต่าง ๆ
 เป็นสมาชิกที่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในองค์กรทางการเมือง
 เป็นสมาชิกที่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในองค์กรทางการเมือง
 มีส่วนร่วมในการถกเถียงทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ
 ให้ความสนใจทางการเมืองบ้าง
 ออกเสียงเลือกตั้ง

ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองเลย

ภาพประกอบ 1 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่าง ๆ

ตามภาพประกอบนี้ แสดงว่าการออกเสียงเลือกตั้งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำที่สุดหรือระดับพื้นฐานที่ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นจำนวนมาก ซึ่งบางครั้งผู้ที่ไม่ออกเสียงเลือกตั้งก็ไม่ใช่ผู้ที่ให้ความสนใจทางการเมือง แต่เป็นเพียงการได้รักษาสีสิทธิของตนเอง ส่วนการมีตำแหน่งทางการเมืองนั้นเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูงสุด ซึ่งมีคนเพียงส่วนน้อยที่มีส่วนร่วมระดับนี้

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2538 : 32) ได้นำแนวคิดของ มิลเบรธ (Milbrath) เกี่ยวกับพฤติกรรม หรือรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากล่าวถึงว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น มีลักษณะสะสม (Accumulation) และเป็นลำดับขั้น (Hierarchy) ตั้งแต่ระดับต่ำไปสูงดังนี้

1. การแสดงความสนใจต่อปัจจัยกระตุ้นทางการเมือง
2. การใช้สิทธิเลือกตั้ง
3. การริเริ่มหยุดยั้งทางการเมือง
4. การชักจูงใจให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน

5. การติดกระดุมหรือสติกเกอร์เพื่อแสดงการสนับสนุน
6. การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง
7. การบริจาคเงินสนับสนุนการเมือง
8. การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง
9. การร่วมรณรงค์ทางการเมือง
10. การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง
11. การร่วมประชุมแกนนำของพรรค
12. การระดมเงินทุนสำหรับพรรค
13. การเข้าแข่งขันทางการเมือง
14. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ปัจจุบันการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการชุมนุมประท้วง ได้รับความสนใจและให้ความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่เจริญแล้วทั่วโลก หรือแม้กระทั่งในประเทศที่กำลังพัฒนาและด้อยพัฒนา การรวมตัวกันต่อต้านหรือติดต่อสัมพันธ์กัน การริเริ่มใด ๆ ของประชาชน การเดินขบวนกลายเป็นมาตรฐานส่วนหนึ่งของพฤติกรรมทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตยแบบพหุนิยมสมัยใหม่ (Kaase and Newton, 1995 : 50)

เวลช์ (Welch, 1975 : 276) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะที่กว้างขวางและชัดเจนขึ้น และสอดคล้องกับ ไนย์ และเวอร์บา โดยแบ่งกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอยู่สม่ำเสมอในระบอบประชาธิปไตย และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้นำมาก เนื่องจากเป็นสิ่งที่แสดงถึงความนิยมสนับสนุนของประชาชน อย่างไรก็ตามการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต้องการความริเริ่มหรือแรงจูงใจเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในเชิงวิชาการแล้วถือว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด และสามารถวัดค่าของการเข้าร่วมทางการเมืองที่ให้ความเที่ยง (Validity) มากที่สุด

2. การรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเท่ากับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากทำให้ประชาชนสามารถเพิ่มอิทธิพลต่อผู้นำได้โดยการกำหนดคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครคนใดคนหนึ่งไว้ก่อน ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งกันได้ อย่างไรก็ตามกิจกรรม

ดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ยาก และต้องการความริเริ่มมาก่อนการลงคะแนนเสียง นอกจากนั้นยังเป็นวิธีที่สามารถสื่อสารหรือบ่งบอกเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนได้มากกว่า เพราะประชาชนที่ร่วมรณรงค์หาเสียงสามารถมีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียง การทำงานอย่างแข็งขันเพื่อพรรคการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การบริจาคเงินให้พรรคการเมือง และการเป็นสมาชิกสโมสรทางการเมือง

3. การติดต่อขั้นต้นของประชาชน เป็นการติดต่อเผชิญหน้าของบุคคลที่มีต่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลโดยลำพังตนเอง และเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับระยะเวลาเป้าหมายและเนื้อหาสาระในการเข้ามีส่วนร่วมของบุคคล สามารถคาดหวังในสิ่งที่เป็นผลประโยชน์ได้มาก แต่ในด้านอิทธิพลที่มีต่อรัฐบาลนั้นมีเพียงเล็กน้อย เนื่องจากการกระทำของคนจำนวนน้อย กิจกรรมในรูปแบบนี้ ได้แก่ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะหรือปัญหาส่วนรวม เพื่อร้องเรียนให้มีการแก้ไขปรับปรุงจากรัฐ

4. การร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างขององค์การ หรือกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองและสังคม เป็นกิจกรรมที่บุคคลกระทำร่วมกัน ซึ่งอาจกระทำร่วมกันในกิจกรรมภายในขององค์การที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นในเวลาใด และเกี่ยวกับปัญหาใดของกลุ่มก็ได้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อรัฐบาลมาก

มิลแบรธ และ โกล (Milbrath and Goel. 1977 : 12 - 19) ได้ศึกษาจากผลงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และได้จัดแยกประเภทหรือรูปแบบในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ 6 รูปแบบด้วยกัน คือ

1. การเลือกตั้ง (Voting) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกจากกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง แต่รวมได้กับการปฏิบัติที่เกี่ยวกับความรักชาติในลักษณะต่าง ๆ (Patriotic Acts) เช่น การเสียภาษี การเคารพกฎหมายการสนับสนุนประเทศให้ทำสงคราม จึงกล่าวได้ว่าการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบอบการเมืองมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตน กล่าวคือ บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น กระทำไปโดยความสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองดี

มากกว่าที่จะเชื่อว่าการลงคะแนนเสียงของตนจะมีผลสำคัญทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป การลงคะแนนเสียงไม่จำเป็นต้องอาศัยการสื่อสาร และแรงจูงใจมากเหมือนกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ ผู้ที่ไปลงคะแนนเสียงอาจไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบอื่นก็ได้ ในทางกลับกันผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระตือรือร้นในรูปแบบกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ ก็อาจไม่ไปลงคะแนนเสียงก็ได้ อย่างไรก็ตามการลงคะแนนเสียงนั้นมีความสำคัญมาก เนื่องจากสามารถกำหนดความเป็นไปของรัฐบาลหรือการปกครองได้ทันทีทันใด

2. การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Party and Campaign Workers) หมายถึง การเข้าร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและในการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือแก่พรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนเสียง การเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การพยายามชักชวนประชาชนให้ลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนชอบ การลงสมัครรับเลือกตั้ง และการร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าวนี้ เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ขั้นต้นระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ ผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีน้อยในสหรัฐอเมริกา มีประมาณร้อยละ 15 ของประชากร เนื่องจากการเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวต้องอาศัยความตื่นตัวและสนใจอย่างแท้จริง จึงเป็นพวกที่ขึ้นเวทีต่อสู้ทางการเมือง (Gladiator) ในขณะที่คนส่วนมากมักจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้เฝ้าดู (Spectators) คอยตัดสินว่าใครจะเป็นผู้ชนะด้วยการลงคะแนนให้คนที่ตนชอบ

3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (Community Activists) เป็นการก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ปัญหของสังคมหรือร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว เพื่อมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะหรือติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม ผู้มีบทบาทในชุมชนจึงนับเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูงและมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนสูง อย่างไรก็ตามผู้มีบทบาทในชุมชนนี้ แตกต่างจากเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียง ในแง่ที่มีความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองและการช่วยรณรงค์หาเสียงน้อยกว่าเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียง

4. การติดต่อกับทางราชการ (Contacting Officials) เป็นกิจกรรมที่เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงของบุคคล ซึ่งมีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเองเท่านั้น เช่น การติดต่อกับทางราชการในเรื่องภาษีโรงเรือน การทำถนน การติดต่อขอรับสวัสดิการทางสังคม การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปแบบดังกล่าวเกือบจะไม่ใช่การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามความหมายที่แท้จริง ดังที่ เวอร์บา และ ไนย์ เรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบคับแคบ (Parochial Participation) หรือการติดต่อเฉพาะเรื่อง (Particularized Contacting)

5. การเป็นผู้ประท้วง (Protestors) ได้แก่ การเข้าร่วมในการเดินขบวน การก่อการจลาจลในกรณีที่เป็น เพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขันและเป็นไปอย่างเปิดเผยต่อกรณีที่รัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม การให้ความเอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วงโดยการเข้าร่วมกับกลุ่มประท้วงรัฐบาลและการปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

6. การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง (Communicators) ได้แก่การติดต่อข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อมีการกระทำในสิ่งที่ดีและถูกต้อง หรือส่งคำคัดค้านไปให้เมื่อมีการกระทำในสิ่งที่เลวร้าย การเข้าร่วมถกปัญหาทางการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชนที่อยู่อาศัย การให้ความสนใจกับทางราชการการเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบดังกล่าวมักเป็นพวกที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมากและมีความสนใจทางการเมืองมาก ผู้สื่อสารทางการเมืองเหล่านี้วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่าบรรดาเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง แต่ไม่แสดงออกด้วยกิจกรรมการประท้วง

ชลัช จงสันพันธ์ (2527 : 16) แยกรูปแบบหรือประเภทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 6 ด้าน คือ

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
2. การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง กลุ่มการเมือง และการรณรงค์หาเสียง
3. การมีบทบาทในชุมชน
4. การติดต่อกับทางราชการ

5. การประท้วง

6. การสื่อสารทางการเมือง

/ ส่วน อีริชช ไอสธานนท์ (2534 : 88) กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็น 3 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

1. ความสำนึกและความสนใจในการเมือง เช่น ร่วมประชุมคัดค้านสิ่งที่ไม่เป็นธรรม ฟังคำปราศรัยของนักการเมือง ร่วมแสดงความเห็น สนับสนุน คัดค้านประเด็นปัญหาต่าง ๆ

2. มองเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งและพรรคการเมือง เช่น โดยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนน บริจาคเงินสนับสนุนทางการเมือง

3. มองเห็นความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์ และสนใจที่จะเข้าร่วมในขบวนการกลุ่มผลประโยชน์ เช่น การจัดตั้งกลุ่มเพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง /

สรุปได้ว่าการจำแนกพฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น นอกจากจะจัดแบ่งเป็นรูปแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าวแล้วยังสามารถจัดลำดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อแสดงระดับของพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล ซึ่งจะแตกต่างกันออกไป ความแตกต่างทางด้านภูมิหลัง เช่น การศึกษา ครอบครัว เศรษฐกิจ และสังคมของบุคคลย่อมมีส่วนกำหนดให้บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปแบบที่แตกต่างกันตลอดจนความถี่หรือความเข้มข้นของกิจกรรมก็อาจไม่เหมือนกัน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย

นักศึกษาไทยมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับการชุมนุมเรียกร้อง ประท้วงการปกครองที่ไม่เป็นธรรมมานาน นับตั้งแต่ก่อนที่ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ไม่เป็นธรรม ต่อมาจนถึงการประท้วงที่รุนแรงก็คือ การขับไล่ จอมพลถนอม กิตติขจร และบริวารออกนอกประเทศ เมื่อ 14 ตุลาคม 2516 (กนก วงษ์ตระหง่าน. 2528 : 439) การต่อสู้เรียกร้องของนักศึกษามักได้รับการสนับสนุนจากประชาชนโดยเฉพาะช่วงก่อน 6 ตุลาคม 2519 เพราะนักศึกษาแสดงให้เห็นว่ายืนอยู่เคียงข้างประชาชน เป็นผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ของชาติ

และที่สำคัญคือการต่อต้านเผด็จการ (อัครพงษ์ มณีภาค. 2535 : 1 - 4)

สุจิต บุญบงการ (2534 : 189 - 199) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทยว่าช่วง 14 ตุลาคม 2516 ถึงก่อน 6 ตุลาคม 2519 นั้นบทบาทของนักศึกษาถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งใหญ่ ในการต่อสู้ทางการเมืองเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดของการต่อสู้ของนักศึกษาเพื่อประชาธิปไตย แต่นับตั้งแต่ พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา บทบาทของนักศึกษาส่วนใหญ่เน้นกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ อัครพงษ์ มณีภาค (2535 : 4) ที่กล่าวว่า จากการวิเคราะห์บทบาทของนักศึกษาในปัจจุบัน พบว่าได้มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินบทบาทของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ยิ่งขึ้น โดยไม่ได้เป็นตัวนำหรือหัวหอกในการเปลี่ยนแปลงเหมือนสมัยก่อน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพเงื่อนไขทางการเมืองเปลี่ยนแปลงไป บทบาททางการเมืองของนักศึกษาจึงเปลี่ยนจากการเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงมาเป็นผู้คอยสนับสนุน หรือกระตุ้นให้ประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้หันมาสนใจปัญหาที่เกิดขึ้นและหาทางแก้ไข นอกจากนี้ นักศึกษายังมีความระมัดระวังรอบคอบมากขึ้นในการเข้าไปมีบทบาททางการเมือง

ลิขิต อีร์เวกิน (2539 : 136) กล่าวถึงบทบาทนิสิตนักศึกษาในฐานะปัญญาชนที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทย ระหว่าง พ.ศ. 2512 - พ.ศ. 2516. ว่านิสิตนักศึกษาได้มีกิจกรรมร่วมกันโดยไปสังเกตการณ์เลือกตั้งทั่วไปก่อน แล้วรวมตัวกันเป็นศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยขึ้น ได้ทดลองทำกิจกรรมซึ่งมีสิทธิธรรมและการได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน คือ การประท้วงการขึ้นค่ารถเมล์จาก 50 สตางค์ เป็น 75 สตางค์ การรณรงค์ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น และการประท้วงประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 299 เกี่ยวกับอำนาจอิสระของอำนาจศาล จากการรวมตัวซึ่งประสบความสำเร็จนี้ ทำให้นิสิตรวมตัวกันมีความเชื่อมั่นมากขึ้น เข้าใจและตระหนักถึงศักยภาพอำนาจของตน จึงได้หันเหจากการต่อต้าน ประท้วง ประเด็นเล็ก ๆ มาเป็นการเรียกร้องรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่การต่อสู้ทางการเมืองในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516

ปราโมทย์ สันตยากร (2523 : 67) จำแนกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทยเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. การต่อต้านการรุกรานของต่างชาติ เช่น การต่อต้านฝรั่งเศสเมื่อ พ.ศ. 2483 การคัดค้านศาลยุติธรรมระหว่างประเทศกรณีเขาพระวิหาร เมื่อ พ.ศ. 2507 การต่อต้าน

อิทธิพลทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น เมื่อ พ.ศ. 2513 การต่อต้านการคุกคามของเวียดนาม เมื่อพ.ศ. 2522

2. การต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยและความเป็นธรรมในสังคม เช่น การคัดค้าน การเลือกตั้งสกปรกใน พ.ศ. 2500 ต่อต้านการละเมิดอำนาจศาลโดยคำสั่งคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 299 เมื่อ พ.ศ. 2515 การคัดค้านการขับไล่นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง 9 คน เพราะเผยแพร่สิ่งพิมพ์เปรียบเปรยโจมตีการต่ออายุราชการของ จอมพลถนอม กิตติขจร เมื่อ พ.ศ. 2516 การเรียกร้องรัฐธรรมนูญ เมื่อ พ.ศ. 2516 และการเข้าร่วมการปฏิวัติ กับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2519

3. การพิทักษ์ผลประโยชน์และความชอบธรรมในมหาวิทยาลัย เช่น การเรียกร้อง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์คืนจากทหาร เมื่อ พ.ศ. 2492 การต่อต้านการคอร์รัปชันใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2513 และการต่อต้านนักเรียนนายเรืออากาศใช้ สิทธิพิเศษเข้าเรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2513

ปวิณ ชำนิประศาสน์ (2529 : 141) ศึกษาความสอดคล้องระหว่างหลักการ ประชาธิปไตยกับการประเพณีปฏิบัติ ของนิสิตบัณฑิตมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตปริญญาโทไม่มีความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประเพณี ปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย นิสิตมีทัศนคติสนับสนุนหลักการที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง โดยอายุมีอิทธิพลต่อการสนับสนุนซึ่งหลักการที่เป็นประชาธิปไตย และนิสิตมีทัศนคติที่สนับสนุน ต่อการประเพณีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย นับตั้งแต่อดีตมาก็อาจกล่าวได้ว่า มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางการเมืองพอสมควร หากจะลำดับเหตุการณ์หรือกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญ ก็พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การเดินขบวนประท้วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ไม่ยุติธรรมเมื่อ เดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2500 สมัยที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ยังเป็นนายกรัฐมนตรี และถูกกล่าวหาว่าใช้วิธีการสกปรกทำให้ฝ่ายรัฐบาลคือ พรรคนักศึกษาได้รับการเลือกตั้ง มากที่สุด (นิตยา กิจกำแหง. 2526 : 54)

2. การก่อตั้งศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2513 เป็นการเริ่มต้นการจัดองค์กรของนักศึกษาที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ และส่งผลกระทบต่อ

ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเวลาต่อมา

3. การชุมนุมประท้วงกรณีทหารได้นำเครื่องบินของกองทัพไปเที่ยวล่าสัตว์ที่ทุ่งใหญ่แควสวรรค์ เมื่อเดือนมิถุนายน 2516 จนมีข่าวปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ นักศึกษาจึงได้ชุมนุมประท้วง และนายศักดิ์ ผาสุกนิรันดร์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้ลอบชื่อนักศึกษารามคำแหงที่เกี่ยวข้องกับการประท้วงออก 9 คน แต่ในที่สุดเมื่อถูกประท้วงก็ได้รับอนุญาตให้เข้าเรียนต่อตามปกติ (กนก วงษ์ตระหง่าน. 2528 : 438)

4. การชุมนุมประท้วงขับไล่ จอมพลถนอม กิตติขจร และบริวาร เมื่อ 13-15 ตุลาคม 2516 หรือที่เรียกกันว่า วันมหาวิปโยค จนเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ไทย โดยเหตุการณ์ครั้งนี้ถือว่าเป็นชัยชนะครั้งสำคัญ เป็นการแสดงบทบาทที่ดีที่สุดของนักศึกษา (สุจิต บุญบงการ. 2534 : 189 - 190)

5. การชุมนุมประท้วงการกลับมาของ จอมพลถนอม กิตติขจร และบริวาร (กนก วงษ์ตระหง่าน. 2528 : 443 - 444) ตลอดจนการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เมื่อ ตุลาคม 2519 จนเป็นเหตุให้เกิดการปฏิวัติโดยคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินทำให้มีการเสียเลือดเสียเนื้อนักศึกษาในการชุมนุมมาก และมีส่วนผลักดันให้นักศึกษาหนีเข้าป่าในเวลาต่อมา (ระหว่าง พ.ศ. 2519 - 2521)

6. การชุมนุมประท้วงการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพลเอกสุจินดา คราประยูร เมื่อเดือนพฤษภาคม 2535 จนกลายเป็นเหตุการณ์นองเลือดครั้งใหญ่อีกครั้งถึงแม้นักศึกษาไม่ใช่แนวหน้าหรือผู้นำในการประท้วงอย่างชัดเจน เพราะส่วนมากเป็นผู้ทำงาน เป็นนักธุรกิจ (เอนก เหล่าธรรมทัศน์. 2536) แต่นักศึกษาก็เป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้การชุมนุมประท้วงประสบความสำเร็จ

ในระยะหลังบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาเปลี่ยนไป ภาวการณ์รวมกลุ่มหลังนักศึกษาเพื่อต่อสู้ปัญหาสังคมและการเมืองลดลงจนมีคำถามว่า ประเทศไทยเป็นเขตปลอดขบวนการนักศึกษาแล้วหรือ คนในสังคมตั้งข้อสังเกตว่า "เด็กสมัยใหม่ขาดจุดยืน ขอมให้กระแสสังคมพัดพาไปอย่างไร้ทิศทาง" (ฉาตยา แว่ววีรคุปต์. 2539 : 40) และสื่อมวลชนก็มีความเห็นว่านักศึกษาไทยควรปรับแนวทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองเสียใหม่ เช่น ความคิดเห็นจากบทความได้เข้าวงการเมืองในหนังสือพิมพ์สยามรัฐได้

ระบุว่านักศึกษาไทยได้ชื่อว่าเป็นนักศึกษาที่มีบทบาททางการเมืองงดงามที่สุดในด้านการต่อสู้เพื่อระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แต่ในช่วงขั้นตอนใหม่ทางการเมืองซึ่งอยู่ในระยะพัฒนาประชาธิปไตยเช่นขณะนี้ นักศึกษาไทยยังไม่มีบทเรียน ยังไม่ได้ค้นหาแนวทางปฏิบัติ และยังไม่ได้กำหนดท่วงทำนองเคลื่อนไหวพัฒนาประชาธิปไตยอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน เพราะฉะนั้นในขั้นตอนสำคัญทางประวัติศาสตร์นี้นักศึกษาต้องสนใจรับขบวนการสร้างภารกิจสำคัญให้สำเร็จลุล่วงอย่างงดงามเหมือนที่เคยกระทำในอดีต (สยามรัฐ. 2534 : 2)

โดยสรุปแล้วนักศึกษาไทยมีบทบาทที่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงในระหว่าง พ.ศ. 2516-2519 หลังจากนั้นบทบาทก็ลดลงเพราะปัจจัยแวดล้อมทางการเมือง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่านักศึกษายุติบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่อย่างใด นักศึกษายังสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ โดยมีปัจจัยหลายอย่างส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

การวัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น มีวิธีการที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการวัด แต่พื้นฐานความคิดที่จะวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น่าสนใจ มีนักรัฐศาสตร์เสนอไว้หลายแนวทาง เช่น ไนย์และเวอร์บา (Nie and Verba. 1975: 17 - 22) เสนอดังนี้

1. การเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองในเชิงจิตวิทยา วัดโดยดูความสนใจ และความตั้งใจที่เข้าร่วมกิจกรรมชุมชน
2. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเมือง วัดโดยดูความเข้มข้นของการผูกติดกับพรรคการเมือง
3. ความสำคัญต่อความรับผิดชอบในสังคม วัดโดยดูจากการยอมอุทิศหรือเสียสละส่วนตัวให้แก่สังคม

พรีเซีย และนรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (Prizzia and Narong Sinsawasdi. 1974) วัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย โดยการวัด 6 ด้าน คือการร่วมเดินขบวน

การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองระดับชาติ การเป็นสมาชิกพรรคหรือองค์การนักศึกษาและ
องค์การทางการเมือง การลงคะแนนเสียงระดับชาติหรือระดับจังหวัด การอาสาสมัครเป็น
ผู้สังเกตการณ์ในวันเลือกตั้ง และการอาสาสมัครออกไปทำงานในชนบทระหว่างปิดภาคเรียน

มานะศรี บงเจริญ (2522) วัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง ด้วยการใช้แบบสอบถาม ที่มีตัวเลือกแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่ง
แยกออกเป็นด้าน ๆ คือ ด้านการประท้วง การมีบทบาทในชุมชน การเป็นสมาชิกพรรค
การณรงค์หาเสียง ส่วนชลัช จงสืบพันธ์ (2527) วัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนัก
ศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนในกรุงเทพมหานคร ด้วยการใช้ทั้ง
แบบสอบถามที่มีตัวเลือกมาตราส่วนประมาณค่า และแบบทดสอบที่มีตัวเลือกตอบสี่ตัวเลือก
โดยแยกออกเป็นด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง การมี
บทบาทในชุมชน การติดต่อกับทางราชการ การประท้วงและการสื่อสารทางการเมือง
นอกจากการวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการสอบถามดังกล่าวนี้แล้วยังมีการวัดโดย
วิธีการอื่นอีก เช่น อัครพงษ์ มณีภาค (2535) ได้ศึกษาบทบาททางการเมืองขององค์การ
นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี 2530-2534 โดยการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มี
ส่วนร่วม และใช้การสัมภาษณ์ประกอบด้วยซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

โดยสรุปการวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น วัดในประเด็นที่สำคัญคือการออกเสียง
เลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ชุมชน โดยใช้วิธี
การวัดที่มีทั้งแบบสอบถาม แบบทดสอบ การสังเกต หรือสัมภาษณ์

ปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องหรือส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่ง
นักรัฐศาสตร์ได้ศึกษาค้นคว้าและนำเสนอไว้ เช่น มิลแบรธ และโกล (Milbrath and
Goel. 1977 : 86 - 122) ได้เสนอไว้ว่า กลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ได้แก่

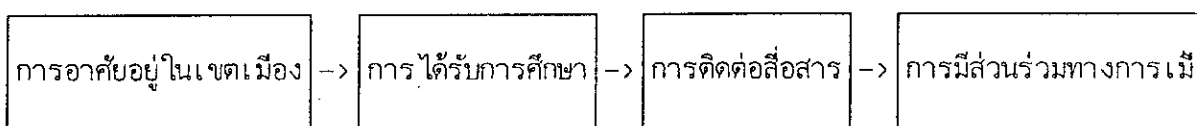
1. การศึกษาดี โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา
2. เป็นชนชั้นกลาง
3. เฉลียวฉลาด
4. อายุมาก โดยเฉพาะวัยกลางคน

5. สมรสแล้ว
6. อยู่ในเมือง
7. อยู่ในถิ่นนั้น ๆ นาน
8. เกี่ยวข้องกับผู้อื่นในสังคมหรือเป็นสมาชิกขององค์กรต่าง ๆ
9. กลุ่มชนผิวขาว
10. เป็นชนกลุ่มใหญ่ในสังคม

ปัจจัยเหล่านี้อาจมีความแตกต่างกันมาก หากศึกษาในสังคมที่แตกต่างกัน แต่ปัจจัยบางตัว เช่น การศึกษานั้นนับว่าเป็นปัจจัยหลักที่นักรัฐศาสตร์มักให้ความสำคัญเสมอ แคฟวานอห์ (Kavanagh. 1983:174) กล่าวว่าเงื่อนไขของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง 5 ประการ คือ

1. ระดับการศึกษาของประชาชน
2. การเห็นคุณค่าของประชาธิปไตย
3. โครงสร้างทางการเมืองและสถาบันการเมือง
4. ประวัติศาสตร์การพัฒนาสังคมของประเทศ
5. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ แคฟวานอห์ (Kavanagh. 1983 : 123) ยังได้กล่าวถึงแนวคิดของเลอนเนอร์ (Learner) ที่ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยที่ต่อเนื่องกัน คือ

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการศึกษาคือเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้ที่ได้รับการศึกษามากได้แสดงให้เห็นถึงความใส่ใจต่อปัญหาทางการเมือง ให้ความสนใจการเมืองมากกว่า เข้าร่วมถกเถียงอภิปรายด้านการเมือง และมีความโน้มเอียงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อย (Roskin and others. 1994 : 137)

แนวคิดของบุคคลสำคัญของไทยจำนวนมาก ยังเชื่อว่าการศึกษาที่ช่วยให้รู้จักคิด วิเคราะห์นั้นช่วยให้คนมีวิจารณญาณในการเข้า ไปมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย

จึงเห็นว่าการที่ประชาชนยังมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่เพียงพอ มีสาเหตุจาก

1. การศึกษาของประชาชนยังไม่เพียงพอ
 2. ความไม่รู้จักตัวและมีสำนึกทางการเมืองของประชาชน
 3. ระบบความคิด ความเชื่อ ทศนคติ หรือวัฒนธรรม
 4. ไม่สามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นองค์กรที่จะรักษาผลประโยชน์ของตนเอง
- (กนก วงษ์ตระหง่าน. 2528 : 259 - 271)

ปัจจัยอื่น ๆ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็มีความสำคัญเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในสังคมไทยนั้นคนในเมืองมักไปออกเสียงเลือกตั้งน้อยกว่าคนในชนบท แต่มีความกระตือรือร้นและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านอื่นมากและเข้มแข็งกว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองมากกว่า ซึ่งอาจแตกต่างกันในบางประเทศได้มีการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการไปออกเสียงเลือกตั้งในรัฐเท็กซัส มีผลการศึกษาข้อหนึ่งที่ระบุว่าคนในเขตเมือง ไปออกเสียงเลือกตั้งมากขึ้นอาจเป็นเพราะการรวมกลุ่มที่เหนียวแน่นและสามารถระดมกันได้อย่างชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ที่อยู่ในเมือง (Jones. 1996 : 337)

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทยนั้น พบว่ามีปัจจัยหลายด้านที่คล้ายคลึงกันเช่น ชลัช จงสิทธิ์ (2527 : 137) พบว่าตัวแปรที่มีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเด่นชัดมาก ประกอบด้วย ตัวแปรด้านเพศ ด้านภูมิสำเนา ด้านกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร ด้านการเปิดรับสื่อสารมวลชน ด้านสารสนเทศทางการเมือง และด้านความสำนึกทางการเมือง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2525 : ๕) ที่พบว่าเพศ ชั้นปี สาขาวิชา ทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน และสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ อภิวิมล พิมพ์แสงสุริยา (2535 : 157) ยังพบว่า มีเพียงตัวแปรเพศ และการที่ครูอาจารย์ให้โอกาสในการซักถามข้อสงสัยภายในชั้นเรียนเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับความมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลเป็นทฤษฎีที่ศึกษาค้นคว้า โดยฟิชไบน์ และ เอเซน (Fishbein and Ajzen. 1975) ซึ่งมีข้อตกลงเบื้องต้นว่ามนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล และใช้ข้อมูลที่ตนมีอยู่อย่างเป็นระบบ มนุษย์พิจารณาผลที่อาจเกิดจากการกระทำของตนก่อนตัดสินใจลงมือทำหรือไม่ทำพฤติกรรม ชีระพร อูวรรณโณ (ราชันย์ บุญธิมา. 2536 : 8-12 ; อ้างอิงมาจากชีระพร อูวรรณโณ. 2527 : 11-12) ได้สรุปเนื้อหาของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมส่วนมากอยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาของบุคคล เจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention หรือ I) ของบุคคลจึงเป็นตัวกำหนดที่ใกล้ชิดกับการกระทำ

2. เจตนาเชิงพฤติกรรมขึ้นอยู่กับตัวกำหนด 2 ตัว คือ

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการประเมินทางบวก หรือ ลบ ของบุคคลต่อการกระทำเรียกว่า เจตคติต่อพฤติกรรม (A_B)

A_B ขึ้นอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ (Behavioral beliefs หรือ b) และการประเมินผลของการกระทำ (Evaluation of Consequences หรือ e) เขียนเป็นสมการได้ว่า

$$A_B = f \sum_{i=1}^n b_i e_i$$

2.2 ปัจจัยทางสังคม เป็นการประมาณของบุคคลว่า ตนจะมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm หรือ SN) เพียงใด กลุ่มอ้างอิง หมายถึงบุคคลใกล้ชิดที่มีความสำคัญต่อบุคคลผู้นั้น

SN ขึ้นอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับทัศนะของกลุ่มอ้างอิงต่อการกระทำของตน (Normative Belief หรือ NB) ซึ่งหมายถึงความเชื่อที่ว่าบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในกลุ่มอ้างอิงประสงค์จะให้ตนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นเพียงใด และ SN ยังขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Motivation to Comply หรือ MC)

เขียนเป็นสมการได้ว่า

$$SN = f \sum_{i=1}^n NB_i MC_i$$

3. จากข้อ 1 และ 2 สามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า

$$B \sim I = f \left[A_B W_1 + SNW_2 \right]$$

B_1 และ W_2 เป็นน้ำหนักที่จะ ได้จากการคำนวณสมการถดถอยพหุคูณ

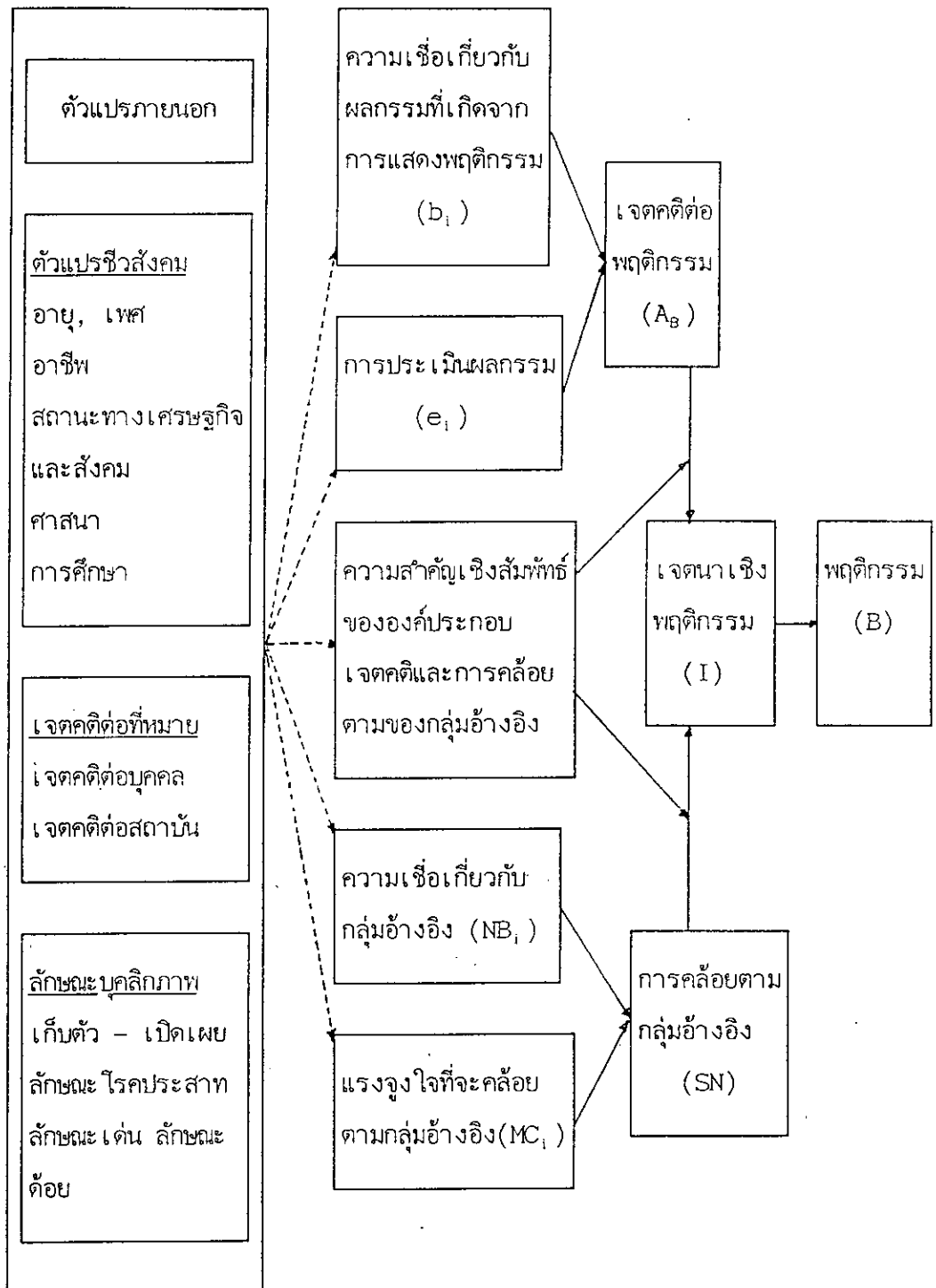
4. ความสำคัญของเจตคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ส่วนหนึ่ง ขึ้นกับเจตนาเชิงพฤติกรรมหรือพฤติกรรมนั่นเองคือพฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจถูกกำหนดโดยเจตคติต่อพฤติกรรมมากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ส่วนพฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมากกว่าจากเจตคติต่อพฤติกรรม แต่พฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทั้งสองได้เช่นกัน ความสำคัญของปัจจัยทั้งสองอาจแตกต่างกันจากบุคคลหนึ่ง ไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง

5. ตัวแปรภายนอก (External Variables) เช่น ตัวแปรชีวสังคม เจตคติ ต่อเป้าหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆ หรือบุคลิกภาพจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก็ต่อเมื่อตัวแปรนั้น ๆ มีอิทธิพลต่อเจตคติเชิงพฤติกรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงหรือมีอิทธิพลต่อน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรทั้งสองนี้ต่อเจตนาเชิงพฤติกรรม

6. การกำหนดพฤติกรรมที่จะศึกษาจำเป็นต้องกำหนดโดยคำนึงถึง

6.1 การกระทำ (Action) จะต้องกำหนดว่าเป็นการกระทำอย่างเดี่ยว (Single Act) เช่น การให้ลูกกินอาหาร การสูบบุหรี่ เป็นต้น หรือเป็นประเภทพฤติกรรม (Behavior Category) เช่น การออกกำลังกาย ซึ่งอาจจะประกอบด้วยการกระทำย่อยๆ หลายการกระทำ เป็นต้นว่า การวิ่ง การกระโดดเชือก หรือการเล่นฟุตบอล

6.2 เป้าหมาย (Target) หมายถึง เป้าหมายของการกระทำ เช่น การให้ลูกกินอาหารข้างต้นอาจกำหนดเป้าหมายให้เป็นนมแม่

--- แสดงความเป็นไปได้ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกกับตัวแปรต่างๆ

ในทฤษฎี

————— แสดงความสัมพันธ์โดยตรงเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในทฤษฎี

ภาพประกอบ 2 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

เอเจนและฟิชไบน์ (Ajzen and Fishbein. 1980 : 244) สรุปแนวคิดหลักตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ว่า การที่จะทำนายและทำความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์นั้นสามารถที่จะดูได้จากพฤติกรรมหลากหลายที่แสดงออกมา พื้นฐานสำคัญที่สุดก็คือมนุษย์ตัดสินใจกระทำการใด ๆ ด้วยเหตุผลซึ่งเกิดจากข้อมูลที่ตนเองมีอยู่ ข้อมูลเป็นสิ่งที่สร้างความเชื่อ (Beliefs) ให้เกิดขึ้นซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ ความเชื่อในผลการกระทำ (Behavioral Beliefs) และความเชื่อในกลุ่มอ้างอิง (Normative Beliefs) ซึ่งความเชื่อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผ่านทางเจตคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward The Behavior) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) และเจตนา (Intention) ซึ่งความหมายและข้อสังเกตที่สำคัญเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ นี้ เอเจนและฟิชไบน์ (Ajzen and Fishbein. 1980 : 29 - 77) ได้กล่าวถึงดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรม (Behavior) การศึกษาพฤติกรรมต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า จะศึกษาพฤติกรรมหรือผลของพฤติกรรม มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันหลายอย่างที่น่าไปสู่ผลเดียวกัน เช่น การสอบผ่านได้ อาจเกิดจากการได้เข้าฟังการบรรยาย การอ่านหนังสือ การจดจำ หรือแม้กระทั่งการลอกคำตอบจากผู้อื่น หรือการลบน้ำหนักได้ อาจเกิดจากการรับประทานอาหารที่มีแคลอรีต่ำ การงดอาหารในบางมื้อ หรือการเดินออกกำลังกาย 2 ไมล์ทุกวัน เป็นต้น พฤติกรรมมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ตัว คือ การกระทำ (Action) เป้าหมาย (Target) บริบท (Context) และเวลา (Time) หมายถึงว่าพฤติกรรมใด ๆ ที่กำหนดขึ้นเพื่อที่จะวัดหรือจะศึกษานั้น ควรคำนึงถึงองค์ประกอบดังกล่าวนี้ หากกำหนดพฤติกรรมให้มีความจำเพาะมากเพียงใดก็ยิ่งทำให้การวัดง่ายและเที่ยงตรงมากขึ้น การสังเกตพฤติกรรมอาจสังเกตเฉพาะพฤติกรรมใด พฤติกรรมหนึ่ง หรือพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างต่อเป้าหมายเดียวกัน และสามารถศึกษาพฤติกรรมโดยการสังเกตหรือการสอบถาม ซึ่งให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ตอบคำถาม (Self-reports)

2. ความตั้งใจ (Intention) ความตั้งใจนำไปสู่พฤติกรรมได้หากมีการวัดความตั้งใจได้อย่างเหมาะสมก็สามารถทำนายพฤติกรรมได้อย่างดี การวัดความตั้งใจก็ควรมีองค์ประกอบเช่นเดียวกับพฤติกรรม คือ มีการกระทำ เป้าหมาย บริบท และเวลา

ซึ่งเวลาวัดอาจจะใช้คำว่าความตั้งใจต่อพฤติกรรม (Behavioral Intention) การวัดความตั้งใจอาจวัดจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ๆ หรือเรียกว่าพฤติกรรมเดี่ยว โดยถามคำถามตรง ๆ ประเด็นเดียว เช่น

ฉันตั้งใจจะ ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในครั้งต่อไป

เป็นไปได้----- : ----- : ----- : ----- : ----- : ----- เป็นไปไม่ได้
มากที่สุด มาก น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย มาก มากที่สุด
2 อย่าง

หรืออาจให้ตอบคำถามโดยการคาดหมายโอกาสที่จะ ไปลงคะแนนเป็นร้อยละ เช่น

มีโอกาส _____ % ที่ฉันจะ ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครั้งต่อไป

นอกจากนี้อาจตั้งคำถามเพื่อวัดความตั้งใจแบบให้มีตัวเลือกก็ได้ (Multiple Choice Criteria) แต่ไม่ว่าจะสร้างเครื่องมือวัดอย่างไร การวัดต้องมีความสอดคล้องระหว่างความตั้งใจกับพฤติกรรม สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งของความตั้งใจก็คือ ความเปลี่ยนแปลงหรือการเปลี่ยนความตั้งใจที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา หากทั้งช่วงระยะเวลาการวัดความตั้งใจกับการเกิดพฤติกรรมนานเกินไป การเปลี่ยนแปลงความตั้งใจก็มีมากขึ้นไปด้วย นั่นคือ การทำนายพฤติกรรมจากความตั้งใจก็มีความชัดเจนน้อยลง การเว้นช่วงเวลานานๆ ระหว่างการวัดความตั้งใจกับการเกิดพฤติกรรมจึงไม่ควรใช้กับเฉพาะรายบุคคล ควรใช้กับกลุ่มบุคคลหรือประชากรจำนวนมาก ๆ เพราะความตั้งใจของกลุ่มบุคคลจำนวนมากจะมีความคงอยู่นานกว่าความตั้งใจของแต่ละบุคคล

กล่าวโดยสรุปความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจกับพฤติกรรมขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ การวัดมีองค์ประกอบครบทั้งการกระทำ เป้าหมาย บริบท และเวลา อีกประการหนึ่ง คือ การวัดจะทำนายพฤติกรรม^{+30Y}ได้ เมื่อความตั้งใจนั้น ไม่เปลี่ยนแปลงก่อนที่จะเกิดพฤติกรรม

3. เจตคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward A Behavior)

เจตคติต่อพฤติกรรม หมายถึง การที่บุคคลตัดสินพฤติกรรมของตนเองว่าเป็นสิ่งที่ตนเองรู้สึกรัก ชอบ หรือไม่ชอบ เป็นการประมาณค่าของความรู้สึกที่บุคคลมีต่อพฤติกรรมแต่ละอย่าง การวัดจึงสามารถวัดด้วยแบบวัดเจตคติทั่วไป แต่แบบวัดมาตรฐานที่ใช้กันมากก็คือของออสกูดและคณะ ซึ่งอาจสร้างแบบวัดที่ให้ผู้ตอบเลือกคำตอบที่มีน้ำหนักตามที่ตนเองรู้สึก เช่น

การไปออกเสียงเลือกตั้งสมัชชาเป็นสิ่งที่

ดี----- : ----- : ----- : ----- : ----- : ----- :-----เลว

(+3) (+2) (+1) (0) (-1) (-2) (-3)

ไม่----- : ----- : ----- : ----- : ----- : ----- :-----ฉลาด

(-3) (-2) (-1) (0) (+1) (+2) (+3)

น่าพอใจ----- : ----- : ----- : ----- : ----- : ----- :-----ไม่น่าพอใจ

(+3) (+2) (+1) (0) (-1) (-2) (-3)

ผลรวมของคะแนนดังกล่าวนี้ก็สามารถวัดเจตคติได้ นอกจากนี้อาจตั้งคำถามที่ให้ผู้ตอบบอกเจตคติของตนเองออกมาโดยตรงก็ได้ เช่น

เจตคติของฉันที่มีต่อการเลือกตั้งสมัชชาคือ

(นิยม ----- : ----- : ----- : ----- : ----- : ----- :----- (ไม่นิยม
ชมชอบ)มากที่สุด มาก น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย มาก มากที่สุด ชมชอบ)

2 อย่าง

เจตคติมีผลต่อความตั้งใจ แต่สิ่งที่พึงระวังก็คือ ถ้าจะทำนายความตั้งใจจากเจตคติดังกล่าวก็ต้องตั้งคำถามที่สอดคล้องกันหรือเป็นไปในทางเดียวกัน เช่น ถ้าต้องการจะทำนายความตั้งใจ"ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมวันคริสต์มาสครั้งต่อไปของพนักงาน" ก็ต้องวัดเจตคติจากคำถาม "การเข้าร่วมกิจกรรมวันคริสต์มาสครั้งต่อไปของพนักงาน"

4. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าที่บุคคลที่มีความสำคัญต่อเขาปรารถนาที่จะให้เขาทำหรือไม่ทำ พฤติกรรมนั้น ๆ รูปแบบของคำถามต่อไปนี้สามารถจะนำไปวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ได้ คือ

คนที่มีความสำคัญต่อฉันส่วนมาก คิดว่า ฉัน

(ควรทำ ----- : ----- : ----- : ----- : ----- : ----- (ไม่ควร
 สิ่งใด มากที่สุด มาก น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย มาก มากที่สุด ทำสิ่งใด
 สิ่งหนึ่ง) ----- 2 อย่าง ----- สิ่งหนึ่ง)

ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลนี้ ถือว่ายังบุคคลรับรู้ว่ามีผู้อื่นที่มีความสำคัญต่อตนเองคิดว่าตนเองควรทำพฤติกรรมใดมาก เขาก็จะมีความตั้งใจทำพฤติกรรมนั้นมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงกับความตั้งใจและความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อพฤติกรรมกับความตั้งใจ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้บุคคลแสดง ความตั้งใจ หากบุคคลมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมใด ๆ และเขาคิดว่าคนที่มีความสำคัญต่อเขาก็เห็นว่า เขาควรกระทำพฤติกรรมนั้น ก็ย่อมจะทำให้เขาแสดงความตั้งใจในการทำ พฤติกรรมนั้น แต่ถ้าเจตคติต่อพฤติกรรมของบุคคลเป็นในทางตรงกันข้ามกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เขาอาจเลือกแสดงพฤติกรรมตามเจตคติหรือตามกลุ่มก็ได้ ขึ้นอยู่กับน้ำหนักด้านใดจะมากกว่ากัน

การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงวัดได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม การวัดทางตรงก็สามารถตั้งคำถามให้ผู้ตอบประเมินว่าคุณค่าที่บุคคลที่มีความสำคัญต่อเขาส่วนมากคิดว่าเขาควรหรือไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น เช่น

คนที่มีความสำคัญต่อฉันส่วนมาก คิดว่า

ฉันควรไป ----- ไม่ควรไป
 เลือกตั้ง ----- เลือกตั้ง
 (+3) (+2) (+1) (0) (-1) (-2) (-3)

นอกจากนี้ก็สามารถวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง โดยตั้งคำถามให้ผู้ตอบ ประเมินว่า เขาต้องการทำตามความคิดหรือความปรารถนาของบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขา หรือไม่ เช่น

โดยทั่วไปท่านต้องการทำตามความปรารถนาของบุคคลที่มีความสำคัญต่อท่าน
 มากน้อยเพียงใด

ต้องการ ----- : ----- : ----- : ----- : ----- : ----- : ----- ไม่ต้องการ
 (+3) (+2) (+1) (0) (-1) (-2) (-3)

การที่บุคคลคิดว่ามีบุคคลอื่นมีความสำคัญต่อตนเองในการที่จะทำพฤติกรรมใด ๆ ก็ทำให้บุคคลนั้นเกิดแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Motivation to Comply) ดังนั้นการที่จะหากลุ่มอ้างอิงเด่นชัดหรือบุคคลสำคัญเพื่อที่จะคำนวณหาการคล้อยตามนั้นจึงสามารถทำตามแนวทางต่อไปนี้ (ราชนันท์ บุญธิมา. 2536 : 27)

ให้กลุ่มตัวอย่างเขียนระบุกลุ่มอ้างอิงหรือบุคคลสำคัญโดยถาม 3 คำถามให้ตอบแบบอิสระ คือ

1. บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดที่สนับสนุนการกระทำพฤติกรรม นั้น
2. บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดที่คัดค้านการกระทำพฤติกรรม นั้น
3. บุคคลอื่นที่เข้ามาในใจของคุณ เมื่อคุณคิดจะกระทำพฤติกรรม นั้น

แล้วเลือกกลุ่มอ้างอิงที่มีความเด่นชัดที่มีความถี่สูง ๆ แล้วจึงวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในแต่ละกลุ่มอ้างอิงเด่นชัด ดังตัวอย่างข้างต้นจึงจะ ใช้การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงดังสมการต่อไปนี้

$$SN = f \sum_{i=1}^n NB_i MC_i$$

SN = การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

NB_i = ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง

MC_i = แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

n = จำนวนกลุ่มอ้างอิง

5. ความเชื่อ (Beliefs) ความเชื่อ หมายถึง ความน่าจะเป็นตามความคิดของบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เขาคาดหวังกับจุดมุ่งหมาย ค่านิยม ความคิดรวบยอด หรือคุณลักษณะ ดังนั้นหากบุคคลใดเชื่อว่าเขามีคุณลักษณะเด่นอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ฉลาด ซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา เขาก็จะแสดงออกซึ่งสิ่งเหล่านั้น ความเชื่อมี 3 รูปแบบ คือความเชื่อเชิงบรรยาย (Descriptive Beliefs) เป็นความเชื่อที่ได้สัมผัสและรับรู้ เช่น ได้เห็นได้ะกลมก็บอกได้ว่า ได้ะกลม ได้กลิ่นนมรู้ว่านมเปรี้ยว ความเชื่อเชิงอ้างอิง (Inferential Beliefs) เป็นความเชื่อในลักษณะเปรียบเทียบ อนุมานเอาจากสิ่งที่รับรู้มาก่อน เช่น รู้ว่าคนแรกสูงกว่าคนที่สองคนที่สองสูงกว่าคนที่สาม ก็คิดว่าคนแรกต้องสูงกว่าคนที่สามด้วย และความเชื่อจากข้อมูลข่าวสาร (Information Beliefs) เป็นความเชื่อที่เกิดจากแหล่งต่าง ๆ เช่น หนังสือ เอกสาร วิทยุโทรทัศน์ การฟังการบรรยาย เพื่อน ญาติหรือเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น (Fishbein and Ajzen, 1975 : 131 - 133)

เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เจตคติที่มีต่อสิ่งใดก็ตามเกิดมาจากความเชื่อที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ คนเราสร้างความเชื่อต่อสิ่งต่าง ๆ จากการที่ได้สัมผัสกับความหลากหลายของภาพลักษณ์คุณภาพและคุณลักษณะ ซึ่งทำให้เกิดเจตคติต่อสิ่งนั้นโดยปริยาย ตัวอย่างเช่นการเปรียบเทียบความเชื่อของคน 2 คน ที่มีต่อรถยนต์ญี่ปุ่น คนที่ 1 เชื่อว่ารถยนต์ญี่ปุ่นเชื่อถือได้ ราคาไม่แพง ประหยัด ขนาดเล็ก ออกแบบดี ส่วนคนที่ 2 เชื่อว่ารถยนต์ญี่ปุ่นราคาไม่แพง ขนาดเล็ก ดูไม่สวย ไม่ค่อยสะดวกสบาย ประหยัด ไม่ค่อยน่าเชื่อถือ หากพิจารณาจากความเชื่อนี้ก็มีเหตุผลที่จะกล่าวได้ว่าคนแรกมีความนิยมชมชอบในรถยนต์ญี่ปุ่นมากกว่าคนที่ 2 (Ajzen and Fishbein, 1980 : 62 - 63) เจตคติของคนเรายึดพื้นฐานของกลุ่มความเชื่อที่เรียกว่า ความเชื่อเด่นชัด (Salient Beliefs) ซึ่งความเชื่อเด่นชัดนี้คนเราจะมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างหนึ่งแน่นอนอยู่ประมาณ 5-9 ความเชื่อในช่วงเวลาหนึ่ง การหาความเชื่อเด่นชัดนั้นทำได้โดยการให้บุคคลตอบคำถามปลายเปิดอย่างอิสระ เมื่อได้ความเชื่อแล้วก็นำความเชื่อมาวิเคราะห์จัดกลุ่มเนื้อหา คัดเลือกเอาความเชื่อที่มีความถี่สูง หรือมีผู้ตอบอย่างน้อย 10 - 12% นำไปสร้างแบบวัดต่อไป

ราชันย์ บุญธิมา (2536 : 24 - 25) ได้สรุปเรียบเรียงคำอธิบายเกี่ยวกับความเชื่อตามแนวคิดของฟิชไบน์และเอเจน ดังนี้

1. บุคคลมีความเชื่อมากมายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือเป้าหมายบางอย่าง (b_i)
2. ลักษณะที่สัมพันธ์กับสิ่งนั้นมักมีการประเมินควบคู่อยู่ด้วย ซึ่งอาจเรียกได้ว่า เจตคติต่อลักษณะนั้น ๆ (e_i)
3. อาศัยการเรียนรู้จากการวางเงื่อนไข บุคคลจะเรียนรู้ในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อที่สัมพันธ์กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีการประเมินอยู่ด้วย ($b_i e_i$) กับที่หมายของเจตคติ
4. ความเชื่อที่สัมพันธ์กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีการประเมินอยู่ด้วย จะรวมตัวกัน ($\sum b_i e_i$)
5. ในโอกาสข้างหน้าเจตคติที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ก็จะแสดงออกมา

จากทฤษฎีเจตคตินี้ทำให้มีการพัฒนาสมการเกี่ยวกับการวัดเจตคติขึ้น คือ

$$A_B = f \sum_{i=1}^n b_i e_i$$

A_B = เจตคติต่อพฤติกรรม

b_i = ความเชื่อเกี่ยวกับผลการกระทำ

e_i = การประเมินผลการกระทำ

n = จำนวนความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพฤติกรรม มีข้อสรุปของนักจิตวิทยาบางคนที่ยืนยันให้เห็นว่า การศึกษาพฤติกรรมตามแนวทฤษฎีของการกระทำด้วยเหตุผล ซึ่งพิชไบนและเอเชนเป็นผู้คิดค้นนั้น มีความเป็นไปได้ในการนำมาใช้ มีความน่าเชื่อถือและมีข้อคิด ข้อสังเกตที่ต้องระมัดระวังบ้างในการทำนายพฤติกรรมของคนจากเจตคติ (Baron. 1992 : 616 ; Aiken. 1991 : 309 ; Plotnik. 1989 : 549 ; Michener and Delamater. 1994 : 174) คำอธิบายของนักจิตวิทยาบางคนสามารถย้ำหรือเสริมแนวทาง

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ในการศึกษาพฤติกรรมของคนจากเจตคติ เช่น พล็อตนิค (Plotnik. 1989 : 548) กล่าวว่า เจตคติเป็นตัวเชื่อมของความรู้สึกและความเชื่อที่นำไปสู่การตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ใด ๆ ก็ได้ เจตคติสามารถทำนายพฤติกรรมของคนได้เป็นส่วนมาก ถ้าคนมีเจตคติทางลบต่อสิ่งใดก็จะ ไม่ทำพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น และก็ไม่ชอบให้ผู้อื่นทำด้วย เช่น คนมีเจตคติไม่ดีต่อการสูบบุหรี่ เขา ก็จะ ไม่สูบบุหรี่และ ไม่ยอมให้ผู้อื่นที่อยู่ใกล้สูบบุหรี่ด้วย แต่ในขณะที่เดียวกันพล็อตนิคก็ตั้งข้อสังเกตว่าการทำนายพฤติกรรมเช่นนี้ต้องมีความระมัดระวังด้วย เพราะบางทีอิทธิพลของตัวแปรอื่นอาจมีอิทธิพลต่อการทำพฤติกรรมทั้งที่เจตคติต่อสิ่งนั้นเป็นไปในทางลบ เช่น ในกลุ่มของเด็กวัยรุ่น อาจมีเจตคติทางลบต่อการสูบบุหรี่แต่เขายังพยายามสูบบุหรี่ด้วยอิทธิพลหรือแรงกดดันที่เกิดจากกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

คาแกน แฮฟมาน และ ซีกัล (Kagan. Havemann and Segal. 1984 : 561) กล่าวว่าเป็นที่เข้าใจกันทั่วไปว่าการเปลี่ยนแปลงเจตคตินั้น เกิดจากความเชื่อใหม่หรือการตอบสนองทางอารมณ์ ซึ่งเป็นตัวที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน แต่ก็ต้องระวังว่าบางทีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนก็ไม่ได้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงเจตคติก่อนเสมอไป มีหลายกรณีที่คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก่อนที่จะเปลี่ยนเจตคติก็มี บารอน (Baron. 1992 : 615 - 616) ก็มีความเห็นว่าเจตคติที่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนได้นั้น จะมีองค์ประกอบสำคัญ 3 อย่างคือ ความจำเพาะเจาะจงของเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความหนักแน่นของเจตคติ และความสนใจที่แน่วแน่หรืออย่างจริงจังต่อสิ่งนั้น ตัวอย่างจากการศึกษาของฟาซิโอ และ วิลเลียมส์ (Baron. 1992 : 616 - 617 ; อ้างอิงมาจาก Fazio and Williams. 1986) ได้สัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัยในเมืองมิดเวสเทอร์น (Midwestern) เกี่ยวกับเจตคติต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา ในปี 1984 คือ เรแกน และมอนเดล โดยให้แสดงความคิดเห็นว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่บ่งถึงเจตคติที่มีต่อผู้สมัครทั้งสองคน ปรากฏว่าผู้ที่รับแสดงความคิดเห็นหรือมีปฏิกิริยาได้ตอบอย่างรวดเร็วนั้น ก็คือพวกที่มีเจตคติทางบวกต่อผู้สมัคร หลังจากนั้น 2 เดือน ก็ให้กลุ่มเดิมชี้ชัดลงไปว่า ผู้สมัครคนใดสร้างความประทับใจได้มากกว่า หลังจากทั้ง 2 คนได้ไต่สวนกันทางโทรทัศน์ และครั้งสุดท้ายหลังวันเลือกตั้งประธานาธิบดี 1 วัน ก็สอบถามไปอีกว่า ได้ลงคะแนนให้ใคร ผลที่ปรากฏเป็นไปตามคาดก็คือ กลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า

ผู้สมัครที่ตนเองมีความนิยมนั้น ได้ว่าที่ได้ดีกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง และการไปลงคะแนนก็เลือกลงให้แก่ผู้สมัครที่ตนเองก็นิยมชมชอบ หรือมีเจตคติที่ดีอยู่ก่อนแล้วนั่นเอง

มิเชนเนอร์ และเดแลมาเตอร์ (Michener and Delamater, 1994 : 170 - 174) ได้นำทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของทริชไบน์และเอเซน มาอธิบายว่าตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลนั้น พฤติกรรมถูกกำหนดโดยความตั้งใจซึ่งมีผลมาจากเจตคติ และการคล้อยตามกลุ่มเจตคติจะเป็นความรู้สึกทางบวกหรือทางลบที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มเป็นการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของบุคคลอื่นต่อพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ รูปแบบของทฤษฎีก็คือ

$$\begin{aligned}\text{พฤติกรรม} &= \text{ความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรม} \\ &= \text{เจตคติ} + \text{การคล้อยตามกลุ่ม}\end{aligned}$$

สมมติว่า บิลมีเพื่อนที่ดีอยู่ 2 คน ซึ่งเป็นผู้นับถือลัทธิฆราวาส เพื่อนทั้ง 2 พยายามชักชวนบิลให้เข้าไปอยู่ในลัทธิเดียวกัน การจะทำนายว่าบิลจะทำอย่างไรนั้น จะต้องรู้เจตคติ (A_b) และการรับรู้ของบิลว่าผู้อื่นที่เกี่ยวข้องจะคิดหรือมีปฏิกิริยาต่อการเข้าร่วมลัทธิใหม่ของเขาอย่างไรเจตคติเป็นผลรวม (Σ) ของความเชื่อ (b) และการประเมินผลการกระทำ (e) นั่นคือ

$$A_b = \Sigma be$$

บิลมีความเชื่อเกี่ยวกับลัทธิฆราวาสหลายอย่าง เขาเข้าถึงเป้าหมายส่วนตัว ตัวเขาจะสุขสบาย เขาจะต้องเลิกกับซินดี้ซึ่งเป็นคนรัก สุดท้ายเขาได้อ่านหนังสือพบว่าผู้ที่เข้าสู่ลัทธิฆราวาสนั้นจะไม่มีเสรีภาพ ความเชื่อและการประเมินผลการกระทำของเขา ดังแสดงในตาราง ก บิลมั่นใจในผลที่จะเกิดขึ้นซึ่งเป็นความเชื่อต่อการกระทำ (+3) เขาประเมินผลการกระทำในทางบวก (+3) ส่วนการจะได้รับความสุขสบาย เขาประเมินผลลดความสำคัญลงไป (+1) เขาเชื่อว่าเขาจะต้องเลิกกับซินดี้ (+2) ซึ่งเขาคงจะไม่มีความสุขใจ (-2) เขาสุดุดตรงที่จะต้องสูญเสียเสรีภาพ (+1) และเขาคงเสียใจหากเป็นเช่นนั้น (-3) เจตคติของเขาเท่ากับผลรวมของ ความเชื่อและการประเมินผลการกระทำ คือ +5

ตาราง ก แสดงถึงเจตคติ (A_B) ที่ถูกกำหนดจากความเชื่อ (b) และการประเมินผล
การกระทำ (e) ของบิล

สิ่งที่จะตามมาจากการเข้าร่วม ลัทธิใหม่	ความเชื่อ (b)	การประเมินผล การกระทำ (e)	ผลรวม (b x e)
(1) เข้าถึงจุดมุ่งหมายส่วนตัว	+3	+3	+9
(2) ได้รับการตอบสนองมีความสุขสบาย	+3	+1	+3
(3) ตัดความสัมพันธ์กับชินดี (คนรัก)	+2	-2	-4
(4) ไม่มีเสรีภาพ	+1	-3	-3
$A_B = \Sigma b \times e = +5$			

ในด้านการคล้อยตามกลุ่ม (SN) ซึ่งเป็นผลรวม (Σ) ของความเชื่อเกี่ยวกับ
กลุ่ม (NB) และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่ม (MC) คือ

$$SN = \Sigma (NB \times MC)$$

ในกรณีนี้ บิลมีบุคคลสำคัญที่เป็นกลุ่มอ้างอิงของเขา 3 กลุ่ม คือ บิดามารดา เพื่อน
และคู่รักของเขา เขาเชื่อว่าบิดามารดาและคนรักจะต้องต่อต้าน (-3) เขาอาจจะคล้อย
ตามความเห็นของบิดามารดา และคนรักพอสมควร (+2) พอที่จะทำให้คล้อยตามเพื่อน (+2)
ซึ่งเขาเชื่อว่าจะพอใจเขา (+3) ในขณะที่เขามีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามชินดีสูงตามที่แสดง
ในตาราง ข ดังนั้นค่าของการคล้อยตามกลุ่ม ซึ่งเป็นผลรวมของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่ม
และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มเท่ากับ -6 ความตั้งใจต่อพฤติกรรมซึ่งมีน้ำหนักของเจตคติ
และการคล้อยตามกลุ่มเป็นตัวกำหนดตามรูปแบบของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล บิลจะ
ไม่เข้าไปอยู่ในลัทธิใหม่เพราะน้ำหนักที่ได้เท่ากับ $(+5) + (-6) = -1$ แสดงให้เห็นว่า
ในขณะที่เจตคติของเขาเป็นไปในทางบวก แต่การคล้อยตามกลุ่มของเขาเป็นไปในทางลบ

ตาราง ข แสดงถึงการคล้อยตามกลุ่ม (SN) ที่ถูกกำหนดจากความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มของบิล

บุคคลที่มีความสำคัญ	ความเชื่อ เกี่ยวกับกลุ่ม (NB)	แรงจูงใจที่จะ คล้อยตามกลุ่ม (MC)	ผลรวม (NB X MC)
บิดา มารดา	-3	+2	-6
เพื่อน	+3	+2	+6
ซินดี้ (คนรัก)	-2	+3	-6
$SN = \sum (NB)(MC) = -6$			

นอกจากนี้ก็มีผู้นำทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล มาปรับใช้ในการศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ ในประเทศไทย เช่น วรณี จิระชุตีโรจน์ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนาเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรมในการใช้บริการการปรึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครพบว่าเจตคติต่อการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียนสามารถทำนายความตั้งใจในการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความตั้งใจกับพฤติกรรมการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ต่อมา ถาวร แซ่ตั้ง (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการทำนายพฤติกรรมการเลือกสมัครสอบเข้าเรียนต่อคณะวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานครพบว่าเจตคติต่อการเลือกเรียนต่อในคณะวิทยาศาสตร์ประกอบกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลือกเรียนต่อในคณะวิทยาศาสตร์ สามารถทำนายความตั้งใจในการเลือกเรียนต่อในคณะวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความตั้งใจกับพฤติกรรมเลือกเรียนต่อในคณะวิทยาศาสตร์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เช่นกัน และราชันย์ บุญธิมา (2536 : 98) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การทำนายพฤติกรรม

ทฤษฎีในการสอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลได้ผลสรุปดังนี้

1. เจตคติต่อการทฤษฎีในการสอบกับผลรวมทั้งหมดของผลคูณของความเชื่อเกี่ยวกับผลการกระทำและการประเมินผลของการกระทำ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทฤษฎีในการสอบกับผลรวมทั้งหมดของผลคูณของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. เจตคติต่อการทฤษฎีในการสอบร่วมกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทฤษฎีในการสอบ สามารถทำนายความตั้งใจในการทฤษฎีในการสอบได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
4. ความตั้งใจในการทฤษฎีในการสอบ สามารถทำนายพฤติกรรมทฤษฎีในการสอบได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกล่าวได้ว่า ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลซึ่งทริช ไนน์และเอเชน ได้คิดค้นและพัฒนาขึ้นมา นั้น ได้รับการยอมรับพอสมควรจากนักวิชาการทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย เพราะมีการนำไปอ้างอิง นำไปปรับใช้ในการศึกษาพฤติกรรมของคนมาแล้วจำนวนมาก ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็น่าจะศึกษาได้จากแนวทางทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ได้โดยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ตามแนวทางทฤษฎีนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานของการวิจัย

1. เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. ความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในกับพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ โดยวิเคราะห์ตามแนวทางทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของทิสไนน์และเอเชน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และใช้วิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

กำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ทุกสาขา ได้แก่ สาขาการศึกษา (วศ. ค.บ.) สาขาศิลปศาสตร์ (วศ. ศศ.บ.) และสาขาวิทยาศาสตร์ (วศ. วท.บ.) ในสถาบันราชภัฏเชียงราย สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันราชภัฏลำปาง และสถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ จำนวน 4,980 คน

กลุ่มตัวอย่าง

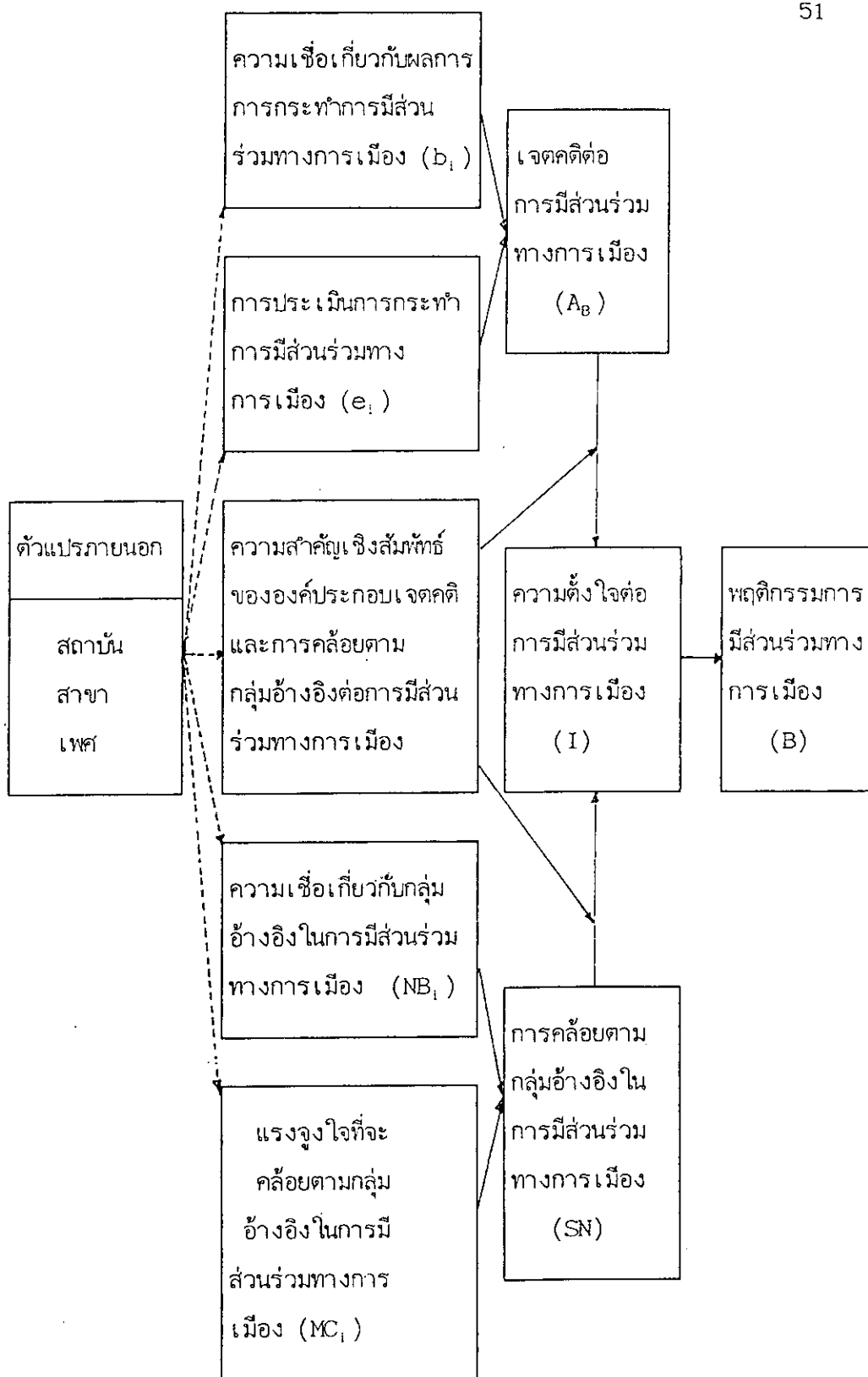
ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$) เทียบกับตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1967 : 889) ซึ่งเท่ากับจำนวน 370 คน จากนั้นจำแนกกลุ่มตัวอย่างของสถาบันราชภัฏทั้ง 4 แห่ง ตามสาขาที่เรียน 3 สาขา แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายแต่ละสถาบัน แต่ละสาขาเมื่อส่งแบบสอบถามไปแล้วได้ข้อมูลย้อนกลับจำนวน 365 คน คิดเป็นร้อยละ 98.65 ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ร้อยละเอียบดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถาบัน สาขา และเพศ

สถานภาพของนักศึกษา	ความถี่ (N = 365)	ร้อยละ
1. สถาบันราชภัฏ		
1.1 เชียงราย	84	23.01
1.2 เชียงใหม่	115	31.51
1.3 ลำปาง	69	18.90
1.4 อุตรดิตถ์	97	26.58
รวม	365	100.00
2. สาขา		
2.1 การศึกษา	217	59.45
2.2 ศิลปศาสตร์	118	32.33
2.3 วิทยาศาสตร์	30	8.22
รวม	365	100.00
3. เพศ		
3.1 ชาย	92	25.21
3.2 หญิง	273	74.79
รวม	365	100.00

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของนักศึกษาศาสน์ราชภัฏในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งสร้างตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล
ของ เอเชน และ ฟิชไบน์ (Ajzen and Fishbein. 1980) ตามรูปแบบต่อไปนี้

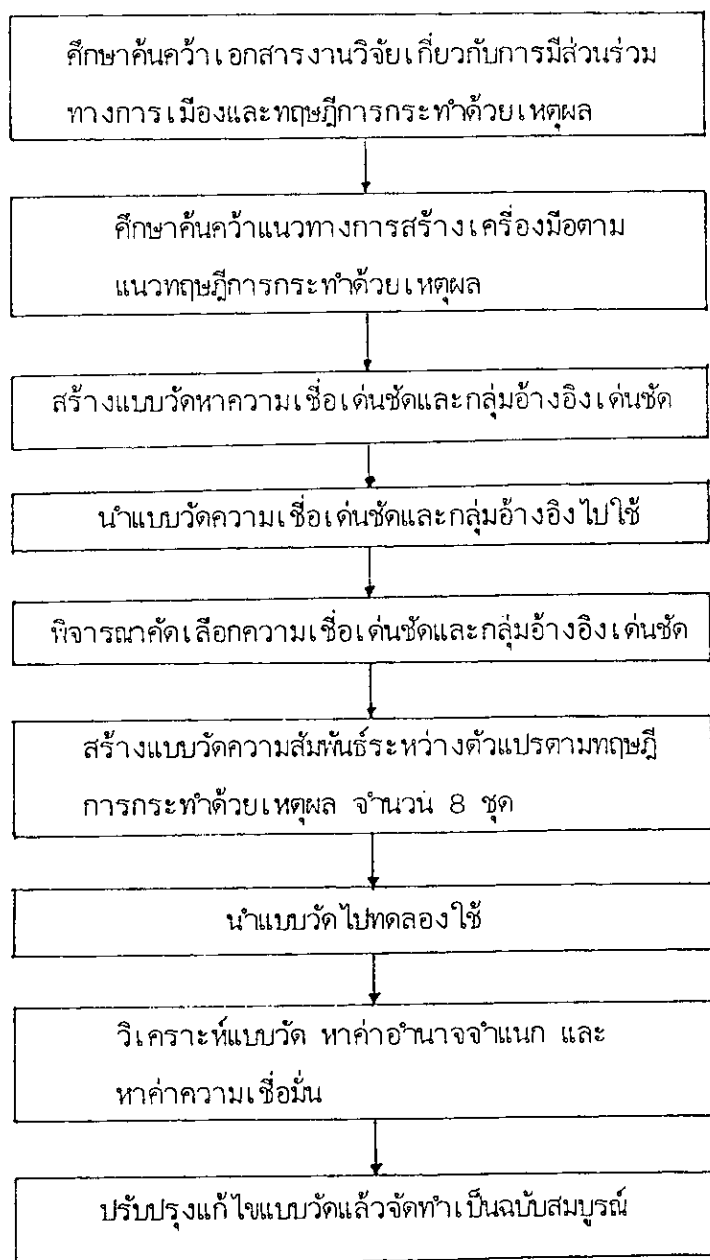

ภาพประกอบ 3 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปร ซึ่งเป็นตัวกำหนดการสร้างแบบวัด พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของเอเซนและฟิชไบน์

วิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. ศึกษาค้นคว้าการสร้างแบบวัดตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (The Theory of Reasoned Action) ของฟิชไน์และเอเซน
3. สร้างแบบวัดตามขั้นตอน ต่อไปนี้
 - 3.1 ทำแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อหาความเชื่อเด่นชัด (Salient Beliefs) และกลุ่มอ้างอิงเด่นชัด (Salient Referents) ที่มีต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล
 - 3.2 นำแบบสอบถามปลายเปิดไปให้นักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4 จำนวน 58 คน ตอบคำถาม
 - 3.3 นำแบบสอบถามจาก 3.2 แยกนับหาค่าความถี่ของความเชื่อ
 - 3.4 พิจารณาคัดเลือกข้อความที่เป็นความเชื่อเด่นชัด นำไปสร้างแบบสอบถามจำนวน 8 ชุด
 - 3.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นทั้ง 8 ชุดไปทดลองใช้ (Tryout) กับ นักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน
 - 3.6 วิเคราะห์แบบสอบถามจากการทดลองใช้ หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น
 - 3.7 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือแสดงเป็นแผนภูมิลำดับขั้นดังนี้

ภาพประกอบ 4 แสดงลำดับขั้นของการสร้างแบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือแบ่งเป็น 2 ตอน

- ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบวัด ได้แก่ สถาบันการศึกษา สาขาและเพศ
- ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา สถาบันราชภัฏ
จำนวน 8 ชุด มีข้อคำถามรวม 124 ข้อ แยกเป็นแต่ละชุด ดังนี้
- ชุดที่ 1 แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับผลการกระทำการมีส่วนร่วมทางการเมือง (b_i) จำนวน 30 ข้อ
- ชุดที่ 2 แบบวัดการประเมินการกระทำการมีส่วนร่วมทางการเมือง (e_i) จำนวน 30 ข้อ
- ชุดที่ 3 แบบวัดเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (A_g) จำนวน 25 ข้อ
- ชุดที่ 4 แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (NB_i) จำนวน 20 ข้อ
- ชุดที่ 5 แบบวัดแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (MC_i) จำนวน 4 ข้อ
- ชุดที่ 6 แบบวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (SN) จำนวน 5 ข้อ
- ชุดที่ 7 แบบวัดความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (I) จำนวน 5 ข้อ
- ชุดที่ 8 แบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง (B) จำนวน 5 ข้อ

เกณฑ์ในการให้คะแนน

ให้คะแนนแบบวัดพฤติกรรมตามเกณฑ์ดังนี้

ชุดที่	คำขั้วปลายมาตราวัด	คะแนน
1. แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับผลการ กระทำการมีส่วนร่วมทางการเมือง (b_i)	เป็นไปได้ - เป็นไปไม่ได้	+3 ถึง -3
2. แบบวัดการประเมินการกระทำการมี ส่วนร่วมทางการเมือง (e_i)	มีคุณค่า - ไม่มีคุณค่า	+3 ถึง -3
3. แบบวัดเจตคติต่อการมีส่วนร่วม ทางการเมือง (A_B)	คำคุณศัพท์ทางบวก - คำคุณศัพท์ทางลบ	+3 ถึง -3
4. แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่ม อ้างอิง ในการมีส่วนร่วมทาง การเมือง (NB_i)	ควรทำ - ไม่ควรทำ	+3 ถึง -3
5. แบบวัดแรงจูงใจที่จะคล้อยตาม กลุ่มอ้างอิง ในการมีส่วนร่วมทาง การเมือง (MC_i)	ต้องการ - ไม่ต้องการ	+3 ถึง -3
6. แบบวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงใน การมีส่วนร่วมทางการเมือง (SN)	เป็นไปได้ - เป็นไปไม่ได้	+3 ถึง -3
7. แบบวัดความตั้งใจต่อการมี ส่วนร่วมทางการเมือง (I)	ตั้งใจ - ไม่ตั้งใจ	+3 ถึง -3
8. แบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมือง (B)	เคยทำ - ไม่เคยทำ	+3 ถึง 0

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอสเอส เอ็กซ์ (SPSSX) วิเคราะห์ โดยจำแนกตามตัวแปรภายนอกและรวม

1. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (A_B) กับผลรวมของผลคูณของความเชื่อเกี่ยวกับผลการกระทำและการประเมินผลการกระทำการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\sum b_i e_i$)
2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (SN) กับผลรวมของผลคูณของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\sum NB_i MC_i$)
3. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างความตั้งใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (I) และเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (A_B)
4. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (I) กับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (SN)
5. หาค่าน้ำหนักการถดถอยพหุคูณ (β_1, β_2) ระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (A_B) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (SN) กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (I)
6. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (I) กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง (B)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย ได้ใช้อักษรย่อและสัญลักษณ์ ดังต่อไปนี้

r	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
r^2	หมายถึง	ค่าอำนาจการทำนายจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	หมายถึง	ค่าอำนาจการทำนายจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
β_1	หมายถึง	ค่าน้ำหนักสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรต้น ด้านเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
β_2	หมายถึง	ค่าน้ำหนักสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรต้น ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย ได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย และมุ่งตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาศาสน์ราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน โดยมีสมมติฐานของการวิจัยว่า เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งผลการวิจัยปรากฏในตาราง 2 ถึง ตาราง 11

จุดมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ เขตภาคเหนือตอนบน โดยมีสมมุติฐานของการวิจัยว่าความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งผลการวิจัยปรากฏในตาราง 12 ถึง ตาราง 21

ตาราง 2 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ นักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน

พฤติกรรม	β_1	β_2	R	R ²	F
การออกเสียงเลือกตั้ง	.0934	.3378	.3714	.1380	28.8887 *
การเป็นสมาชิกพรรคฯ	.1708	.4617	.3983	.2483	59.3000 *
การรณรงค์การเลือกตั้ง	.2064	.4464	.5315	.2825	70.6620 *
การชุมนุมประท้วง	.4575	.2836	.6256	.3790	109.8535 *
การสื่อสารทางการเมือง	.1487	.5473	.6067	.3681	105.1243 *
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.3480	.4215	.6364	.4050	121.5016 *

*p < .01

จากตาราง 2 พบว่า เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐาน ข้อที่ 1 เมื่อพิจารณาค่าอำนาจการถดถอยพหุคูณ พบว่า

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าน้ำหนักสูงกว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ยกเว้นด้านการชุมนุมประท้วงที่ค่าน้ำหนักของเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่า

เมื่อวิเคราะห์โดยแยกตามสถาบัน สาขา และเพศ ก็พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าวนี้ ก็มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน ดังปรากฏในตาราง 3 - 12

ตาราง 3 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกคู่ระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ นักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงราย

พฤติกรรม	β_1	β_2	R	R ²	F
การออกเสียงเลือกตั้ง	.0460	.2131	.2381	.0567	2.4039 *
การเป็นสมาชิกพรรคฯ	.1592	.3434	.3790	.1576	7.2975 *
การรณรงค์การเลือกตั้ง	.9861	.6784	.6798	.4621	33.5099 *
การชุมนุมประท้วง	.2996	.3990	.5848	.3420	20.5271 *
การสื่อสารทางการเมือง	-.0121	.6682	.6659	.4434	31.8700 *
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.1882	.4993	.6181	.3821	23.4960 *

*p < .01

จากตาราง 3 พบว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักการถดถอยทุกคู่ พบว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าน้ำหนักสูงกว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ยกเว้นด้านการรณรงค์การเลือกตั้งที่ค่าน้ำหนักของเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่า

ตาราง 4 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็นเหตุการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ นักศึกษาศาสนาจารย์ราชภัฏเชียงใหม่

พฤติกรรม	β_1	β_2	R	R ²	F
การออกเสียงเลือกตั้ง	.0356	.6311	.6384	.4075	38.5188 *
การเป็นสมาชิกพรรคฯ	.1146	.4854	.5284	.2792	21.6903 *
การรณรงค์การเลือกตั้ง	.1103	.4217	.4563	.2082	14.7279 *
การชุมนุมประท้วง	.5197	.2330	.6181	.3821	34.6278 *
การสื่อสารทางการเมือง	.0212	.5633	.5704	.3254	27.0061 *
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.2651	.5328	.6838	.4676	49.1750 *

*p < .01

จากตาราง 4 พบว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักการถดถอยพหุคูณ พบว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าน้ำหนักสูงกว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ยกเว้นด้านการชุมนุมประท้วงที่ค่าน้ำหนักของเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่า

ตาราง 5 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็นเหตุการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ นักศึกษาศาสนาจารย์ลำปาง

พฤติกรรม	β_1	β_2	R	R ²	F
การออกเสียงเลือกตั้ง	.0704	.1281	.1495	.0224	0.7544
การเป็นสมาชิกพรรคฯ	.1229	.4170	.4445	.1976	8.1246 *
การรณรงค์การเลือกตั้ง	.3629	.2577	.4441	.1973	8.1088 *
การชุมนุมประท้วง	.3681	.3214	.5728	.3281	16.1112 *
การสื่อสารทางการเมือง	.2481	.4302	.5588	.3123	14.9857 *
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.3910	.2854	.5335	.2847	13.1321 *

*p < .01

จากตาราง 5 พบว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม และแต่ละด้าน ยกเว้นการออกเสียงเลือกตั้ง เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักการถดถอยพหุคูณพบว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าน้ำหนักสูงกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและด้านการรณรงค์การเลือกตั้ง ด้านการชุมนุมประท้วง

ตาราง 6 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกคู่ระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็นเหตุการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ นักศึกษาศาสนาในราชภัฏอุดรดิตถ์

พฤติกรรม	β_1	β_2	R	R ²	F
การออกเสียงเลือกตั้ง	.3196	.3148	.5016	.2516	15.8037 *
การเป็นสมาชิกพรรคฯ	.2510	.5723	.5952	.3543	25.7854 *
การรณรงค์การเลือกตั้ง	.3595	.4855	.7252	.5260	52.1493 *
การชุมนุมประท้วง	.5614	.2539	.6909	.4774	42.9340 *
การสื่อสารทางการเมือง	.3482	.4617	.6604	.4362	36.3575 *
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.4840	.4164	.7286	.5308	53.1690 *

*p < .01

จากตาราง 6 พบว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม และแต่ละด้าน เมื่อพิจารณาค่าอำนาจการถดถอยทั้งหมด พบว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าน้ำหนักสูงกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและด้านการออกเสียงเลือกตั้ง ด้านการชุมนุมประท้วง

ตาราง 7 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็นเหตุการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษาศาสนาจารย์เขตภาคเหนือตอนบน สาขาการศึกษา

พฤติกรรม	β_1	β_2	R	R ²	F
การออกเสียงเลือกตั้ง	.0902	.3024	.3334	.1111	13.3163 *
การเป็นสมาชิกพรรคฯ	.1643	.5017	.5253	.2759	40.2045 *
การรณรงค์การเลือกตั้ง	.1934	.3265	.4002	.1602	20.1225 *
การชุมนุมประท้วง	.4498	.3586	.6732	.4532	87.8565 *
การสื่อสารทางการเมือง	.1430	.4467	.5053	.2553	36.5186 *
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.3041	.4633	.6277	.3940	67.9484 *

*p < .01

จากตาราง 7 พบว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักการถดถอยพหุคูณ พบว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าน้ำหนักสูงกว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ยกเว้นด้านการชุมนุมประท้วง

ตาราง 8 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษาศาสนาบ้านราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน สาขาศิลปศาสตร์

พฤติกรรม	β_1	β_2	R	R ²	F
การออกเสียงเลือกตั้ง	.2909	.3126	.3140	.0985	6.2800
การเป็นสมาชิกพรรคฯ	.0725	.4707	.4992	.2492	19.0873
การพรรคการเมือง	.1550	.6216	.6650	.4423	45.5936
การชุมนุมประท้วง	.4515	.1671	.5186	.2689	21.1523
การสื่อสารทางการเมือง	.2007	.6327	.7297	.5325	65.4947
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.4672	.2771	.6429	.4133	40.5112

*p < .01

จากตาราง 8 พบว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักการถดถอยพหุคูณ พบว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าน้ำหนักสูงกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและด้านการชุมนุมประท้วง

ตาราง 9 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็นเหตุการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษาศาสนาบ้านราชัญเขตภาคเหนือตอนบน สาขาวิทยาศาสตร์

พฤติกรรม	β_1	β_2	R	R ²	F
การออกเสียงเลือกตั้ง	.4489	.3821	.7288	.5311	15.2922 *
การเป็นสมาชิกพรรคฯ	.3897	.5034	.5428	.2947	5.6402 *
การรณรงค์การเลือกตั้ง	.3369	.5422	.8492	.7211	34.9015 *
การชุมนุมประท้วง	.4851	.2196	.6434	.4140	9.5364 *
การสื่อสารทางการเมือง	.0178	.6963	.6968	.4855	12.7409 *
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.4627	.4664	.7950	.6320	23.1845 *

*p < .01

จากตาราง 9 พบว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักการถดถอยพหุคูณ พบว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าน้ำหนักสูงกว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในเหตุการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ด้านการรณรงค์การเลือกตั้งด้านการสื่อสารทางการเมือง

ตาราง 10 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษาชายสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน

พฤติกรรม	β_1	β_2	R	R ²	F
การออกเสียงเลือกตั้ง	.0927	.5251	.5712	.3263	21.5499 *
การเป็นสมาชิกพรรคฯ	.2308	.4055	.4337	.1880	10.3088 *
การรณรงค์การเลือกตั้ง	.3093	.3912	.5808	.3373	22.6477 *
การชุมนุมประท้วง	.5684	.1806	.6459	.4172	31.8485 *
การสื่อสารทางการเมือง	.0832	.5704	.6010	.3612	25.1618 *
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.4231	.3832	.6541	.4279	33.2841 *

*p < .01

จากตาราง 10 พบว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักการถดถอยพหุคูณ พบว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าน้ำหนักสูงกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม แต่เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า มีเพียงด้านการชุมนุมประท้วงเท่านั้นที่เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าน้ำหนักสูงกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตาราง 11 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งที่เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษาหญิง สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน

พฤติกรรม	β_1	β_2	R	R ²	F
การออกเสียงเลือกตั้ง	.0562	.2403	.2572	.0661	9.5237 *
การเป็นสมาชิกพรรคฯ	.1811	.4038	.4566	.2085	35.5525 *
การรณรงค์การเลือกตั้ง	.1434	.4647	.6065	.2567	46.1064 *
การชุมนุมประท้วง	.4220	.3208	.6145	.3776	81.3105 *
การสื่อสารทางการเมือง	.1732	.5394	.6105	.3727	79.9234 *
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.3140	.3488	.6301	.3970	87.2379 *

*p < .01

จากตาราง 11 พบว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม และแต่ละด้าน เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักการถดถอยพหุคูณ พบว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าน้ำหนักสูงกว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ยกเว้นด้านการชุมนุมประท้วง

ตาราง 12 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด

พฤติกรรม	r	r ²
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการออกเสียงเลือกตั้ง	.4726 *	.2234
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	.3875 *	.1502
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการรณรงค์การเลือกตั้ง	.5492 *	.3016
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการชุมนุมประท้วง	.2277 *	.0518
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการสื่อสารทางการเมือง	.2679 *	.0718
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	.4677 *	.2187

*p < .01

จากตาราง 12 พบว่าความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2

เมื่อวิเคราะห์โดยแยกตามตัวแปรภายนอก คือ สถาบัน สาขา และเพศ ก็พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีนัยสำคัญทางสถิติ ในพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมทุกกลุ่มตัวอย่างเช่นเดียวกัน ดังปรากฏในตาราง 13 ถึง ตาราง 21

ตาราง 13 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ นักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงราย

พฤติกรรม	r	r ²
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการออกเสียงเลือกตั้ง	.3071 *	.9431
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	.3838 *	.1473
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการรณรงค์การเลือกตั้ง	.5681 *	.3227
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการชุมนุมประท้วง	.4285 *	.1836
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการสื่อสารทางการเมือง	.3646 *	.1329
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	.4869 *	.2371

*p < .01

จากตาราง 13 พบว่าความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน

ตาราง 14 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับ
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดย
รวม และแต่ละด้าน ของนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

พฤติกรรม	r	r ²
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการออกเสียงเลือกตั้ง	.4467 *	.1995
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	.4010 *	.1608
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการรณรงค์การเลือกตั้ง	.4707 *	.2216
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการชุมนุมประท้วง	.0245	.0003
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการสื่อสารทางการเมือง	.1743	.0304
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	.3840 *	.1475

*p < .01

จากตาราง 14 พบว่าความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์
กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมการมีส่วน
ร่วมทางการเมืองโดยรวมและด้านการออกเสียงเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
และการรณรงค์การเลือกตั้ง ส่วนด้านการชุมนุมประท้วง และการสื่อสารทางการเมืองมี
ความสัมพันธ์อย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

พฤติกรรม	r	r ²
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการออกเสียงเลือกตั้ง	.6092 *	.3711
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	.4396 *	.1924
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการรณรงค์การเลือกตั้ง	.6369 *	.4056
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการชุมนุมประท้วง	.2521	.6355
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการสื่อสารทางการเมือง	.2365	.5593
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	.5143 *	.2645

*p < .01

จากตาราง 15 พบว่าความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและด้านการออกเสียงเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และการรณรงค์การเลือกตั้ง ส่วนด้านการชุมนุมประท้วง และการสื่อสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ นักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

พฤติกรรม	r	r ²
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง	.5398 *	.2914
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	.3332 *	.1110
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการรณรงค์การเลือกตั้ง	.5700 *	.3249
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการชุมนุมประท้วง	.1725	.2976
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง	.4361 *	.1909
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	.5227 *	.2732

*p < .01

จากตาราง 16 พบว่าความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ยกเว้นด้านการชุมนุมประท้วงที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ นักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาการศึกษา

พฤติกรรม	r	r ²
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการออกเสียงเลือกตั้ง	.4736 *	.2243
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	.3536 *	.1250
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการรณรงค์การเลือกตั้ง	.5316 *	.2826
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการชุมนุมประท้วง	.1480	.2190
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการสื่อสารทางการเมือง	.2726 *	.7431
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	.4380 *	.1918

*p < .01

จากตาราง 17 พบว่าความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ยกเว้นด้านการชุมนุมประท้วงที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ นักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาศิลปศาสตร์

พฤติกรรม	r	r ²
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการออกเสียงเลือกตั้ง	.3072 *	.9437
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	.4558 *	.2078
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการรณรงค์การเลือกตั้ง	.5339 *	.2850
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการชุมนุมประท้วง	.3225 *	.1040
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการสื่อสารทางการเมือง	.1173	.1376
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	.4616 *	.2131

*p < .01

จากตาราง 18 พบว่าความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน อีก 4 ด้าน ยกเว้นด้านการสื่อสารทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 19 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ นักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน สาขาวิทยาศาสตร์

พฤติกรรม	r	r ²
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการออกเสียงเลือกตั้ง	.8277 *	.6851
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	.3566	.1272
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการรณรงค์การเลือกตั้ง	.7007 *	.4910
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการชุมนุมประท้วง	.5136 *	.2838
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการสื่อสารทางการเมือง	.7842 *	.6150
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	.7460 *	.5565

*p < .01

จากตาราง 19 พบว่าความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและด้านการออกเสียงเลือกตั้ง ด้านการรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และด้านการสื่อสารทางการเมือง ยกเว้นด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง มีความสัมพันธ์อย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 20 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ นักศึกษาชาย สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน

พฤติกรรม	r	r ²
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการออกเสียงเลือกตั้ง	.6377 *	.4067
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	.2862 *	.8191
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการรณรงค์การเลือกตั้ง	.5641 *	.4278
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการชุมนุมประท้วง	.4654 *	.2166
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการสื่อสารทางการเมือง	*.4283 *	.1834
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	.4811 *	.2315

*p < .01

จากตาราง 20 พบว่าความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน

ตาราง 21 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ของ นักศึกษาหญิง สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน

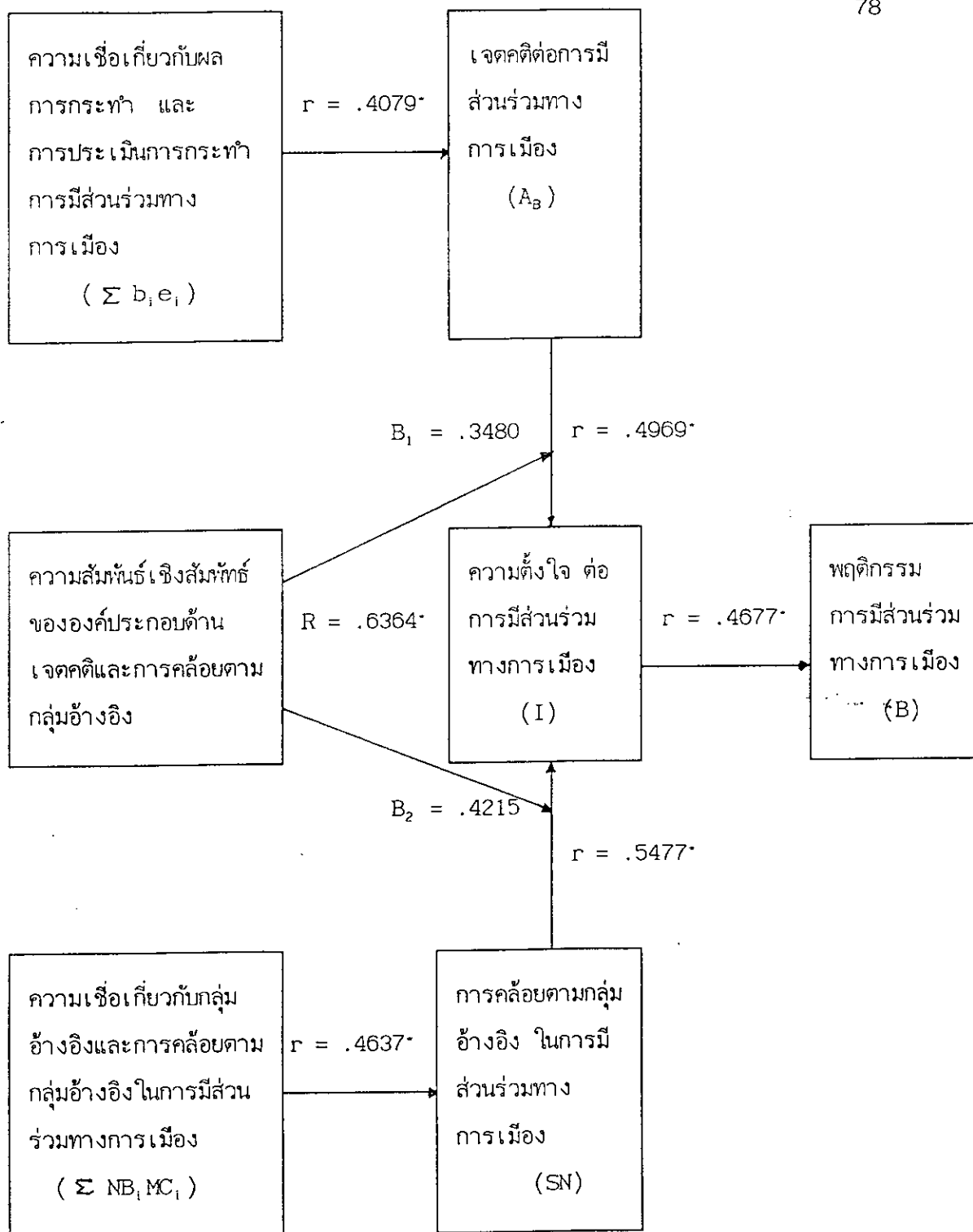
พฤติกรรม	r	r ²
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการออกเสียงเลือกตั้ง	.4067 *	.1654
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	.4064 *	.1651
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการรณรงค์การเลือกตั้ง	.5565 *	.3096
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการชุมนุมประท้วง	.1863 *	.3470
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมด้านการสื่อสารทางการเมือง	.2110 *	.4452
ความตั้งใจ กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	.4631 *	.2145

*p < .01

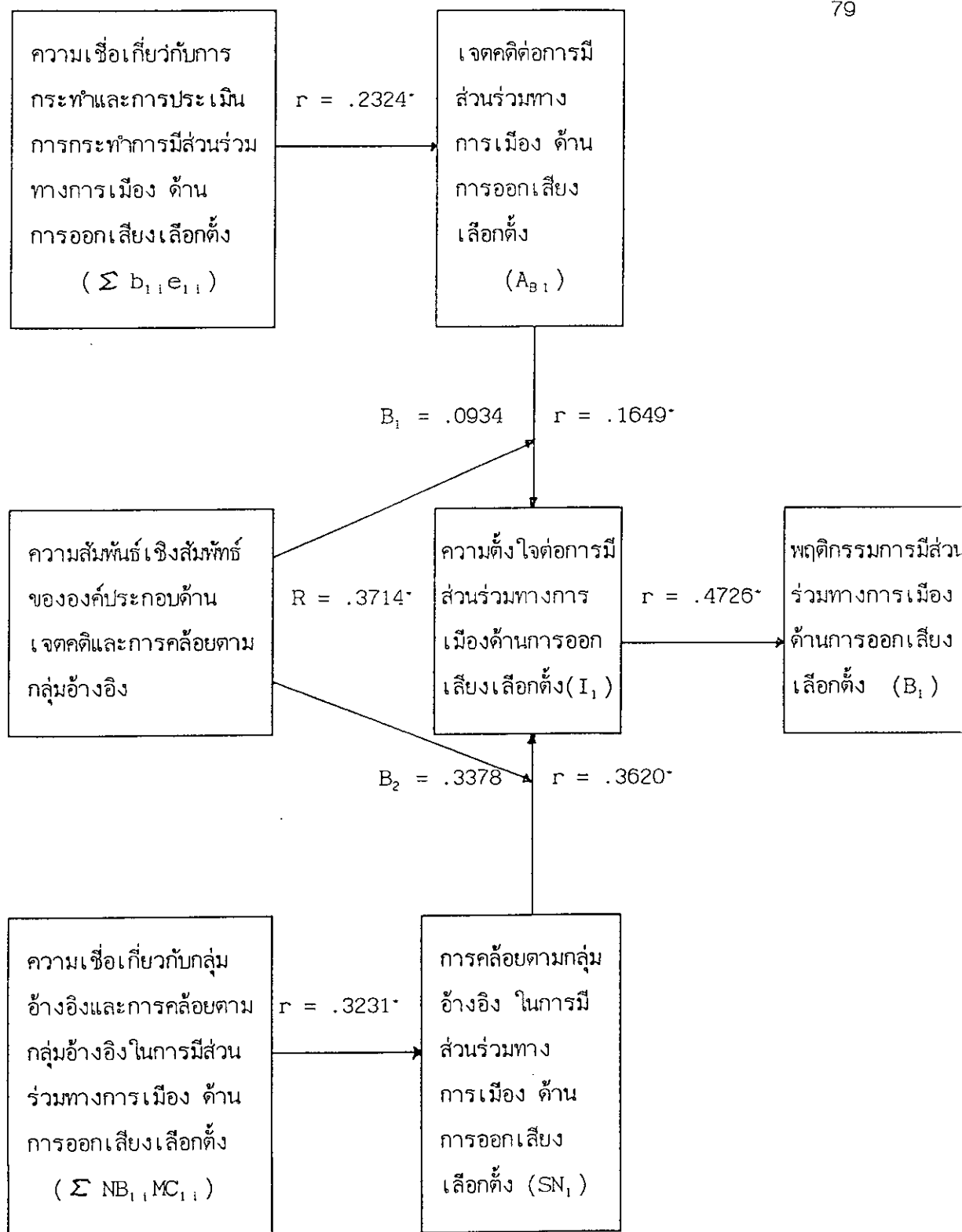
จากตาราง 21 พบว่าความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน

เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรซึ่งเป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม และแต่ละด้านของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบนทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลดังภาพประกอบ 5 ถึง ภาพประกอบ 10

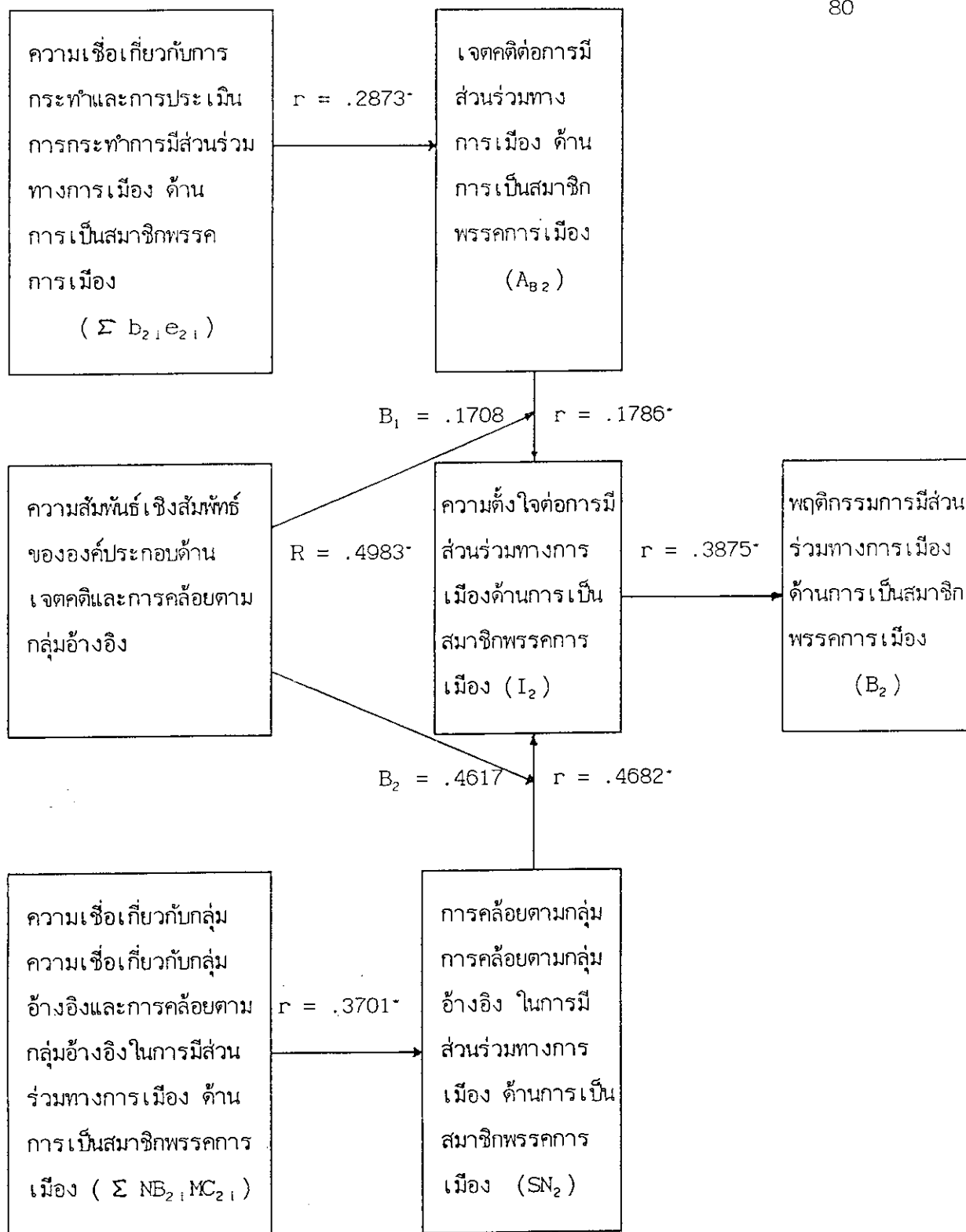
ส่วนความสัมพันธ์ของตัวแปรซึ่งเป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นักศึกษาจำแนกตามสถาบัน สาขา และเพศนั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอเฉพาะพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม ดังภาพประกอบ 11 ถึง ภาพประกอบ 19

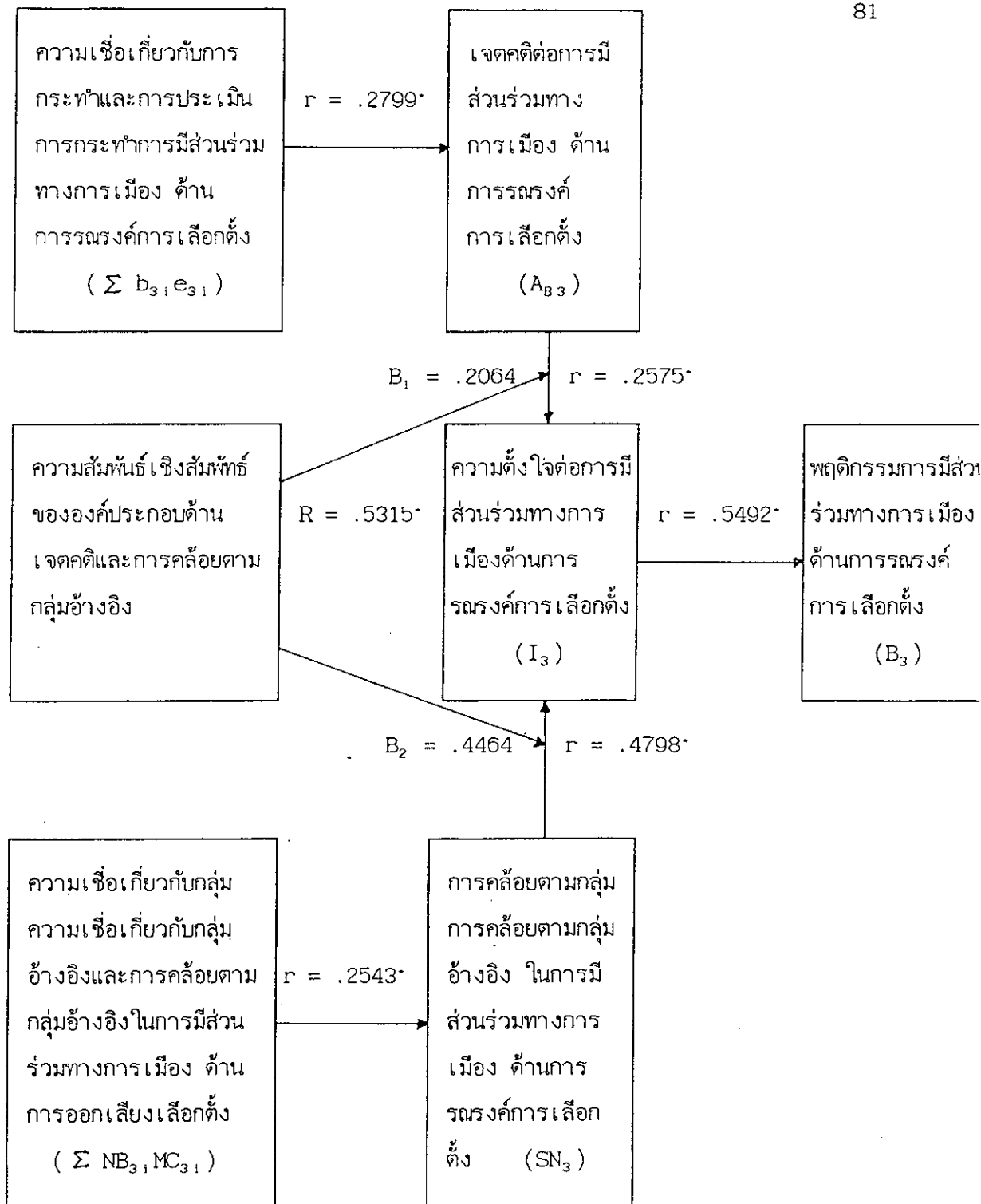
ภาพประกอบ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทาง การเมืองโดยรวมของนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

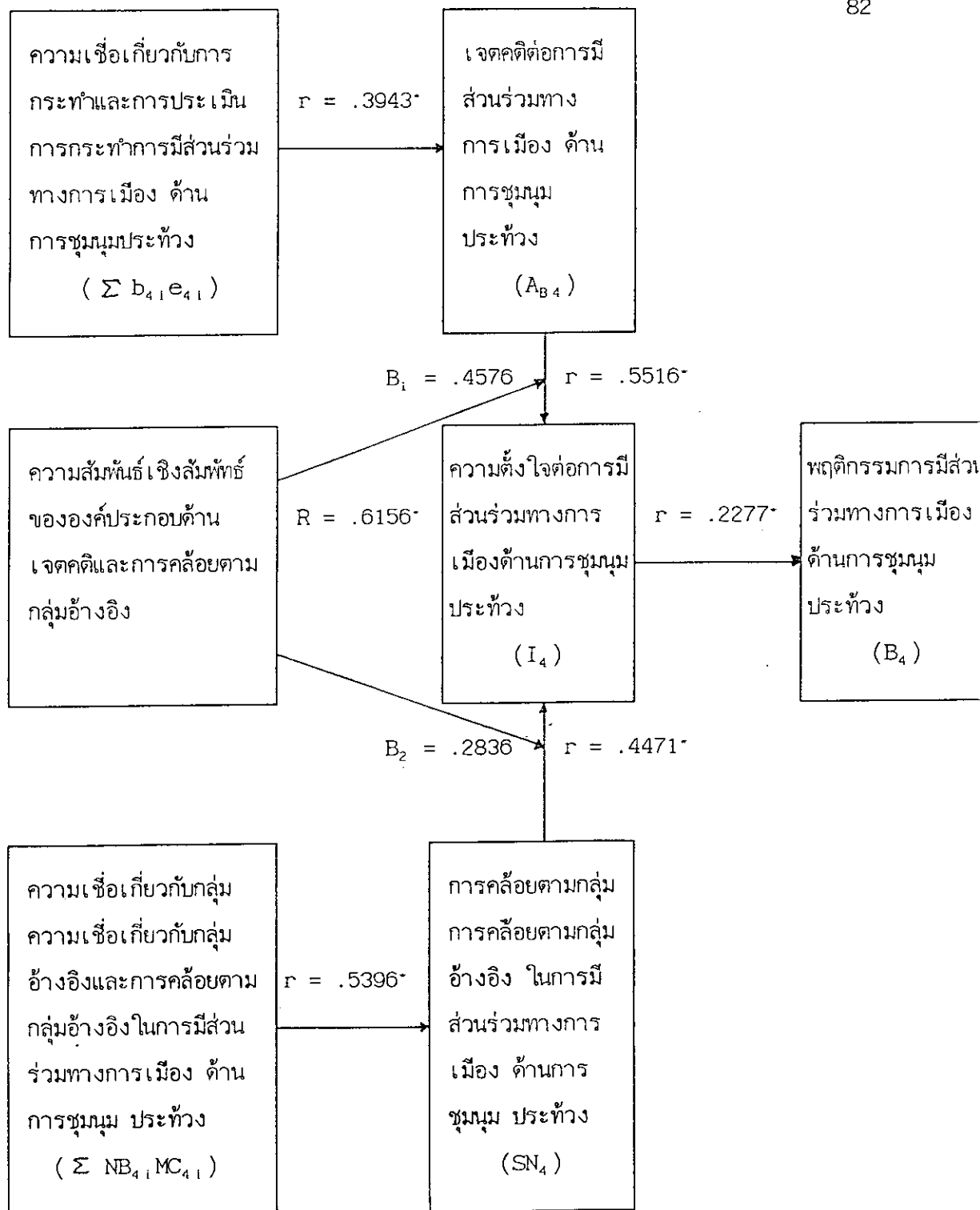
ภาพประกอบ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการออกเสียงเลือกตั้ง ของนักศึกษานานาชาติภาคเหนือตอนบน

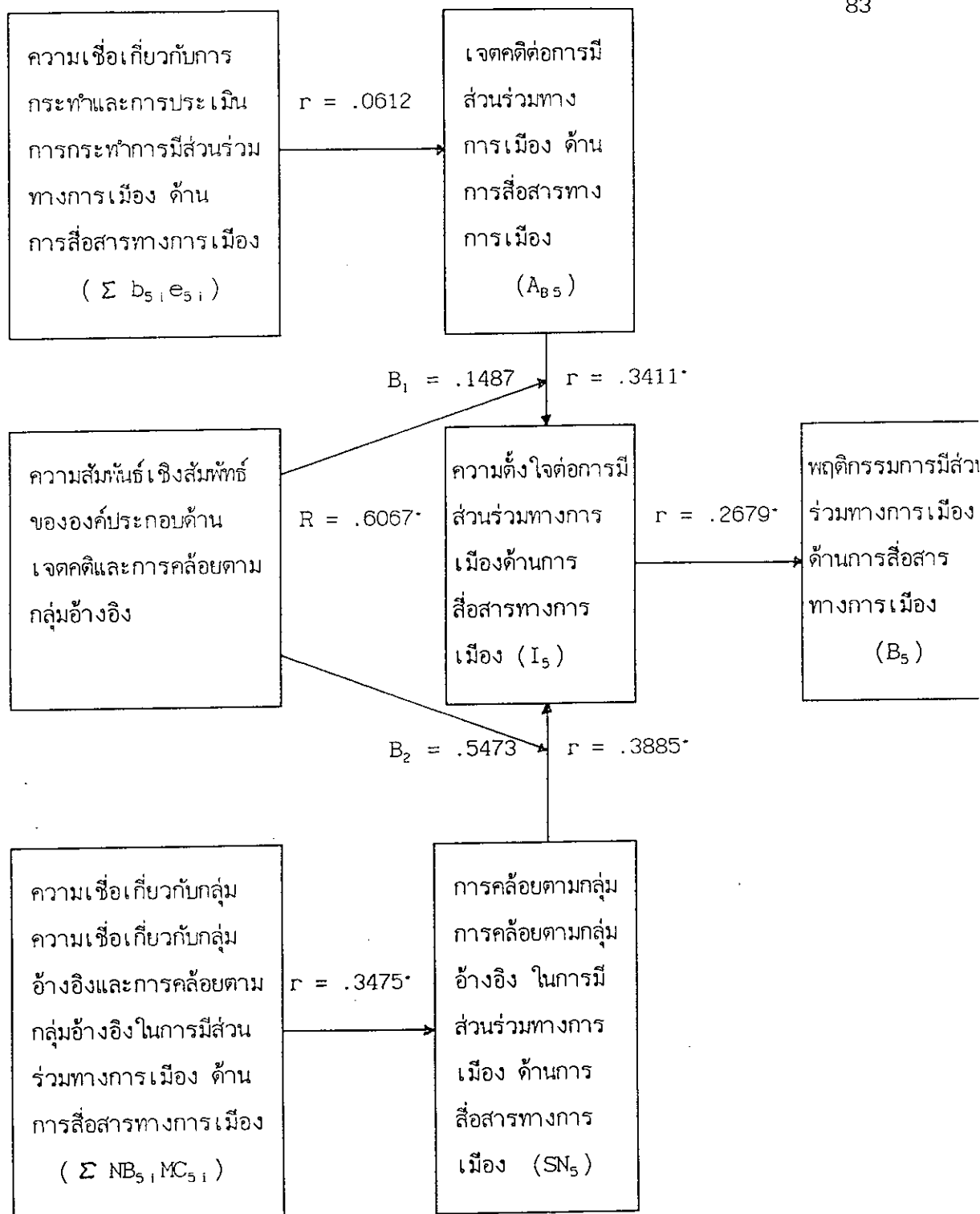
ภาพประกอบ 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ของนักศึกษาศาสนาราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน

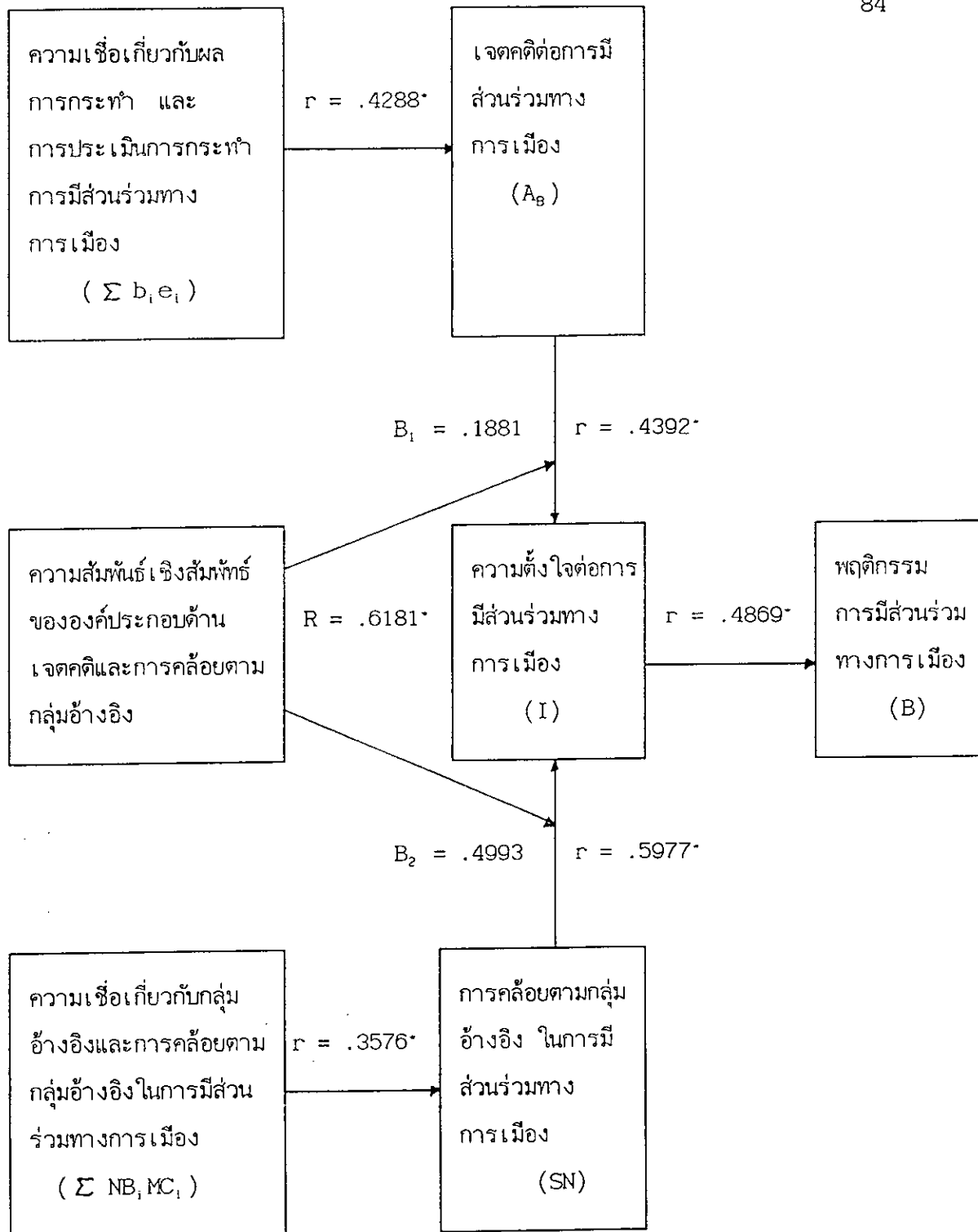
ภาพประกอบ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการณรงค์การเลือกตั้ง ของนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

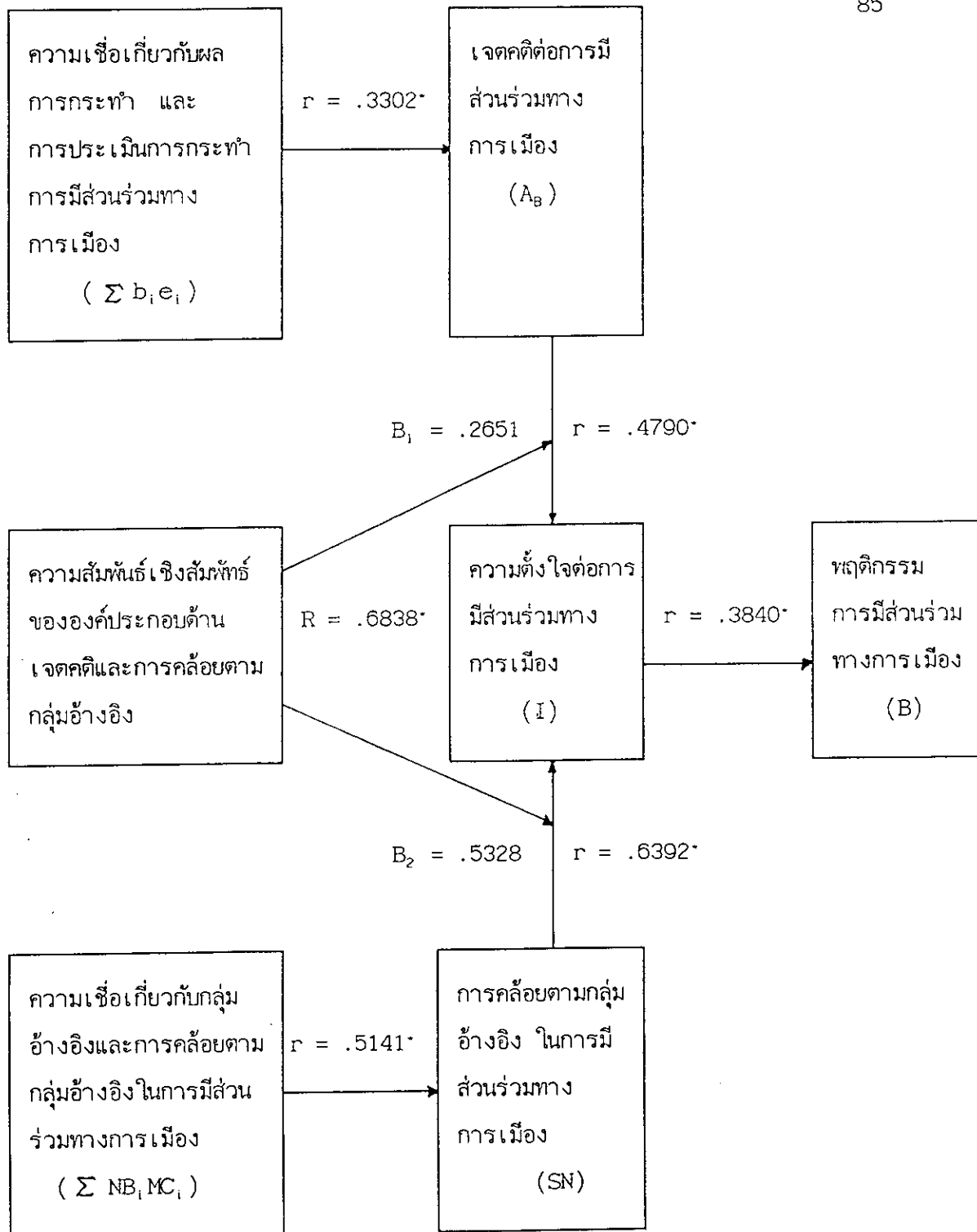
ภาพประกอบ 9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองด้านการชุมนุมประท้วง ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน

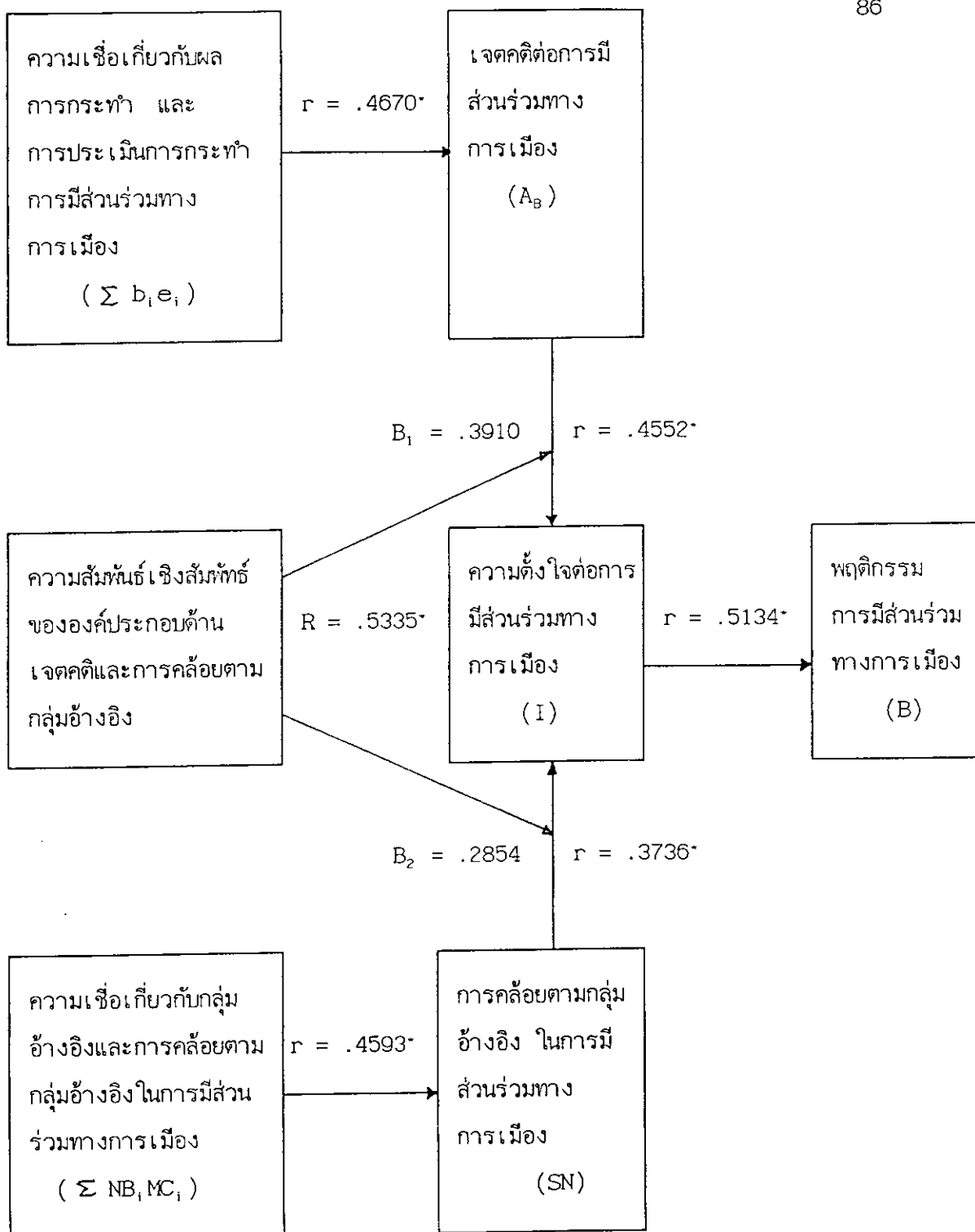
ภาพประกอบ 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการสื่อสารทางการเมือง ของนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

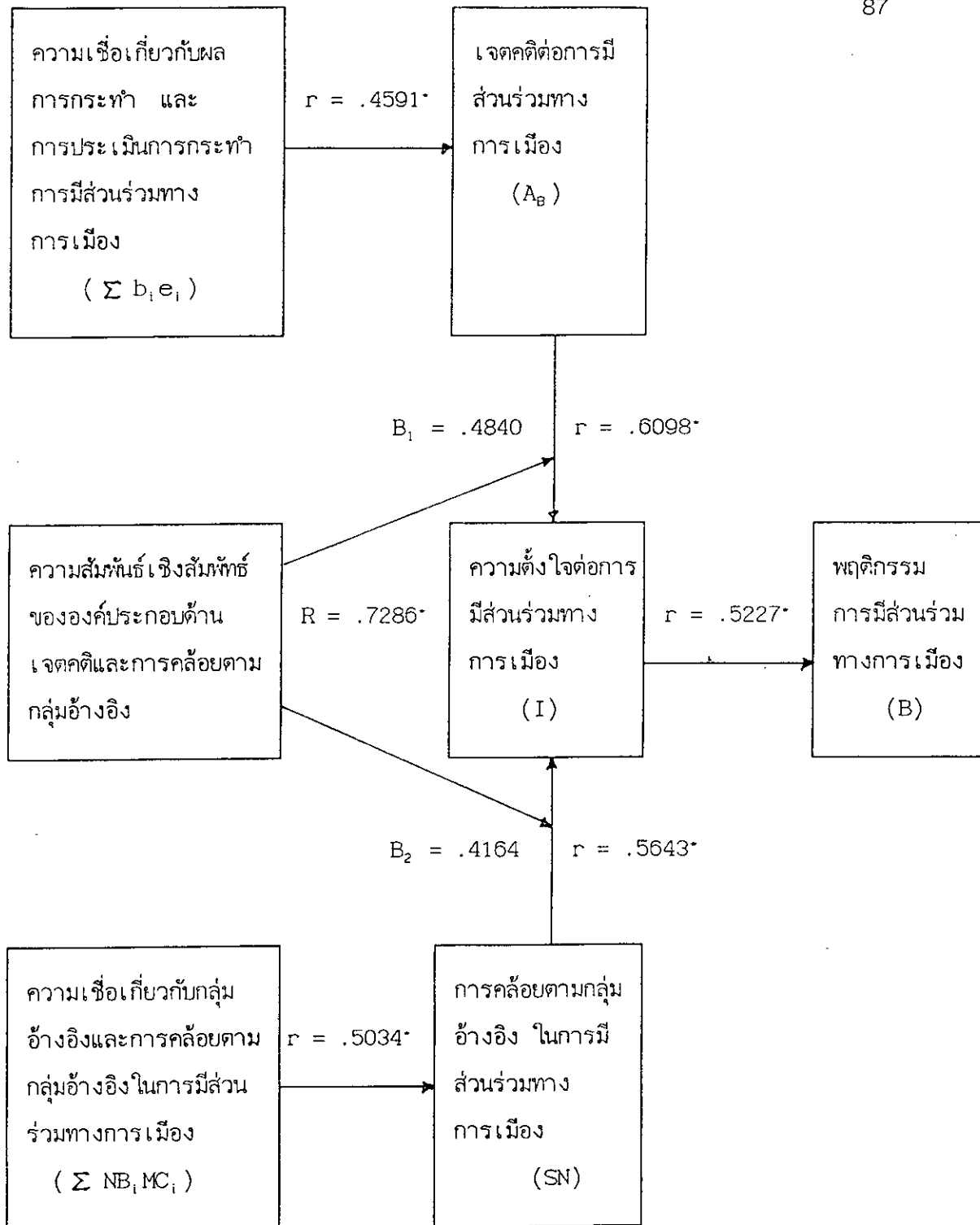
ภาพประกอบ 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม ของนักศึกษาศาสนาบ้านราชัญเชียงราย

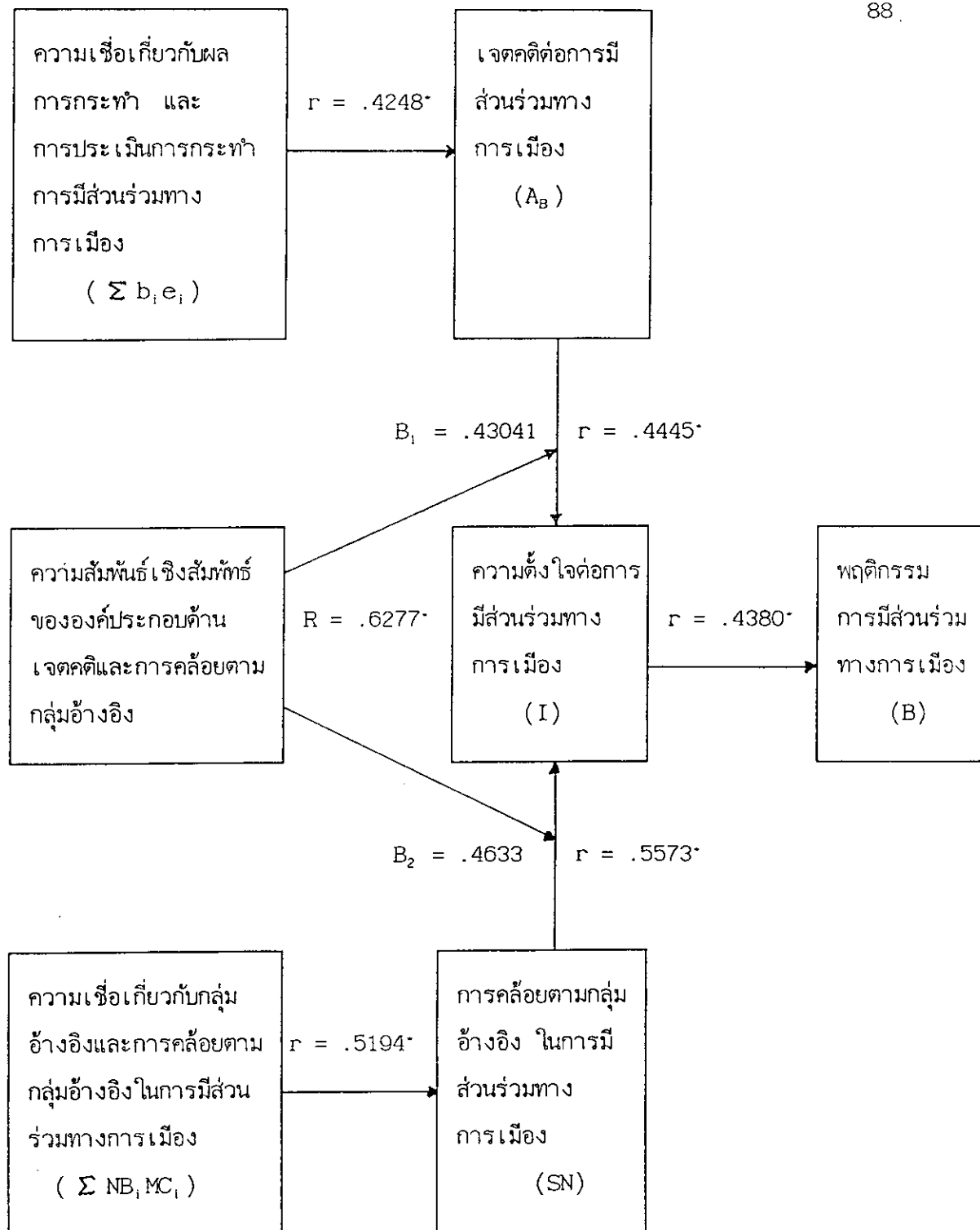
ภาพประกอบ 12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม ของนักศึกษาศาสนาราชภัฏเชียงใหม่

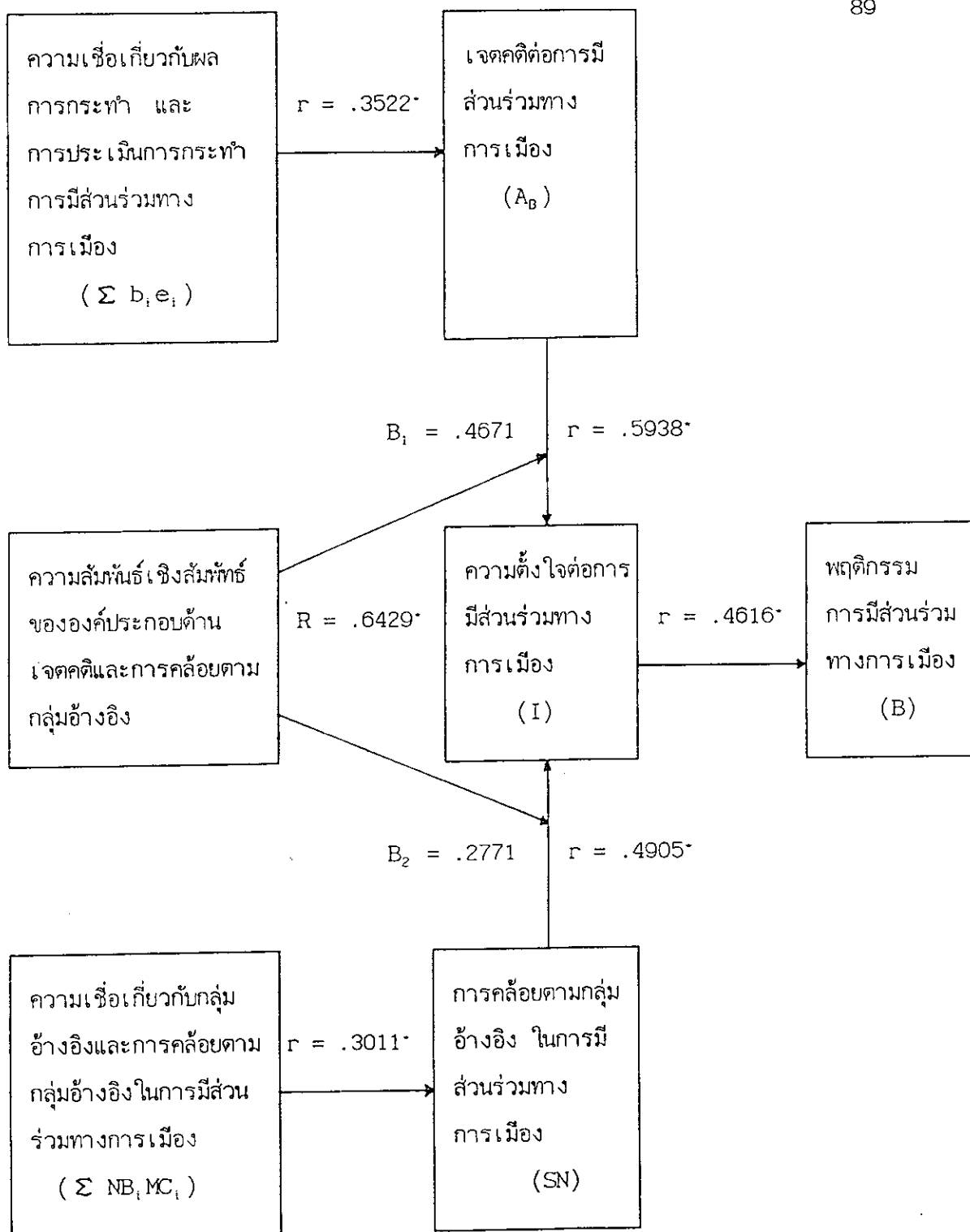
ภาพประกอบ 13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม ของนักศึกษาศาสนาราชภัฏลำปาง

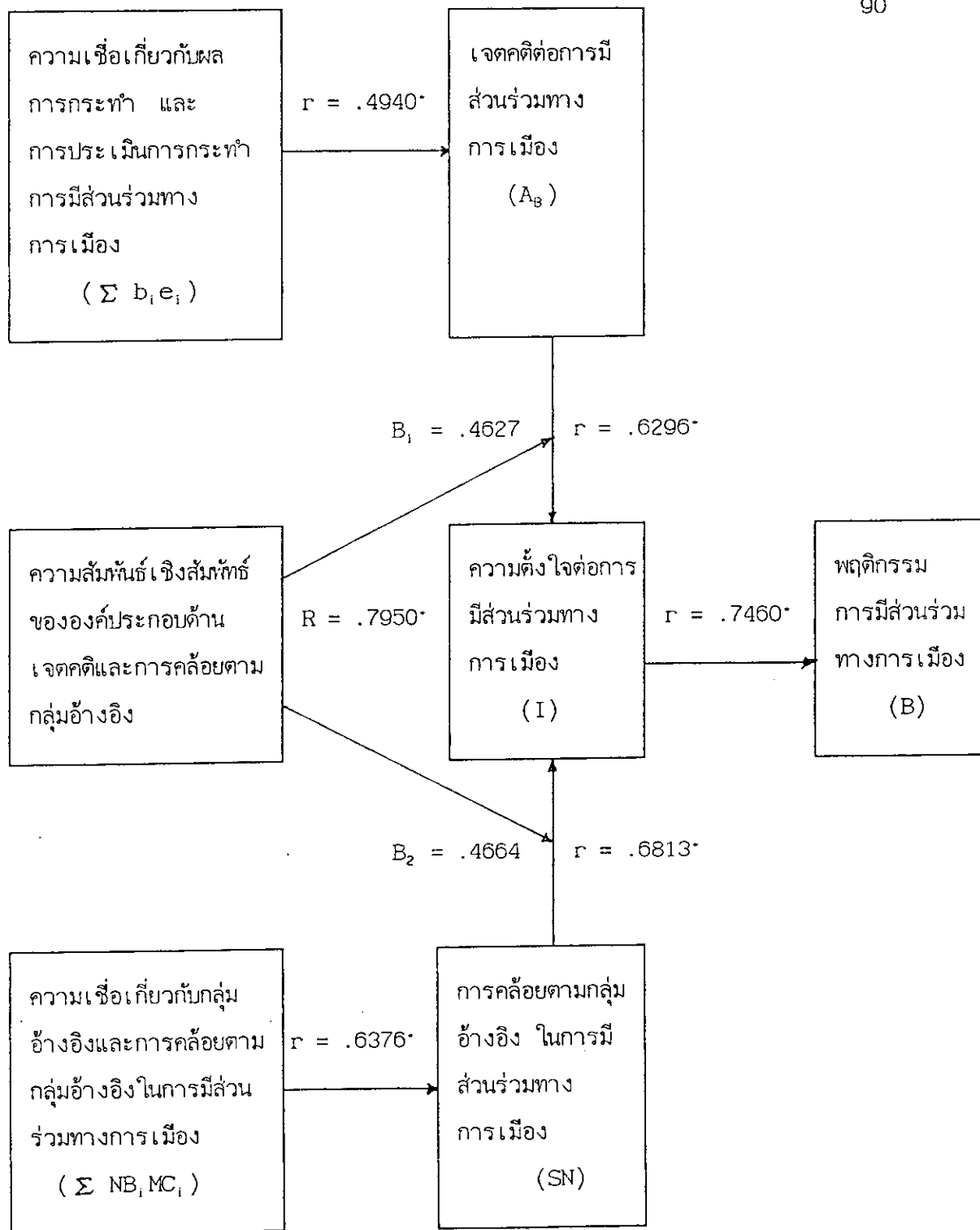
ภาพประกอบ 14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วม ทางการเมืองโดยรวม ของนักศึกษาศาสนาพระราชวังอู่ตรดิตถ์

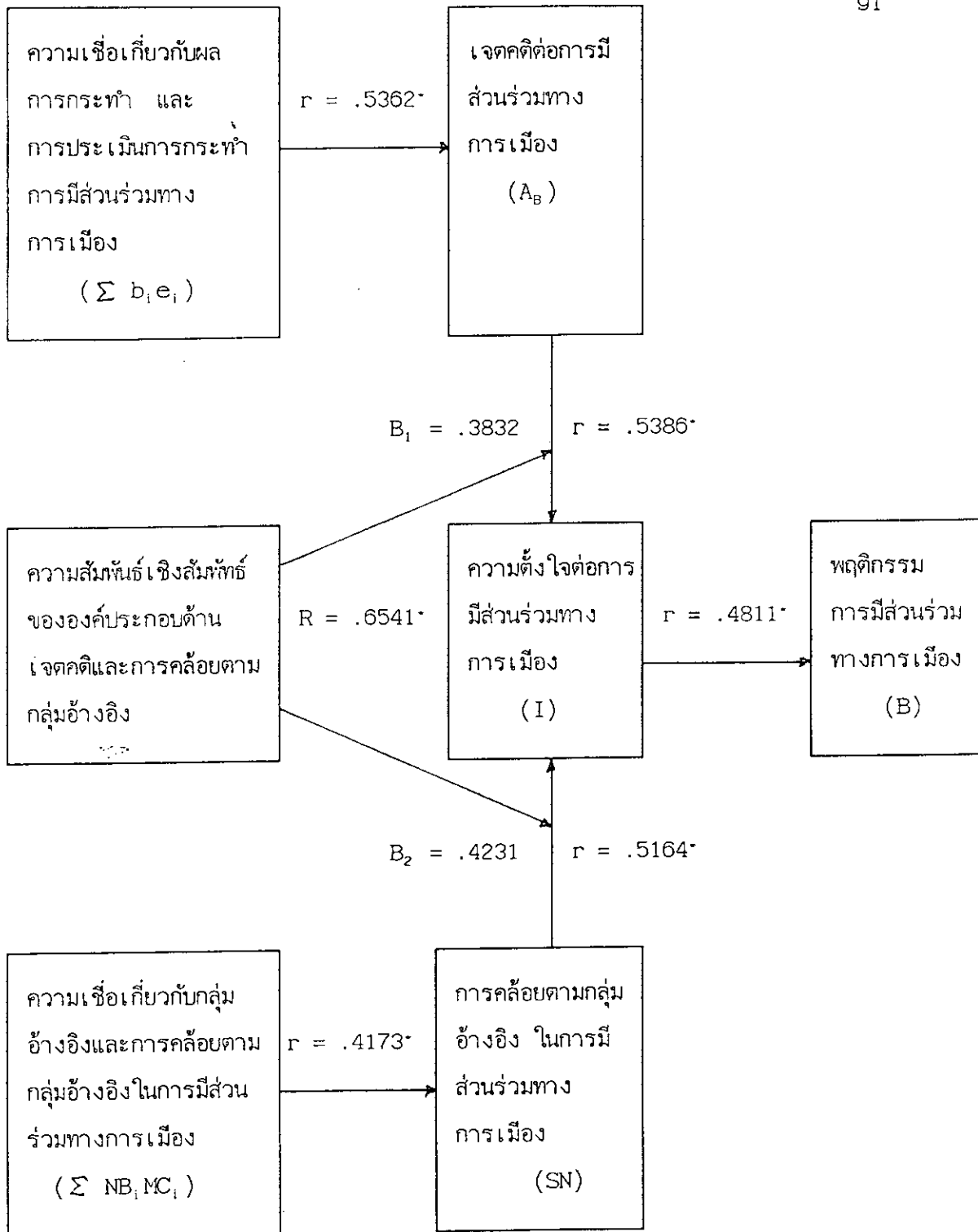
ภาพประกอบ 15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วม ทางการเมืองโดยรวม ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน สาขา การศึกษา

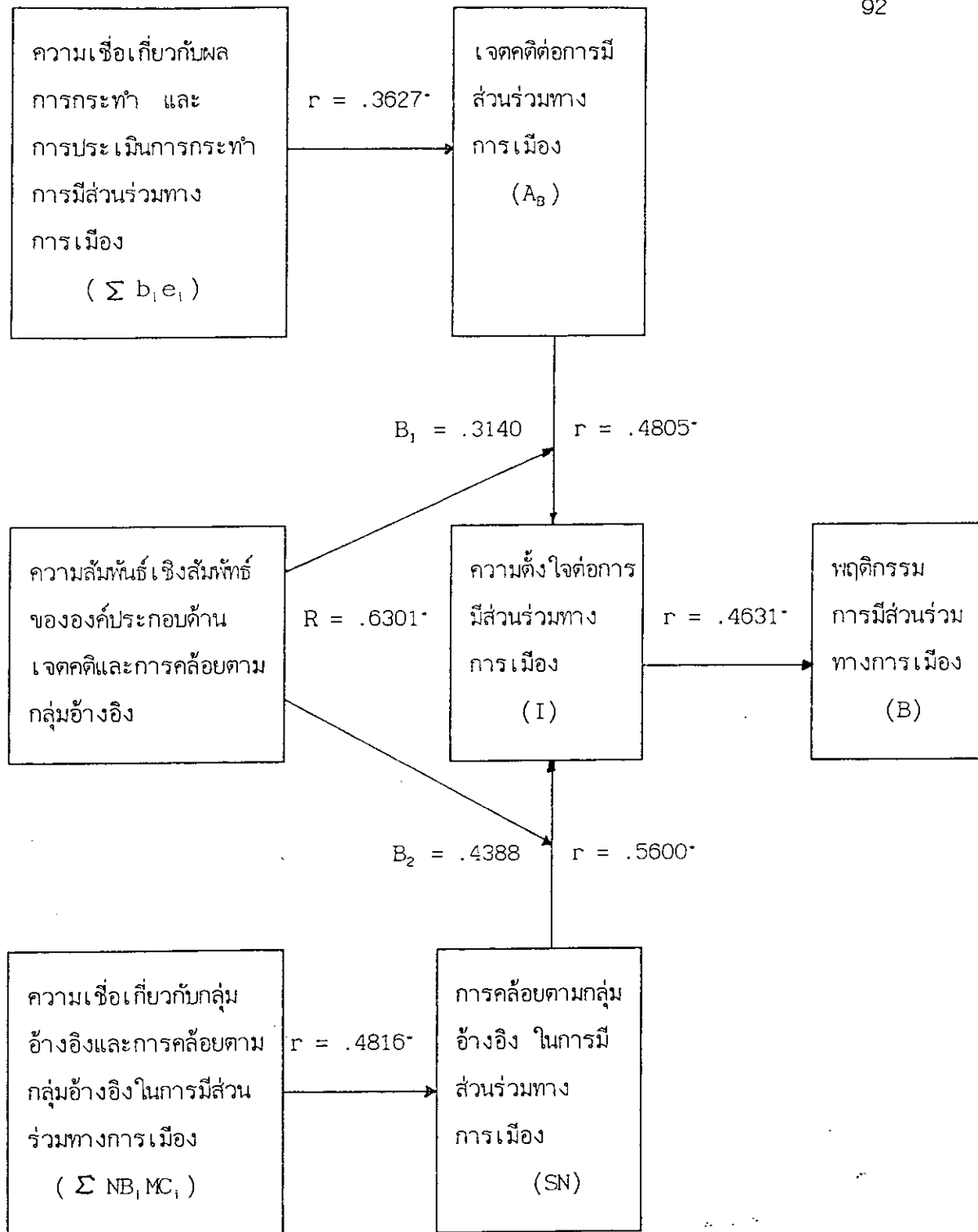
ภาพประกอบ 16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วม ทางการเมืองโดยรวม ของนักศึกษาศาสนาบ้านราชัญเขตภาคเหนือตอนบน สาขา ศิลปศาสตร์

ภาพประกอบ 17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม ของนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาวิทยาศาสตร์

ภาพประกอบ 18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม ของนักศึกษาชาย สถาบันราชภัฏเขตนครเหนือตอนบน

ภาพประกอบ 19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม ของนักศึกษาหญิง สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน

การศึกษาตัวแปรตามจุดมุ่งหมายนี้เป็นการศึกษาตามรูปแบบโครงสร้างทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของฟิชไบน์และเอเจน (Fishbein and Ajzen. 1975 ; Ajzen and Fishbein. 1980)

สมมติฐานของการวิจัย

1. เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักศึกษาสถาบันราชภัฏ เขตภาคเหนือตอนบน ระดับชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 ทุกสาขา จำนวน 365 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากจำนวนนักศึกษาที่แบ่งกลุ่มไว้แต่ละสถาบัน และแต่ละสาขา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสร้างตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของเอเจนและฟิชไบน์ (Ajzen and Fishbein, 1980) จำนวน 124 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .9274 แยกออกเป็น 8 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับผลการกระทำการมีส่วนร่วมทางการเมือง (b_1) จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .7505

ชุดที่ 2 แบบวัดการประเมินการกระทำการมีส่วนร่วมทางการเมือง (e_1) จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .7909

ชุดที่ 3 แบบวัดเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (A_g) จำนวน 25 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .8477

ชุดที่ 4 แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (NB_1) จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .7946

ชุดที่ 5 แบบวัดแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (MC_1) จำนวน 4 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .5962

ชุดที่ 6 แบบวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (SN) จำนวน 5 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .4973

ชุดที่ 7 แบบวัดความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (I) จำนวน 5 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .4518

ชุดที่ 8 แบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง (B) จำนวน 5 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .4499

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนักศึกษาศาสน์ราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. นักศึกษาศาสน์ราชภัฏในเขตภาคเหนือตอนบน มีเจตคติต่อการมีส่วนร่วม

ร่วมทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่สัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน โดยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าน้ำหนักสูงกว่า เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ยกเว้นด้านการชุมนุมประท้วงที่เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าน้ำหนักสูงกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาพบว่านักศึกษาแต่ละกลุ่มมีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ยกเว้นนักศึกษาศาสนาบ้านราชัญเชียงรายและนักศึกษาศาสนาบ้านราชัญลำปาง ที่ตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะด้านการออกเสียงเลือกตั้ง

2. นักศึกษาศาสนาบ้านราชัญในเขตภาคเหนือตอนบน มีความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน

เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา พบว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเป็นบางด้าน คือนักศึกษาศาสนาบ้านราชัญเชียงใหม่ และสถาบันราชัญลำปางในด้านการชุมนุมประท้วงและการสื่อสารทางการเมือง นักศึกษาศาสนาบ้านราชัญอุตรดิตถ์ และนักศึกษาศาสนาการศึกษาในด้านการชุมนุมประท้วง นักศึกษาศาสนาศิลปศาสตร์ในด้านการสื่อสารทางการเมือง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาสถาบันราชภัฏในเขตภาคเหนือตอนบน มีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินั้น เป็นการยืนยันสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งขึ้น โดยอาศัยการศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (The Theory of Reasoned Action) จึงกล่าวได้ว่าความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาศาสนาในเขตภาคเหนือตอนบน ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยที่เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเกิดจากความเชื่อและการประเมินว่าเมื่อตนเองเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแล้วย่อมเป็นสิ่งที่ดีมีคุณค่าที่ทำให้ได้รักษาลิทธิของตนเองได้สร้างประโยชน์ส่วนรวมและส่งเสริมประชาธิปไตย ส่วนการคล้อยตามกลุ่มนั้นก็เกิดจากความเชื่อและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่ม ซึ่งได้แก่เพื่อน บิดา-มารดา ครู-อาจารย์ และญาติพี่น้อง ซึ่งแสดงให้เห็นผลกระทบที่มีต่อกันเป็นไปตามการศึกษาค้นคว้าของนักจิตวิทยาที่พบว่า เจตคติเป็นสิ่งที่สามารถทำนายความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนได้ แต่ขณะเดียวกันกลุ่มก็อาจจะบีบให้คนแสดงพฤติกรรมที่ไม่ตรงกับเจตคติได้ด้วยเช่นกัน (Plotnik. 1989 : 548) นักรัฐศาสตร์ก็ยอมรับว่าการปลูกฝังให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ต้องคำนึงถึงการรับรู้ ความรู้สึกนึกคิดและเจตคติส่วนบุคคลและอิทธิพลของกลุ่ม (Lenart. 1994 : 18-23) ดังนั้น จากผลการวิจัยจึงยืนยันได้ว่า ทั้งเจตคติและการคล้อยตามกลุ่มนั้นร่วมกันส่งผลต่อความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ค่าน้ำหนักอาจไม่เท่ากัน ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น มีค่าน้ำหนักถดถอยพหุคูณต่อความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน ยกเว้นด้านการชุมนุมประท้วงที่เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าน้ำหนักสูงกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงกล่าวได้ว่ากลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาศาสนาในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งได้แก่เพื่อน บิดา-มารดา ครู-อาจารย์ และญาติพี่น้องนั้น มีอิทธิพลต่อนักศึกษาที่จะส่งผลต่อความ

ตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ผลการวิจัยนี้อาจเกิดจากการเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษายังไม่ดีพอ การที่จะตัดสินใจทางการเมืองด้วยตนเองอาจจะมีน้อยกว่า การตัดสินใจตามกลุ่มดังที่ได้มีการศึกษา การเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ที่พบว่านักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองโดยทั่วไปตลอดจนบทบาททางการเมืองของตนอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น (ศิริลักษณ์ บุญฤทธานนท์. 2537 : 98) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทบวงมหาวิทยาลัย ที่ได้กล่าวถึงสภาพของนิสิตนักศึกษาไทยปัจจุบันว่า ขาดความสนใจต่อปัญหาต่าง ๆ ของสังคม มุ่งแต่แสวงหาความรู้ทางวิชาชีพมากขึ้น ไม่มีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมือง บางครั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นไปตามอิทธิพลของบุคคลอื่นหรือผู้มีอำนาจทางการเมือง (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2532 : 17) ในขณะที่เดียวกันบิดา-มารดา และญาติพี่น้อง ซึ่งเป็นกลุ่มปฐมนิเทศในการอบรมกล่อมเกลารวมทั้งทางโรงเรียน และครู-อาจารย์ เพื่อน ซึ่งเป็นกลุ่มทุติยภูมิที่สำคัญในการอบรมกล่อมเกลารวมทั้งทางโรงเรียน ก็มีบทบาทและอิทธิพลต่อการกำหนดบุคลิกภาพของเยาวชนมากขึ้น (อัครพงษ์ มณีภาค. 2535 : 47) กลุ่มอ้างอิงดังกล่าวเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อนักศึกษา สามารถที่จะชักนำชักจูงให้นักศึกษาไปในทิศทางใด ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มอ้างอิงนั้นนอกจากจะแนะนำนักศึกษาให้มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงแล้ว ยังเป็นกลุ่มที่เสริมสร้างเจตคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อีกทางหนึ่งนอกจากนี้ความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองที่นักศึกษาถืออยู่เพราะพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองใด ๆ ก็ตามที่กลุ่มอ้างอิงได้แสดงออกจะได้รับการยอมรับและปฏิบัติตามเมื่อมีโอกาส ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ากลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลต่อความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏทั้งโดยตรงและทางอ้อม ส่วนการค้นพบว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าน้ำหนักต่อความตั้งใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการชุมนุมประท้วงนั้นอาจเป็นเพราะนักศึกษาเห็นว่าการชุมนุมประท้วงนั้นมีผลกระทบโดยตรงต่อตนเองคือเสียเวลา ได้ไม่คุ้มค่า อาจถูกเพ่งเล็งว่าสร้างความวุ่นวาย สร้างความเสียหายหรือทำลายกันได้ ตามที่ปรากฏจากการสอบถามในการหาความเชื่อเด่นชัด เพื่อนำมาสร้างแบบวัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้นักศึกษาตัดสินใจมากขึ้นที่จะแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการชุมนุมประท้วงตามกลุ่มอ้างอิงแต่หากมีการ

ชุมชนประท้วงก็จะเกิดจากความรู้สึกและเจตคติของตัวเองมากกว่า

ในกรณีของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงราย และสถาบันราชภัฏลำปางที่พบว่า เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการออกเสียงเลือกตั้ง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิตินั้น แสดงให้เห็นว่าทั้งเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการออกเสียงเลือกตั้งของนักศึกษาทั้งสองสถาบัน โดยที่นักศึกษาทั้งสองกลุ่มนี้มีความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการออกเสียงเลือกตั้งค่อนข้างสูง (ดูภาคผนวกตาราง 7-8) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมของนักศึกษาสองกลุ่มนี้ แตกต่างจากกลุ่มอื่น เช่น ในสถาบันราชภัฏเชียงรายนั้น นักศึกษามีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองค่อนข้างมาก เพราะเป็นสถาบันรุดมศึกษาเพียงแห่งเดียวในจังหวัดเชียงราย ความคาดหวังของประชาชนที่จะให้สถาบันราชภัฏเป็นผู้นำทางการเมือง ตลอดจนการที่นักศึกษาส่วนหนึ่งเข้าร่วมรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้งค่อนข้างบ่อย ก็อาจทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการออกเสียงเลือกตั้งโดยไม่อาศัยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หรือเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่อย่างใด ส่วนในสถาบันราชภัฏลำปางนั้น ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการที่สภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนด้านการเมืองการปกครองที่แตกต่างจากสถาบันอื่น เพราะมีการสอนโปรแกรมวิชารัฐศาสตรระดับปริญญาตรีมาก่อนสถาบันอื่น โอกาสของการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมอาจจะทำให้นักศึกษามีความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการออกเสียงเลือกตั้งโดยไม่อาศัยการคล้อยตามกลุ่มหรือเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่อย่างใดเช่นกัน

ผลการวิจัยที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งคือนักศึกษาสถาบันราชภัฏในเขตภาคเหนือตอนบนมีความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินั้น ก็ยืนยันสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งขึ้น โดยอาศัยทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลเช่นกัน การค้นพบดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการศึกษาของนักจิตวิทยาที่อธิบายว่าส่วนใหญ่แล้วพฤติกรรมถูกกำหนดโดยความตั้งใจ (Michener and Delamater, 1994 : 170) เช่น คนที่รักษาสุขภาพได้ดีก็เกิดจากความตั้งใจที่จะรักษาสุขภาพอยู่แล้ว (Autio, 1994 : Abstract)

นักเรียนที่ทุจริตในการสอบก็เป็นผู้ที่ตั้งใจในการทุจริตอยู่แล้ว (ราชันย์ บุญธิมา. 2536) และผู้ที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ประธานาธิบดีรีแกน (Reagan) เมื่อ ค.ศ. 1984 ก็คือ ผู้ที่มีเจตคติและความตั้งใจที่จะเลือกรีแกนอยู่แล้ว (Baron. 1992 : 616) ดังนั้นนักศึกษา สถาบันราชภัฏในเขตภาคเหนือตอนบนที่จะแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองใด ๆ ออกมาจึงขึ้นอยู่กับความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาเองเช่นกัน อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมก็ไม่ได้เกิดจากความตั้งใจเสมอไป บางครั้งพฤติกรรมก็เกิดก่อนที่จะมีความตั้งใจ หรือเป็นตัวนำไปสู่การปรับเปลี่ยนเจตคติด้วยซ้ำไป (Kagan, Havemann and Segal. 1984 : 561) จึงเป็นไปได้ที่บางกรณีความตั้งใจกับพฤติกรรมอาจจะไม่มีความสัมพันธ์กัน เช่นความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ และสถาบันราชภัฏลำปาง ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการชุมนุมประท้วงและด้านการสื่อสารทางการเมือง นั้น คงเป็นเพราะความตั้งใจที่จะชุมนุมประท้วงของนักศึกษาทั้งสองสถาบันนี้อยู่ในระดับต่ำ เช่นเดียวกับสถาบันอื่น ๆ แต่กลับมีเหตุการณ์ที่ทำให้นักศึกษาจำเป็นต้องชุมนุมประท้วงโดยไม่ได้ตั้งใจในบางครั้ง เช่นการชุมนุมประท้วงของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงใหม่เกี่ยวกับการขึ้นค่าเล่าเรียนเมื่อภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 (มติชน. 2540 : 19) และการชุมนุมประท้วงของนักศึกษาสถาบันราชภัฏลำปางเกี่ยวกับการขึ้นค่าเล่าเรียนเช่นกัน เมื่อภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ทั้งสองเหตุการณ์เกิดขึ้นโดยไม่ได้เตรียมพร้อม ไม่ได้เกิดจากความตั้งใจที่จะประท้วงอย่างแท้จริง แต่ความไม่พอใจในคำตอบจากฝ่ายบริหาร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทำให้นักศึกษาส่วนหนึ่งรวมตัวประท้วง การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการชุมนุมประท้วงของนักศึกษา จึงอาจไม่เกี่ยวกับความตั้งใจเดิมในด้านนี้ ซึ่งหากดูจาก ข้อมูลพื้นฐาน (ภาคผนวก ตาราง 5-8) จะพบว่าไม่ว่าเจตคติหรือการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งในด้านการประชุมประท้วงนั้นอยู่ในระดับต่ำมากจนถึงมีค่าเป็นลบ ในขณะที่พฤติกรรมการประชุมประท้วงนั้นมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ไม่มีกลุ่มใดต่ำจนถึงมีค่าเป็นลบเลย นั่นคือมีการชุมนุมประท้วงของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ และสถาบันราชภัฏลำปางตามเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่นักศึกษาเห็นว่ามีความจำเป็นซึ่งไม่สอดคล้องกับความตั้งใจจริง ๆ ที่จะชุมนุมประท้วง ส่วนด้านการสื่อสารทางการเมือง พบว่านักศึกษาทุกกลุ่มมีพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองโดยเฉลี่ยต่ำกว่าความตั้งใจต่อการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์

ระหว่างความตั้งใจกับเหตุการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านนี้ไม่นับสำคัญทางสถิติในบางกลุ่ม ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะสถาบันราชภัฏยังขาดกิจกรรม ขาดเวทีของการแสดงออก ไม่มีสิ่งจูงใจที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองและแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองอย่างเพียงพอ (บรรจบวงศ์ยัง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมาน พุแสง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2539) ซึ่งการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันอื่น เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหงก็พบทำนองเดียวกันคือ นักศึกษาไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมภายนอก คือการไปฟังการปราศรัย การร่วมกิจกรรมอื่น ๆ นั้นค่อนข้างน้อยมีเพียงร้อยละ 25 ในขณะที่กลุ่มที่ไปบางครั้ง น้อยครั้ง และไม่เคยเลย มีถึงร้อยละ 75 (ทงกศักดิ์ ไซติมานนท์. 2538 : 208 - 209) จึงเป็นไปได้ที่เหตุการณ์การสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาอาจมีน้อย ในขณะที่ความตั้งใจอาจจะมียุ่่มาก หรือสามารถกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาไม่สอดคล้องกับความตั้งใจในด้านนั้นเอง อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ดังกล่าวนี้เป็นเพียงบางกลุ่มของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบนเท่านั้น เมื่อดูภาพรวมของนักศึกษาทั้งหมดความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับเหตุการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการสื่อสารทางการเมือง ก็ยังมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏชัดเจนว่าเหตุการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ซึ่งความตั้งใจดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ เพื่อน บิดา-มารดา ญาติพี่น้อง และอาจารย์ผู้สอน โดยเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีผลมาจากความเชื่อและการประเมินผลการกระทำในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงก็มีผลมาจากความเชื่อในกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมดสอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ภายใต้กรอบทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของฟิชไบน์และเอเชน จึงกล่าวได้ว่าเจตคติต่อ

(๓๓๖) การมีส่วนร่วมทางการเมืองและกลุ่มอ้างอิงคือ เพื่อน บิดา-มารดา ครู-อา

เอกสาร
๓๓๖๕ ๑๖

พี่น้อง นั้นมีอิทธิพลส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน ดังนั้นหากสถาบันมีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือส่งเสริมให้อาจารย์แสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นก็จะนำไปสู่การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาได้ /

ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในสถาบันราชภัฏต่าง ๆ และผู้สนใจในการศึกษาค้นคว้าดำเนินการดังนี้

1. พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบนโดยการเสริมสร้างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง นับตั้งแต่นักศึกษา เข้าศึกษาในสถาบันในชั้นปีที่ 1 ซึ่งอาจต้องปรับปรุงหลักสูตรให้มีวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education) ที่มีสาระความรู้เกี่ยวกับการปกครองเพิ่มขึ้น นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ต้องเอื้อต่อการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของนักศึกษาให้มากขึ้น
2. ส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนในสถาบันราชภัฏมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุด เพราะอาจารย์เป็นกลุ่มอ้างอิงกลุ่มหนึ่งที่นักศึกษามีการคล้อยตาม หากอาจารย์มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ดี ก็จะมีช่องทางที่สร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาเกิดเจตคติที่ดี และคล้อยตามอาจารย์ในพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ดีได้
3. ควรส่งเสริมให้นักศึกษาดำเนินกิจกรรมที่แสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง เช่น การเลือกตั้งภายในสถาบัน การเข้าร่วมมรดงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การจัดการพูดการอภิปรายทางการเมือง การให้นักศึกษาได้จัดการชุมนุมประท้วงเรียกร้องตามที่นักศึกษาต้องการกิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ทั้งการเสริมสร้างเจตคติและทำให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างแท้จริง
4. ควรส่งเสริมให้นักศึกษาทำกิจกรรมกลุ่มทุกประเภทที่นักศึกษามีโอกาสช่วยเหลือร่วมมือกันในการทำงาน เพราะกลุ่มเพื่อนก็เป็นกลุ่มหนึ่งที่นักศึกษามีการคล้อยตาม และมีอิทธิพลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมของนักศึกษา
5. ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในแต่ละสถาบัน เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาแต่ละแห่งเป็นอย่างไร โดยศึกษาในแนวลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเฉพาะด้าน เช่น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาและควรมีการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก วงษ์ตระหง่าน. การเมืองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- การฝึกหัดครู, กรม. 100 ปี การฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู,
กระทรวงศึกษาธิการ, 2535.
- คณะกรรมการสหวิทยาลัยล้านนา, สำนักงาน. ข้อมูลนักศึกษาสหวิทยาลัยล้านนา. ลำปาง :
สำนักงานคณะกรรมการสหวิทยาลัยล้านนา, 2538. อัดสำเนา.
- /จรัส สุวรรณเวลา. บนเส้นทางสู่มหาวิทยาลัยวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2534.
- /จรัญ สุภาพ. หลักรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- /ชลัช จงสืบพันธ์. การศึกษาลักษณะทางชีวสังคม ลักษณะทางบริบท และลักษณะทางจิตพิสัย
ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง.
ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2527. อัดสำเนา.
- "ชวน หลีกภัย. ตัวเข้มอาจารย์ราชบัณฑิตต้องทำงานการเมือง," มติชน. 7 กันยายน
2538. หน้า 11.
- /ชัยอนันต์ สมุทวณิช. "การเมืองแบบทางการกับการเมืองแบบธรรมชาติ," ใน
บริบททางการเมืองเศรษฐกิจ และสังคมของการศึกษาไทย. หน้า 6-7.
เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.
- ณดยา แววีร์คุปต์. "หลังละครเลือดบิดาตุลา 19-ตุลา 39 ประเทศไทย
เขตปลอดขบวนการนักศึกษา?," มติชน. 2 ตุลาคม 2539. หน้า 40.
- X/นิตยา กิจกำแหง. ทัศนคติทางสังคมและการเมืองของผู้นำกิจกรรมนักศึกษา
ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- ถาวร แซ่ตั้ง. การทำนายเหตุการณ์การเลือกสมัครสอบเข้าเรียนต่อคณะวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.

ทรงคิน สุขโต. ค่านิยมของนิสิตนักศึกษาไทยที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง.

วิทยานิพนธ์ พ.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2533.

อัสสาเนา.

ธีรราช โอสธานนท์. บุคลิกภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.

วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534. อัสสาเนา.

"บทบาทนักศึกษาในช่วงพัฒนาประชาธิปไตย," สยามรัฐ. 24 มิถุนายน 2537. หน้า 2.

บรรจบ วงศ์ยัง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมาน พุแสง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบันราชภัฏ
เชียงใหม่ เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2539.

ปวิณ ชำนิประศาสน์. ความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติ

ที่เป็นประชาธิปไตย : ศึกษากรณีนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัสสาเนา.

ประเวศ วะสี. "ธรรมิกสังคม สู่พลังทางปัญญาวิฤทธิสังคมไทย," สยามรัฐ

สัปดาห์วิจารณ์. 41(2) : 8; 12-18 มิถุนายน 2537. (ก)

_____. สถาบันราชภัฏสู่การเป็นอุดมศึกษาของท้องถิ่น. เลบ : เอกสารรายงาน

การสัมมนา สถาบันราชภัฏเลย, 2537. (ข).

ปราโมทย์ สันตยากร. การศึกษาวิเคราะห์ทัศนคติของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่อ

นโยบายเกี่ยวกับนักศึกษาและการพัฒนาประชาธิปไตยของรัฐบาล พล.อ.เกรียงศักดิ์

ชมนันทน์. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2523. อัสสาเนา.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. พฤติกรรมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2525.

พฤทธิสาณ ชุมพล, ม.ร.ว. ระบบการเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2535.

มหาวิทยาลัย, ทบวง. แนวโน้มการพัฒนาทางการเมืองของไทย. กรุงเทพฯ :

สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

มานะศรี บงเจริญ. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี

คณะรัฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ร.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัสสาเนา.

- ยิ่งยง เทาประเสริฐ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมาน พูแสง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบันราชภัฏ
 เชียงราย เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2539.
- ราชันย์ บุญธิมา. การทำนายพฤติกรรมทุจริตการสอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตาม
 ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล. ปรินฎาภิพันธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ลิขิต ชีรเวคิน. การเมืองการปกครองของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- วรรณิ จิระชุตติโรจน์. การศึกษาทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนาเชิงพฤติกรรม
 และพฤติกรรมในการใช้บริการการปรึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ
 ปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.
- สมบัติ จันทรวงศ์. เลือกตั้งวิกฤต ปัญหาและทางออก กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2536.
- สมบัติ ธำรงธัญวงศ์. "การมีส่วนร่วมทางการเมือง," มติชน. 29 ธันวาคม 2538.
 หน้า 32.
- _____. "วัฒนธรรมทางการเมือง," มติชน. 22 มกราคม 2539. หน้า 32.
- สุจิต บุญบงการ. การพัฒนาทางการเมืองของไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2534.
- อภิวิทย์ หิมลแสงสุริยา. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ศึกษากรณีนักศึกษา
 คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สารนิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535. อัดสำเนา.
- อมร รักษาสัตย์. ประชาธิปไตยยุคหลังภัย. กรุงเทพฯ : สมาคมรัฐศาสตร์
 แห่งประเทศไทย, 2537.
- อัครพงษ์ มณีภาค. การศึกษานโยบายทางการเมืองขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง ปี 2530-2534. วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2535. อัดสำเนา.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. "มือบื้อมือดี" ชนชั้นกลางและนักธุรกิจกับการพัฒนาประชาธิปไตย.
 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2536.

Aiken, Lewis R. Psychological Testing and Assessment. 7th ed.
Boston : Allyn & Bacon. 1991.

Ajzen, Icek and Martin Fishbein. Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior. Englewood Cliffs, N.J., :
Prentice-Hall, 1980.

Baron, Robert A. Psychology. 2nd ed. Boston : Allyn & Bacon, 1992.

Bullock, Allan and Oliver Stallybrass. eds. The Harper Dictionary of Modern Thought. New York : Harper and Row Publisher,
1977.

Conway, Margaret M. Political Participation in the United States.
Washington : Congressional Quarterly, Inc., 1986.

Fishbein, Martin and Icek Ajzen. Belief, Attitude, Intention and Behavior ; An Introduction to Theory and Research. Reading,
Massachusetts : Addison - Wesley Publishing Company, 1975.

Huntington, Samuel P. and Joan M. Nelson. No Easy Choice : Political Participation in Developing Countries.
Cambridge : Harvard University Press, 1976.

Huntington, Samuel P. and George I. Dominguez. "Political Development," in The Handbook of Political Science. Vol.3.
Edited by Fred I. Greens Tein and N.W. Polsby. p.33.
Massachusetts : Addison Wesley, 1975.

Jones, Laurence F. Political Science : Research A Handbook of Scope and Methods. Texas : Harper Collins College
Publishers, 1996.

Kaase, Max and Kenneth Newton. Beliefs in Government. New York :
Oxford University Press, Inc., 1995.

- Kagan, Jerome, Ernest Havemann and Julius Segal. Psychology : An Introduction. 5th ed. San Diego : Harcourt Brace Jovanovich, Publishers, 1984.
- Kammyer, Kenneth, George Ritzer and Norman R. Yetman. Sociology Experiencing Changing Societies. 6th ed. Boston : Simon and Schuster, Inc., 1994.
- Kavanagh, Dennis. Political Science and Political Behavior. London : George Allen & Unwin (Publishers) Ltd., 1983.
- Lenart, Silvo. Shaping Political Attitudes. California : SAGE Publications Inc., 1994.
- Magstadt, Thomas M. and Peter M. Schotten. Understanding Politics. 2 nd ed. New York : St. Martin's Press, 1988.
- /McClosky, Herbert. "Political Participation," International Encyclopedia of the Science. Vol. 12. 1968.
- /Michener, Andrew H. and John D. Delamater. Social Psychology. 3 rd ed. Fort Worth : Harcourt Brace & Company, 1994.
- /Milbrath, Lester W. and M.L. Goel. Political Participation : How and Why People Get Involved in Politics. Chicago : Rand McNally, 1977.
- Nie, Norman H. and Sidney Verba. "Political Participation," in The Handbook of Political Science. Vol. 4. Edited by Fred I. Greenstein and N.W. Polsby. p.2-3 Massachusettes : Addison Wesley, 1975.
- Peterson, Steven A. Political Behavior Patterns in Everyday Life. California : SAGE Publications Inc., 1990.
- Plotnik, Rod. Introduction to Psychology. 2 nd ed. New York : Newbery Award Records, Inc., 1989.

- Ponton, Geoffrey and Peter Gill. Introduction to Politics. 2 nd ed. New York : Basil Black well, Inc., 1988.
- Prizzia, Ross and Narong Sinsawasdi. Thailand : Student Activism and Political Change. Bangkok : Duang Kamol, 1974.
- Roskin, Michael and others. Political Science : An Introduction. 5th ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall, 1994.
- Rush, Michael. Politics and Society : An Introduction to Political Sociology. New York : Prentice - Hall, 1992.
- Susser, Bernard. Political Ideology in the Modern World. Massachusettes : Allyn and Bacon, 1995.
- Verba, Sidney, Norman H. Nie and Jae-on Kim. Participation and Political Equality. Cambridge : Cambridge University Press, 1978.
- Weiner, Myron. "Political Participation. Crisis of the Political Process," in Crises and Sequences in Political Development. Edited by Leonard Binder and Others. p.161 - 163. Princeton : Princeton University Press, 1971.
- Welch, Susan. "Dimensions of Political Participation in a Canadian Sample," Canadian Journal Political Science. 276 ; December, 1975.
- Yamane, Taro. Statistics; An Introductory Analysis. 2 nd ed. New York : Harper, 1967.

ภาคผนวก

ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐาน

ตาราง 1 แสดงเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (A_6) ของนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด ทั้งที่เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม และแต่ละด้าน

พฤติกรรม	$\bar{X}$	SD
การออกเสียงเลือกตั้ง	2.26	0.77
การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	1.66	1.02
การรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	2.35	0.80
การชุมนุมประท้วง	0.30	1.57
การสื่อสารทางการเมือง	2.26	0.83
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	1.76	0.66

ตาราง 2 แสดงการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของ
 นักศึกษา สถาบันราชภัฏ ในเขตภาคเหนือตอนบนทั้งหมด ทั้งที่เป็นพฤติกรรมการมีส่วน
 ร่วมทางการเมือง โดยรวมและแต่ละด้าน

พฤติกรรม	$\bar{X}$	SD
การออกเสียงเลือกตั้ง	2.28	1.07
การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	0.56	1.72
การรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	1.89	1.23
การชุมนุมประท้วง	-0.16	1.96
การสื่อสารทางการเมือง	1.49	1.46
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	1.21	0.92

ตาราง 3 แสดงความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (I) ของนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด ทั้งที่เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน

พฤติกรรม	$\bar{X}$	SD
การออกเสียงเลือกตั้ง	2.55	0.96
การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	0.09	1.84
การรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	1.89	1.28
การชุมนุมประท้วง	-0.03	1.92
การสื่อสารทางการเมือง	1.72	1.27
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	1.24	0.88

ตาราง 4 แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง (B) ของนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด ทั้งที่เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม และแต่ละด้าน

พฤติกรรม	$\bar{X}$	SD
การออกเสียงเลือกตั้ง	2.37	0.92
การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	0.35	0.94
การรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	1.63	1.10
การชุมนุมประท้วง	0.29	0.85
การสื่อสารทางการเมือง	1.21	1.04
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	1.17	0.60

ตาราง 5 แสดงเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (A_p) ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏในเขตภาคเหนือตอนบน แยกตามสถาบัน สาขา และ เพศ
 ทั้งที่เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน

พฤติกรรม	สถาบัน								สาขา								เพศ	
	ชร. (N = 84)		ชม. (N = 115)		สป. (N = 69)		อด. (N = 97)		ค.บ. (N = 217)		คศ.บ. (N = 118)		วท.บ. (N = 30)		ชาย (N = 92)		หญิง (N = 273)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
การออกเสียงเลือกตั้ง	2.14	0.88	2.33	0.75	2.26	0.72	2.29	0.71	2.27	0.79	2.24	0.72	2.24	0.74	2.15	0.90	2.30	0.71
การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	1.63	1.05	1.75	0.95	1.66	0.96	1.56	1.13	1.67	1.02	1.56	0.99	1.92	1.17	1.60	1.07	1.67	1.01
การรณรงค์เกี่ยวกับ																		
การเลือกตั้ง	2.36	0.75	2.36	0.90	2.28	0.75	2.37	0.74	2.34	0.80	2.43	0.71	2.07	1.03	2.21	0.90	2.39	0.75
การชุมนุมประท้วง	0.66	1.53	0.05	1.61	0.17	1.61	0.38	1.48	0.35	1.65	0.15	1.55	0.51	0.84	0.34	1.44	0.28	1.61
การสื่อสารทางการเมือง	2.20	0.71	2.26	0.82	2.31	0.80	2.27	0.97	2.22	0.83	2.26	0.87	2.56	0.64	2.29	0.87	2.25	0.82
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	1.79	0.71	1.75	0.66	1.73	0.59	1.77	0.67	1.77	0.66	1.73	0.67	1.89	0.59	1.72	0.68	1.78	0.65

ตาราง 6 แสดงการสัณยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (SN) ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ ในเขตภาคเหนือตอนบนทั้งหมด
แยกตามสถาบัน สาขา และ เพศ ทั้งที่เป็นพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน

พฤติกรรม	สถาบัน								สาขา								เพศ			
	ชร. (N = 84)		ชม. (N = 115)		สป. (N = 69)		อด. (N = 97)		ค.บ. (N = 217)		ศศ.บ. (N = 118)		วท.บ. (N = 30)		ชาย (N = 92)		หญิง (N = 273)			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
การออกเสียงเลือกตั้ง	2.31	1.02	2.25	0.90	2.35	1.16	2.25	1.25	2.31	1.14	2.31	0.83	1.97	1.38	2.11	1.26	2.34	1.00		
การเป็นสมาชิกพรรค																				
การเมือง	0.86	1.65	0.37	1.56	0.81	1.75	0.37	1.90	0.50	1.75	0.76	1.49	0.23	2.27	0.35	1.71	0.64	1.72		
การณรงค์เกี่ยวกับ																				
การเลือกตั้ง	1.76	1.35	1.95	1.07	1.87	1.27	1.94	1.29	1.92	1.15	1.88	1.37	1.67	1.27	1.78	1.31	1.92	1.21		
การชุมนุมประท้วง	0.30	2.02	-0.63	1.80	-0.09	2.04	-0.07	1.95	-0.19	1.95	-0.31	2.07	0.60	1.45	-0.24	1.91	-0.14	1.98		
การสื่อสารทางการเมือง	1.30	1.69	1.54	1.42	1.51	1.29	1.58	1.41	1.47	1.34	1.55	1.62	1.40	1.67	1.49	1.54	1.49	1.44		
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	1.31	0.87	1.10	0.79	1.29	0.96	1.21	1.06	1.20	0.93	1.24	0.81	1.17	1.21	1.10	1.10	1.25	0.85		

ตาราง 7 แสดงความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (I) ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ ในเขตภาคเหนือตอนบน แยกตามสถาบัน สาขา และ เพศ
 ซึ่งที่เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน

พฤติกรรม	สถาบัน								สาขา						เพศ			
	ชร.		ชม.		สป.		อด.		ค.บ.		คศ.บ.		วท.บ.		ชาย		หญิง	
	(N = 84)		(N = 115)		(N = 69)		(N = 97)		(N = 217)		(N = 118)		(N = 30)		(N = 92)		(N = 273)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
การออกเสียงเลือกตั้ง	2.53	0.82	2.54	1.11	2.43	1.11	2.60	0.73	2.53	1.04	2.60	0.38	2.17	1.05	2.36	1.05	2.62	0.91
การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	0.27	1.89	-0.11	1.84	0.22	1.96	0.08	1.72	0.22	1.86	-0.18	1.92	0.20	1.30	-0.11	1.66	0.15	1.90
การณรงค์เกี่ยวกับ																		
การเลือกตั้ง	1.87	1.08	1.73	1.33	1.34	1.47	2.07	1.13	1.94	1.37	1.36	1.19	1.63	1.35	1.61	1.52	1.99	1.18
การชุมนุมประท้วง	0.36	1.83	-0.17	1.93	-0.22	2.01	0.07	1.83	0.05	1.96	0.07	1.99	0.23	1.22	0.13	1.98	0.00	1.90
การไม่ลงมามีส่วนร่วม	1.47	1.43	1.77	1.13	1.93	1.39	1.74	1.27	1.75	1.24	1.70	1.39	1.57	1.23	1.72	1.33	1.72	1.26
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	1.29	0.77	1.16	0.90	1.25	0.95	1.23	0.90	1.28	0.95	1.18	0.76	1.16	0.83	1.09	0.98	1.29	0.84

ตาราง 8 แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง (B) ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ ในเขตภาคเหนือตอนบนทั้งหมด แยกตามสถาบัน สาขา และเพศ
 ทั้งที่เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและแต่ละด้าน

พฤติกรรม	สถาบัน						สาขา						เพศ					
	ชร.		ชม.		สป.		อต.		ค.บ.		ศศ.บ.		วท.บ.		ชาย		หญิง	
	(N = 84)		(N = 115)		(N = 69)		(N = 97)		(N = 217)		(N = 118)		(N = 30)		(N = 92)		(N = 273)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
การออกเสียงเลือกตั้ง	2.48	0.91	2.30	0.88	2.38	1.02	2.35	0.91	2.38	0.95	2.40	0.83	2.13	1.04	2.28	0.83	2.40	0.93
การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	0.44	1.06	0.29	0.76	0.33	1.09	0.36	0.93	0.37	0.91	0.37	1.09	0.10	0.40	0.23	0.63	0.39	1.03
การสมัครแข่งขันเลือกตั้ง	1.88	0.94	1.41	0.90	1.41	1.31	1.85	1.21	1.70	1.06	1.53	1.11	1.53	1.31	1.58	1.00	1.65	1.13
การชุมนุมประท้วง	0.51	1.00	0.23	0.63	0.25	1.06	0.21	0.76	0.29	0.81	0.32	0.97	0.23	0.68	0.36	0.79	0.27	0.87
การสื่อสารทางการเมือง	1.43	0.85	1.09	1.00	0.97	1.28	1.32	1.00	1.24	1.01	1.09	1.01	1.37	1.30	1.17	1.03	1.22	1.04
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	1.35	0.54	1.06	0.50	1.07	0.82	1.22	0.56	1.20	0.97	1.14	0.64	1.07	0.69	1.12	0.58	1.19	0.61

แบบสอบถาม

แบบสอบถามแยกออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อหาความเชื่อเด่นชัด (Salient Beliefs) และกลุ่มอ้างอิงเด่นชัด (Salient Referents) ที่มีต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากคำตอบในแบบสอบถามส่วนที่ 1 ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

แบบสอบถามทั้ง 2 ส่วน มีดังต่อไปนี้

แบบสอบถามส่วนที่ 1

แบบสอบถามความเชื่อ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ต้องการรวบรวมความคิดเห็นที่เป็นความเชื่อของนักศึกษาต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ขอให้นักศึกษาพิจารณาข้อคำถาม แต่ละข้อแล้วเขียนคำตอบลงในช่องว่างให้ได้มากที่สุด
2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่นักศึกษาได้แสดงพฤติกรรม ดังนี้
 - 2.1 การออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) สมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
 - 2.2 การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองระดับชาติ
 - 2.3 การรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ได้แก่ เป็นอาสาสมัครในคณะกรรมการเลือกตั้งระดับต่าง ๆ การเป็นหัวคะแนนหรือช่วยหาเสียงสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง การเชิญชวนแนะนำให้ประชาชนหรือคนอื่นไปออกเสียงเลือกตั้ง
 - 2.4 การเข้าร่วมชุมนุม ประท้วง เรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ได้แก่ การชุมนุมสนับสนุนหรือคัดค้าน การสร้างสิ่งที่เป็นสาธารณะประโยชน์ เช่น เชื้อเพลิง ถนน อ่างเก็บน้ำ การประท้วงกรณีเกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นในสังคม การเรียกร้องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การขับไล่ผู้ว่าการเมืองหรือรัฐบาลที่เป็นเผด็จการ เป็นต้น
 - 2.5 การสื่อสารทางการเมือง ได้แก่ การฟัง การพูด การอภิปราย ในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง การอ่านทางการเมือง การเขียนบทความ

ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองเผยแพร่ให้ผู้อื่นทราบ ตลอดจนการชมรายการ
การโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับการเมือง

3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ นับช่วงเวลาที่ท่านเข้าศึกษาในสถาบันราชภัฏ
จนถึงเวลาที่ท่านจะจบการศึกษาตามหลักสูตร ในปีการศึกษาต่อไป

ข้อคำถาม

1. การที่ท่านมีส่วนร่วมทางการเมือง ท่านเชื่อว่าจะมีผลอย่างไรต่อตัวท่าน

1.1 ผลในทางที่ดี

1.1.1

1.1.2

1.1.3

1.1.4

1.1.5

1.1.6

1.1.7

1.1.8

1.1.9

1.1.10

1.2 ผลในทางที่ไม่ดี

1.2.1

1.2.2

1.2.3

1.2.4

1.2.5

1.2.6

1.2.7

1.2.8

1.2.9

1.2.10

2. ถ้าท่านจะมีส่วนร่วมทางการเมือง ท่านนึกถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดที่จะสนับสนุนหรือเห็นด้วยกับท่าน

2.1

2.2

2.3

2.4

2.5

2.6

2.7

2.8

2.9

2.10

3. ถ้าท่านจะมีส่วนร่วมทางการเมือง ท่านนึกถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดที่จะคัดค้าน หรือไม่เห็นด้วยกับท่าน

3.1

3.2

3.3

3.4

3.5

3.6

3.7

3.8

3.9

3.10

4. การที่ท่านมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นสิ่งที่.....

4.1

4.2

4.3

4.4

4.5

4.6

4.7

4.8

4.9

4.10

5. ถ้าท่านมีส่วนร่วมทางการเมือง ท่านจะมีส่วนร่วมแบบใดบ้าง

5.1

5.2

5.3

5.4

5.5

5.6

5.7

5.8

5.9

5.10

แบบสอบถามส่วนที่ 2

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ใน ☐ ที่ เป็นคำตอบที่ท่าน เลือก

1. เพศของท่าน

☐

ชาย

☐

หญิง

2. สาขาที่ท่านกำลังศึกษาอยู่

☐

การศึกษา (วุฒิ ค.บ.)

☐

ศิลปศาสตร์ (วุฒิ ศศ.บ.)

☐

วิทยาศาสตร์ (วุฒิ วท.บ.)

3. สถาบันที่ท่านกำลังศึกษาอยู่

☐

สถาบันราชภัฏเชียงราย

☐

สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

☐

สถาบันราชภัฏลำปาง

☐

สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์

ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง สร้างตามแนวทฤษฎีการกระทำ
ด้วย เหตุผลของฟิชไบน์และเอ.เซน แยกออกเป็น 8 ชุด

ชุดที่ 1 แบบวัดความเชื่อ เกี่ยวกับผลการกระทำการมีส่วนร่วมทางการเมือง

- คำชี้แจง 1. โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่าท่านเชื่อว่าเป็นไปได้หรือเป็นไปไม่ได้
2. เลือกทำเครื่องหมาย / ทางช่องขวามือข้อละ 1 เครื่องหมาย โดยพิจารณาให้
ตรงหรือใกล้เคียงกับความเชื่อของท่านมากที่สุด

ข้อความ	เป็นไปได้			ไม่ใช่ ทั้ง 2 ด้าน	เป็นไปไม่ได้		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
	+3	+2	+1		-1	-2	-3
1. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการไปออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการรักษาสีทิตของตนเอง							
2. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการไปออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทางการเมือง							
3. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการไปออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการสร้างประ โยชน์ส่วนรวม							
4. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการไปออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย							
5. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการ ไปออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการเสียเวลา							
6. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการไปออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการทำให้เกิดความขัดแย้ง							
7. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการเป็นสมาชิกพรรค การเมืองเป็นการรักษาสีทิตตนเอง							

ข้อความ	เป็นไปได้			ไม่ใช่ ทั้ง 2 ด้าน 0	เป็นไปได้ไม่ได้		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
	+3	+2	+1		-1	-2	-3
8. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการเป็นสมาชิกพรรค เป็นการทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ทางการเมือง							
9. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการเป็นสมาชิกพรรค การเมืองเป็นการสร้างประโยชน์ส่วนร่วม							
10. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการเป็นสมาชิกพรรค การเมืองเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย							
11. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการเป็นสมาชิกพรรค การเมืองเป็นการเสียเวลา							
12. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการเป็นสมาชิกพรรค การเมืองเป็นการทำให้เกิดความขัดแย้ง							
13. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการรณรงค์เกี่ยวกับการ เลือกตั้งเป็นการรักษาสีหน้าของตนเอง							
14. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการรณรงค์เกี่ยวกับการ เลือกตั้งเป็นการทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง							
15. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการรณรงค์เกี่ยวกับการ เลือกตั้งเป็นการสร้างประโยชน์ส่วนร่วม							
16. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการรณรงค์เกี่ยวกับการ เลือกตั้งเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย							
17. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการรณรงค์เกี่ยวกับการ เลือกตั้งเป็นการเสียเวลา							

ข้อความ	เป็นไปได้			ไม่ใช่ ทั้ง 2 ด้าน 0	เป็นไปได้ไม่ได้		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
	+3	+2	+1		-1	-2	-3
18. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการรณรงค์เกี่ยวกับการ เลือกตั้งเป็นการทำให้เกิดความขัดแย้ง							
19. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการชุมนุมประท้วงหรือ เรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นการรักษาสีทธิ ของตนเอง							
20. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการชุมนุมประท้วงหรือ เรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นการทำให้เกิด ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง							
21. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการชุมนุมประท้วงหรือ เรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นการสร้าง ประโยชน์ส่วนรวม							
22. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการชุมนุมประท้วงหรือ เรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นการส่งเสริม ประชาธิปไตย							
23. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการชุมนุมประท้วงหรือ เรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นการเสียเวลา							
24. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการชุมนุมประท้วงหรือ เรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นการทำให้เกิด ความขัดแย้ง							
25. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการสื่อสารทางการเมือง เป็นการรักษาสีทธิของตนเอง							

ข้อความ	เป็นไปได้			ไม่ใช่ ทั้ง 2 ด้าน 0	เป็นไปได้ไม่ได้		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
	+3	+2	+1		-1	-2	-3
26. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการสื่อสารทางการเมือง เป็นการทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ทางการเมือง							
27. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการสื่อสารทางการเมือง เป็นการสร้างประโยชน์ส่วนรวม							
28. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการสื่อสารทางการเมือง เป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย							
29. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการสื่อสารทางการเมือง เป็นการเสียเวลา							
30. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการสื่อสารทางการเมือง เป็นการทำให้เกิดความขัดแย้ง							

ชุดที่ 2 แบบวัดการประเมินการกระทำมีส่วนร่วมทางการเมือง

- คำชี้แจง 1. โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าแต่ละข้อนั้นมีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า
 มากน้อยเพียงใด
2. เลือกทำเครื่องหมาย / ทางช่องขวามือข้อละ 1 เครื่องหมาย โดย
 พิจารณาให้ตรงหรือใกล้เคียงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ข้อความ	มีคุณค่า			ไม่ใช่	ไม่มีคุณค่า		
	มาก	ปานกลาง	น้อย		น้อย	ปานกลาง	มาก
	+3	+2	+1		-1	-2	-3
31. การได้รักษาสีทึบของตนเอง จากการที่ได้ไปออกเสียงเลือกตั้งนั้น เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
32. การได้รักษาสีทึบของตนเอง จากการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
33. การได้รักษาสีทึบของตนเอง จากการรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
34. การได้รักษาสีทึบของตนเอง จากการชุมนุมเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
35. การได้รักษาสีทึบของตนเอง จากการสื่อสารทางการเมือง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
36. การได้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองจากการที่ได้ไปออกเสียงเลือกตั้งนั้น เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							

ข้อความ	มีคุณค่า			ไม่ใช่ ทั้ง 2 ด้าน 0	ไม่มีคุณค่า		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
	+3	+2	+1		-1	-2	-3
37. การได้ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง จากการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็น สิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
38. การได้ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง จากการรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็น สิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
39. การได้ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง จากการชุมนุมเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็น สิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
40. การได้ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง จากการสื่อสารทางการเมือง เป็น สิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
41. การสร้างประ โยชน์ส่วนรวม จากการที่ได้ ไปออกเสียงเลือกตั้งนั้น เป็นสิ่งที่มีคุณค่า หรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
42. การสร้างประ โยชน์ส่วนรวม จากการเป็น สมาชิกพรรคการเมือง เป็นสิ่งที่มีคุณค่า หรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
43. การสร้างประ โยชน์ส่วนรวม จากการ รณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่มีคุณค่า หรือ ไม่มีคุณค่า เพียงใด							

ข้อความ	มีคุณค่า			ไม่ใช่ ทั้ง 2 ด้าน 0	ไม่มีคุณค่า		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
	+3	+2	+1		-1	-2	-3
44. การสร้างประโยชน์ส่วนรวม จากการ ชุมนุมเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีคุณค่า หรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
45. การสร้างประโยชน์ส่วนรวม จากการ สื่อสารทางการเมือง เป็นสิ่งที่มีคุณค่า หรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
46. การส่งเสริมประชาธิปไตย จากการที่ได้ ไปออกเสียงเลือกตั้งนั้น เป็นสิ่งที่มีคุณค่า หรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
47. การส่งเสริมประชาธิปไตย จากการเป็น สมาชิกพรรคการเมือง เป็นสิ่งที่มีคุณค่า หรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
48. การส่งเสริมประชาธิปไตย จากการ รณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่มีคุณค่า หรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
49. การส่งเสริมประชาธิปไตย จากการ ชุมนุมเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีคุณค่า หรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
50. การส่งเสริมประชาธิปไตย จากการ สื่อสารทางการเมือง เป็นสิ่งที่มีคุณค่า หรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							

ข้อความ	มีคุณค่า			ไม่ใช่ ทั้ง 2 ด้าน 0	ไม่มีคุณค่า		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
	+3	+2	+1		-1	-2	-3
51. การเสียเวลา จากการที่ได้ไปออกเสียง เลือกตั้งนั้น เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า เพียงใด							
52. การเสียเวลา จากการเป็นสมาชิก พรรคการเมือง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือ ไม่มีคุณค่าเพียงใด							
53. การเสียเวลา จากการรณรงค์เกี่ยวกับ การเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า เพียงใด							
54. การเสียเวลา จากการชุมนุมเรียกร้อง สิทธิต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า เพียงใด							
55. การเสียเวลา จากการสื่อสารทาง การเมือง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า เพียงใด							
56. การเกิดความขัดแย้ง จากการไปออก เสียงเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือ ไม่มีคุณค่าเพียงใด							
57. การเกิดความขัดแย้ง จากการเป็นสมาชิก พรรคการเมืองเป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือ ไม่มีคุณค่าเพียงใด							

ข้อความ	มีคุณค่า			ไม่ใช่ ทั้ง 2 ด้าน 0	ไม่มีคุณค่า		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
	+3	+2	+1		-1	-2	-3
51. การเสียเวลา จากการที่ได้ไปออกเสียง เลือกตั้งนั้น เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า เพียงใด							
52. การเสียเวลา จากการเป็นสมาชิก พรรคการเมือง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือ ไม่มีคุณค่าเพียงใด							
53. การเสียเวลา จากการรณรงค์เกี่ยวกับ การเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า เพียงใด							
54. การเสียเวลา จากการชุมนุมเรียกร้อง สิทธิต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า เพียงใด							
55. การเสียเวลา จากการสื่อสารทาง การเมือง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า เพียงใด							
56. การเกิดความขัดแย้ง จากการไปออก เสียงเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือ ไม่มีคุณค่าเพียงใด							
57. การเกิดความขัดแย้ง จากการเป็นสมาชิก พรรคการเมืองเป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือ ไม่มีคุณค่าเพียงใด							

ข้อความ	มีคุณค่า			ไม่ใช่ ทั้ง 2 ด้าน 0	ไม่มีคุณค่า		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
	+3	+2	+1		-1	-2	-3
58. การเกิดความขัดแย้ง จากการรณรงค์ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือ ไม่มีคุณค่าเพียงใด							
59. การเกิดความขัดแย้ง จากการชุมนุม ประท้วงเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มี คุณค่าหรือไม่มีคุณค่าเพียงใด							
60. การเกิดความขัดแย้ง จากการสื่อสาร ทางการเมือง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือไม่มี คุณค่าเพียงใด							

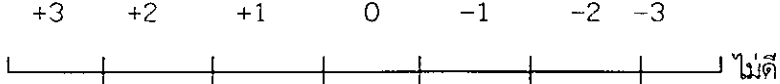
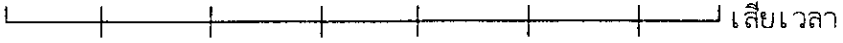
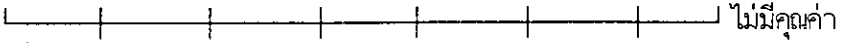
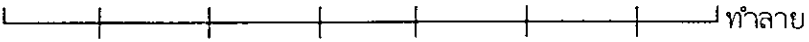
ชุดที่ 3 แบบวัดเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

- คำชี้แจง 1. โปรดอ่านข้อความในข้อ ก - จ แล้วพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อนั้น ท่านมีความรู้สึกอย่างไร
2. ทำเครื่องหมาย / ในช่องว่าง ตามน้ำหนักของความรู้สึกที่ท่านมีอยู่หลังจากอ่านข้อความแต่ละข้อ

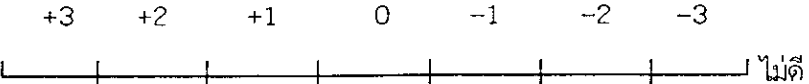
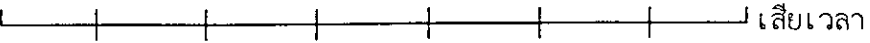
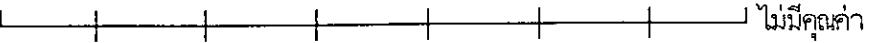
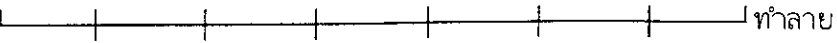
ก. ข้าพเจ้าคิดว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยไปออกเสียงเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่.....

	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	
61. ดี | | | | | | | | ไม่ดี
62. ได้ประโยชน์ | | | | | | | | เสียประโยชน์
63. คุ่มค่า | | | | | | | | เสียเวลา
64. มีคุณค่า | | | | | | | | ไม่มีคุณค่า
65. สร้างสรรค์ | | | | | | | | ทำลาย
มาก	ปาน	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปาน	มาก
	กลาง		2 ด้าน		กลาง	

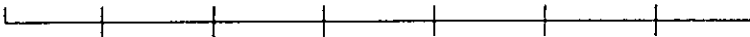
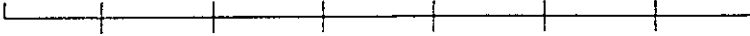
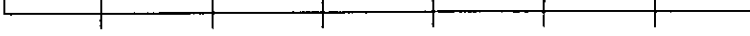
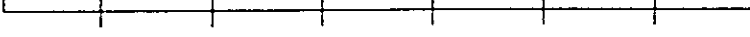
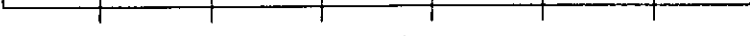
ข. ข้าพเจ้าคิดว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นสิ่งที่...

66. ดี
67. ได้ประโยชน์ ประโยชน์
68. คุ่มค่า เสียเวลา
69. มีคุณค่า ไม่มีคุณค่า
70. สร้างสรรค์ ทำลาย
 มาก ปาน น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปาน มาก
 กลาง 2 ด้าน กลาง

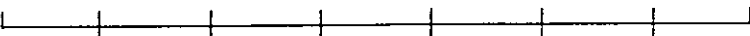
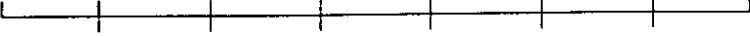
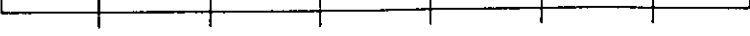
ค. ข้าพเจ้าคิดว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่...

71. ดี
72. ได้ประโยชน์ ประโยชน์
73. คุ่มค่า เสียเวลา
74. มีคุณค่า ไม่มีคุณค่า
75. สร้างสรรค์ ทำลาย
 มาก ปาน น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปาน มาก
 กลาง 2 ด้าน กลาง

ง. ข้าพเจ้าคิดว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการชุมนุมประท้วงหรือเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นสิ่งที่...

- +3 +2 +1 0 -1 -2 -3
76. ดี ไม่ดี
77. ได้ประโยชน์ เสีย
ประโยชน์
78. คุ่มค่า เสียเวลา
79. มีคุณค่า ไม่มีคุณค่า
80. สร้างสรรค์ ทำลาย
มาก ปาน น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปาน มาก
กลาง 2 ด้าน กลาง

จ. ข้าพเจ้าคิดว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการสื่อสารทางการเมืองเป็นสิ่งที่.....

- +3 +2 +1 0 -1 -2 -3
81. ดี ไม่ดี
82. ได้ประโยชน์ เสีย
ประโยชน์
83. คุ่มค่า เสียเวลา
84. มีคุณค่า ไม่มีคุณค่า
85. สร้างสรรค์ ทำลาย
มาก ปาน น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปาน มาก
กลาง 2 ด้าน กลาง

ชุดที่ 4 แบบวัดความเชื่อ เกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

- คำชี้แจง 1. โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่ท่านเห็นว่าคนใกล้ชิดหรือผู้ที่มีความสำคัญต่อท่านจะคิดต่อท่านอย่างไร
2. เลือกทำเครื่องหมาย / ในช่องขวามือตามที่ท่านเห็นว่าคนใกล้ชิดหรือผู้ที่มีความสำคัญต่อท่านจะคิดเป็นอย่างไร

ข้อความ	ควรทำ			ไม่ใช้ ทั้ง 2 ด้าน 0	ไม่ควรทำ		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
	+3	+2	+1		-1	-2	-3
86. เพื่อนของท่าน คิดว่าการที่ท่านไปออกเสียงเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเพียงใด							
87. บิดา-มารดาของท่าน คิดว่าการที่ท่านไปออกเสียงเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเพียงใด							
88. ครู-อาจารย์ของท่าน คิดว่าการที่ท่านไปออกเสียงเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเพียงใด							
89.ญาติ-พี่น้องของท่าน คิดว่าการที่ท่านไปออกเสียงเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเพียงใด							
90. เพื่อนของท่าน คิดว่าการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเพียงใด							
91. บิดา-มารดาของท่าน คิดว่าการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเพียงใด							

ข้อความ	ควรทำ			ไม่ใช่ ทั้ง 2 ด้าน 0	ไม่ควรทำ		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
	+3	+2	+1		-1	-2	-3
92. ครู-อาจารย์ของท่าน คิดว่าการเป็นสมาชิก พรรคการเมือง เป็นสิ่งที่ควรทำหรือ ไม่ควรทำเพียงใด							
93. ญาติ-พี่น้องของท่าน คิดว่าการเป็นสมาชิก พรรคการเมือง เป็นสิ่งที่ควรทำหรือ ไม่ควรทำเพียงใด							
94. เพื่อนของท่าน คิดว่าท่านควรทำหรือไม่ ควรทำ การรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพียงใด							
95. บิดา-มารดาของท่าน คิดว่าท่านควรทำ หรือไม่ควรทำ การรณรงค์เกี่ยวกับ การเลือกตั้งเพียงใด							
96. ครู-อาจารย์ของท่าน คิดว่าท่านควรทำ หรือไม่ควรทำ การรณรงค์เกี่ยวกับ การเลือกตั้งเพียงใด							
97. ญาติ-พี่น้องของท่าน คิดว่าท่านควรทำ หรือไม่ควรทำ การรณรงค์เกี่ยวกับ การเลือกตั้งเพียงใด							
98. เพื่อนของท่าน คิดว่าหากท่านเข้าร่วม ชุมนุมประท้วง เรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็น สิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเพียงใด							

ข้อความ	ควรทำ			ไม่ใช่ ทั้ง 2 ด้าน 0	ไม่ควรทำ		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
	+3	+2	+1		-1	-2	-3
99. บิดา-มารดาของท่าน คิดว่าหากท่านเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเพียงใด							
100. ครู-อาจารย์ของท่าน คิดว่าหากท่านเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเพียงใด							
101.ญาติ-พี่น้องของท่าน คิดว่าหากท่านเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเพียงใด							
102. เพื่อนของท่าน คิดว่าการที่ท่านได้สื่อสารทางการเมือง เป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเพียงใด							
103. บิดา-มารดาของท่าน คิดว่าการที่ท่านได้สื่อสารทางการเมือง เป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเพียงใด							
104. ครู-อาจารย์ของท่าน คิดว่าการที่ท่านได้สื่อสารทางการเมือง เป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเพียงใด							
105. ญาติ-พี่น้องของท่าน คิดว่าการที่ท่านได้สื่อสารทางการเมือง เป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเพียงใด							

ชุดที่ 5 แบบวัดแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

- คำชี้แจง 1. โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าบุคคลที่มีความสำคัญต่อท่าน จะคิดอย่างไร หากท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่ละข้อ
2. เลือกทำเครื่องหมาย / ในช่องขวามือที่ตรงกับที่ท่านคิด

ข้อความ	ต้องการ			ไม่ใช่ ทั้ง 2 ด้าน 0	ไม่ต้องการ		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
	+3	+2	+1		-1	-2	-3
111. ตามปกติท่านต้องการทำตามสิ่งที่ เห็น, ของท่านประสงค์ให้ทำมากนักเพียงใด							
112. ตามปกติท่านต้องการทำตามสิ่งที่ บิดา- มารดาของท่านประสงค์ให้ทำมากนัก เพียงใด							
113. ตามปกติท่านต้องการทำตามสิ่งที่ ครู- อาจารย์ของท่านประสงค์ให้ทำมากนัก เพียงใด							
114. ตามปกติท่านต้องการทำตามสิ่งที่ ญาติ- พี่น้องของท่านประสงค์ให้ทำมากนัก เพียงใด							

ชุดที่ 6 แบบวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

- คำชี้แจง 1. โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าตัวท่านเองต้องการหรือไม่ต้องการทำตามบุคคลที่มีความสำคัญต่อท่านมากน้อยเพียงใด
2. ทำเครื่องหมาย / ในช่องขวามือที่แต่ละข้อให้ตรงกับความคิดของท่าน

ข้อความ	เป็นไปได้			ไม่ใช่ ทั้ง 2 ด้าน	เป็นไปไม่ได้		
	มาก +3	ปาน กลาง +2	น้อย +1		น้อย -1	ปาน กลาง -2	มาก -3
106. บุคคลที่มีความสำคัญต่อท่านส่วนมาก คิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการออกเสียงเลือกตั้ง							
107. บุคคลที่มีความสำคัญต่อท่านส่วนมาก คิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง							
108. บุคคลที่มีความสำคัญต่อท่านส่วนมาก คิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง							
109. บุคคลที่มีความสำคัญต่อท่านส่วนมาก คิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการชุมนุมประท้วง เรียกร้องสิทธิต่าง ๆ							
110. บุคคลที่มีความสำคัญต่อท่านส่วนมาก คิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการสื่อสารทางการเมือง							

ชุดที่ 8 แบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

- คำชี้แจง 1. โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาตอบว่าตั้งแต่ท่านเข้ามาเป็นนักศึกษา
ในสถาบันนี้ และท่านมีสิทธิทางการเมืองแล้วนั้นท่านได้ทำกิจกรรมในแต่ละข้อหรือไม่
2. ทำเครื่องหมาย / ในช่องขวามือตามที่ท่านพิจารณาแล้ว

ข้อความ	เคยทำ			ไม่เคย ทำ
	มาก +3	ปาน กลาง +2	น้อย +1	
120. ท่านเคยมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการไปออกเสียงเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด				
121. ท่านเคยมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมากน้อยเพียงใด				
122. ท่านเคยมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด				
123. ท่านเคยมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการชุมนุมประท้วง เรียกร้องสิทธิต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด				
124. ท่านเคยมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการสื่อสารทางการเมืองมากน้อยเพียงใด				

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ นายสมาน พุแสง

เกิด วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ.2493

สถานที่เกิด 34 หมู่ที่ 8 ต.บ้านสา
อ.เมือง จ.พะเยา

ที่อยู่ปัจจุบัน 715/39 หมู่ 5 ต.ชมพู
อ.เมือง จ.ลำปาง 52100

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 ประธานโครงการ
บัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏลำปาง

สถานที่ทำงานปัจจุบัน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏลำปาง
ต.ชมพู อ.เมือง จ.ลำปาง 52100

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2514 ป.กศ. วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- พ.ศ. 2515 พ.ม. กระทรวงศึกษาธิการ (สมัครสอบ)
- พ.ศ. 2518 ศษ.บ.(ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พ.ศ. 2523 ค.ม.(การนิเทศการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. 2540 กศ.ด.(การอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

การศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน

บทคัดย่อ
ของ
สมาน พูแสง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาตติยบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2540

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคล้อยตามกลุ่มในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้กรอบทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (The Theory of Reasoned Action) ของเอเชนและฟิชไบน์เป็นแนวทางในการศึกษา ใช้แบบวัดเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 8 ชุด ประกอบด้วย แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับผลของการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบบวัดการประเมินผลการกระทำการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบบวัดเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง แบบวัดแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง แบบวัดการคล้อยตามกลุ่มในการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบบวัดความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และแบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบบวัดทั้งหมดมีค่าความเชื่อมั่นรวม .9274 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ทุกสาขาวิชา จำนวน 365 คน สุ่มตัวอย่างโดยการแบ่งชั้นและสุ่มตัวอย่าง ง่ายตามสัดส่วนของแต่ละกลุ่ม วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสหสัมพันธ์พหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า

1. เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าน้ำหนักของความสัมพันธ์กับความตั้งใจมากกว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY VARIABLES RELATED WITH POLITICAL PARTICIPATION OF
STUDENTS IN RAJABHAT INSTITUTES
IN THE UPPER NORTHERN REGION OF THAILAND

AN ABSTRACT

BY

SMAN FOOSANG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Doctor's of Education degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University

March 1998

The purposes of this research were to study the following aspects of students in Rajabhat Institutes in the upper northern region of Thailand.

1. Relationship between political participation attitudes, subject norms and political participation intentions.

2. Relationship between political participation intentions and political behaviors. The research was applied by The Theory of Reasoned Action (TRA) of Ajzen and Fishbein. The instruments were 8 political participation tests consisted of behavioral beliefs, evaluation of consequences, political participation attitudes, normative beliefs, motivations to comply, subject norms, intentions and behaviors. The reliability of the test was .9274. The samples were 365 students in Rajabhat Institutes in the upper northern region of Thailand selected by stratified random sampling. The data were analyzed by using Pearson's correlation and multiple correlation. The results were;

1. Political participation attitudes and subject norms correlated with political participation intentions. ($R = .6364$, $P < .01$) Subject norms were more influence intention of political participation than attitudes.

2. Political participation intentions correlated with political behaviors. ($R = .4677$, $p < .01$)

